

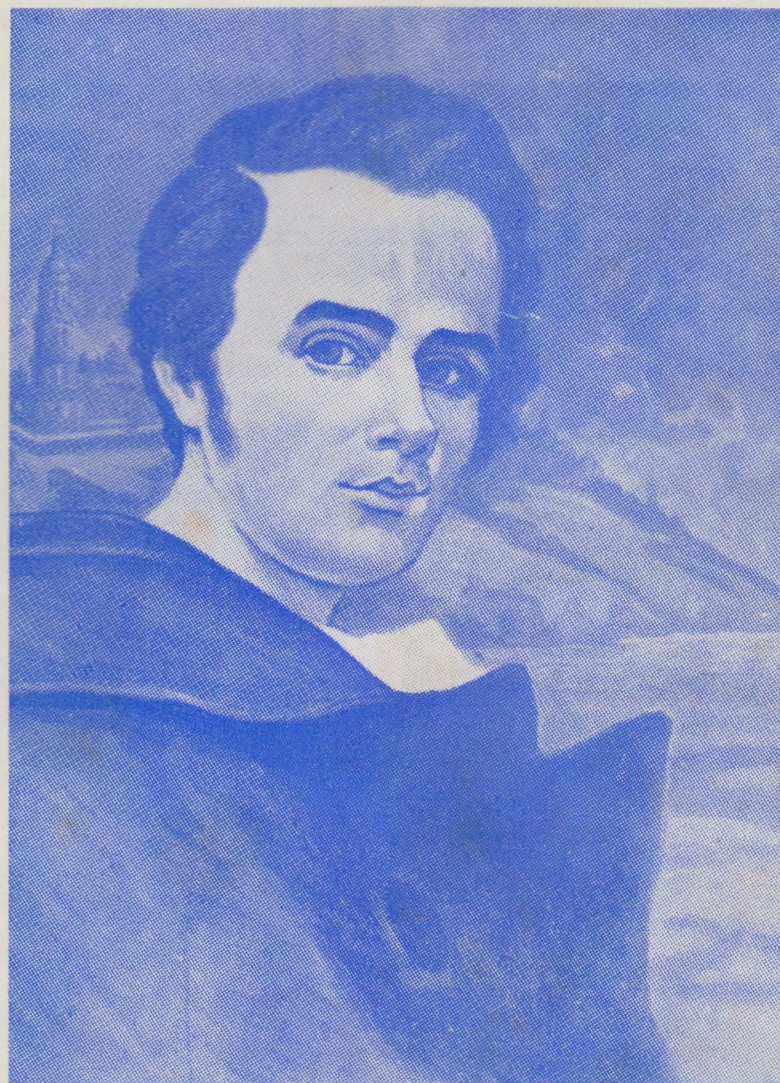
МІСТЯ УКРАЇНИ

ОРГАН СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ч. 2 (5)

СЕРПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1958

РІК II

“... Вставайте,
Кайдани порвіте,

І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!”

Т. Шевченко

МІСІЯ УКРАЇНИ
Орган
Спілки Визволення України
Ч. 2 (5) серпень-вересень 1958

MISSION OF UKRAINE
published by
the Association for the Liberation of Ukraine
№ 2 (5) August-September 1958

Редагує Колегія

Матеріали до друку, замовлення та грошові перекази слати на адресу:

Mission of Ukraine
Box 1051, Postal Station "C",
Toronto 3, Ontario, Canada

Редакція застерігає собі право скорочувати і вправляти матеріали. Статті поодиноких авторів не конче мусять висловлювати думки Редакції.

Анонімних матеріалів і статей не поміщуємо.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передрук дозволений за поданням джерела.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ "МІСІЇ УКРАЇНИ"

	За 6 чисел	За 3 числа	Окр. чис.
Австралія	— 20 шіл.	— 10 шіл.	— 3 шіл.
Австрія	— 15 шіл.	— 10 шіл.	— 3 шіл.
Англія	— 10 шіл.	— 6 шіл.	— 2 шіл.
Аргентина	— 10 пезів	— 6 пез.	— 2 пези
Бельгія	— 80 б. фр.	— 45 б. фр.	— 15 б. фр.
Бразилія	— 50 крз.	— 27 крз.	— 9 крз.
Венесуеля	— 600 б.	— 300 б.	— 100 б.
Німеччина	— 4 н.м.	— 2.50 н.м.	— 0.80 н.м.
Нова Зеландія	— 20 шіл.	— 10 шіл.	— 3 шіл.
США і Канада	— 2 дол.	— 1 дол.	— 35 цент.
Парагвай	— 25 гуар.	— 15 гуар.	— 5 гуар.
Франція	— 400 ф. фр.	— 200 ф. фр.	— 80 ф. фр.
Швеція	— 7 кор.	— 4 кор.	— 1 кор.

В інших країнах — у переліченні на валюту даної держави.

З М І С Т

Постанова СБУ і УНГ - ХС	1
Наталя Павлушкова — Заклик	3
Ігор Журливий — Місія України	5
І. Ратушний — Програма і тактика СБУ	9
В. Наддніпрянець — СБУ і СУМ на Батьківщині	15
Пор. В. Молодецький — Третя Світова Війна і становище України	20
В. Коваль — Переоцінка укладу українських політичних сил на еміграції	23
Резолюції Осередку СБУ в Торонті	29
На передодні З'їзду СБУ в Канаді	41
Карти на стіл	43

На обкладинці: Т. ШЕВЧЕНКО — Апостол Українського Месіянізму.

ЗА ВІРУ ХРИСТІАНСЬКУ, ЗА ЗЕМЛЮ УКРАЇНСЬКУ, ЗА ПРАДІДІВСЬКУ СЛАВУ!

МІСІЯ УКРАЇНИ

ОРГАН СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

ПРЕЗИДІЇ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ І ГОЛОВНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ- ХРИСТІАНСЬКИХ СОЛІДАРИСТІВ

На чужині, липень 1958 року.

Особливість сучасних змагань українського народу за звільнення України від московської окупації і кайданів комунізму і за відновлення української державної суверенності полягає в тому, що світ знаходиться в переходовій добі, добі катастроф, що в значній мірі обумовлено розвитком техніки при одночасному занедбанні духових і ідейних вартостей.

Світове становище обтяжене ще й тим, що в руках імперіалістичної Москви знаходиться атомна і ракетна зброя, яку вона не заважається вжити з метою оволодіння усім світом в час, який визнає сприятливим для себе, одночасно обдурюючи світову громадськість деклараціями про співіснування, "мир у всьому світі", тактичною відмовою від вже для неї самої непотрібних атомових експериментальних вибухів і т. д.

Але вирішальним фактором змагань комуністичного і некомуністичного світів є не матеріальна зброя, а ідейна зброя. Ідейне настановлення людей, що ту зброю посідатимуть і вирішать вислід змагання сил, що борються.

Доля України органічно пов'язана з розвитком і наслідками світових подій. Одного дня може виникнути сприятлива ситуація для визволення України, але українські визвольні організації на чужині до такого розвитку подій не готові і в сучасному стані не спроможні дати достатню підтримку українському народові в його визвольних змаганнях.

Одною з головних причин наших національно-державних поразок була і є відсутність універсальної національної і разом з тим і вселюдської антикомуністичної ідеології, яка була б спроможна об'єднати всіх українців самостійників на Батьківщині і на чужині та приєднати симпатії неко-

муністичного світу до змагань українського народу за державну незалежність.

Жодні голі гасла про державність, про демократію і революційність, як показав досвід життя, не спроможні переконати людей і мобілізувати їх на визвольну боротьбу. Не змінює цього стану і спроба деяких політичних середовищ причепити до слів "націоналізм" або "демократія" слово "християнський", бо цю порожнечу може заповнити лише система певної ідеології.

Сьогоднішня ситуація в світі до такого ступеня напружена, що достатньо малої іскри, щоби розпалилося велике полум'я третьої світової (атомової) війни. А це може статися цілком несподівано, саме в період дипломатичної активності за збереження миру, як це вже було перед початком 2-ої світової війни.

За цих умов, не можна далі відволікати на довший час питання перебудови праці визвольних організацій. Тому з метою розбудови ВИЗВОЛЬНОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ЧУЖИНІ, З ПЕВНОЮ ОКРЕСЛЕНОЮ УНІВЕРСАЛЬНОЮ ІДЕОЛОГІЄЮ НА ЗАСАДАХ ІДЕЙ СВУ І СУМ-у НА УКРАЇНІ, ОРГАНІЗАЦІЇ НА РІВНІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ, Президія Головної Управи СВУ і Головна Команда УНГ-ХС постановляють:

1. Згідно схваленому Першим Великим Вічем статуту СВУ, Спілка Визволення України спирається на об'єднуючу ідеологію національного солідаризму, як ідеологію, що побудована на ідейних засадах СВУ-СУМ-у на Україні, і як дальший розвиток ідей СВУ в конкретній сучасності, що є ідеями й українського майбутнього, а саме: Українська Християнська Держава, Нація, як найвища вартість в складі загально-людського суспільства,

скріплена національною солідарністю, етика на засадах християнського сумління, що має бути національним сумлінням кожного українця й українки.

2. В самостійницькій СВУ можуть бути всі українські самостійники-антикомуністи, що стоять на безкомпромісових позиціях Української Самостійної Соборної Держави і борються проти російського імперіялізму і комунізму.

Форум СВУ є найкращим місцем для співпраці між всіма, що прагнуть створення Української Самостійної Соборної Держави. Здорова, конкретна і творча дискусія про форму й зміст суспільного й державного устрою на звільненій Україні, буде позитивною вкладкою до державної творчості нашої Батьківщини в майбутньому.

3. Українська Національна Рада не виправдала сподівань загалу української політичної еміграції і зійшла фактично з позицій УНРеспубліки, бо стала на шлях співпраці з чужими чинниками, що прагнуть так званого "непередрішенства", але фактично стоять на платформі "єдиної неподільної Росії". Своєю співпрацею з цими колами УНРада зламала принцип безкомпромісовості в питанні самостійності України.

Крім того УНРада в її сучасному складі дійшла до такого ступеня безпринциповості, що не лише має у своєму складі ідеологів і оборонців націонал-комунізму, захованих на еміграції під назвою "хвильовистів", але й головою УНРади має особу, що прилюдно вихваляє колишніх керівних членів КП(б)У, які, як агенти московської РКП (Російська Комуністична Партія), пізніше ВКП(б), разом з Москвою збройно знищили УНРеспубліку і несуть співвідповідальність за злочини Москви в Україні: за створення штучного голоду в 1933 році, коли згинуло коло 7-ми мільйонів українців і за інші криваві злочини супроти українського народу.

Тому СВУ й УНГ-ХС не підтримують УНРаду в її сучасному складі, як опортуністичну, її політику пристосовництва засуджують і домагаються її перебудови в такий спосіб, щоб у ній були заступлені всі українські політичні партії і організації включно з церковними, громадськими і військовими, що шанують безкомпромісовість державних прагнень українського народу і борються проти усіх фарб російського імперіялізму й комунізму.

В такій УНРаді не може бути місця націонал-комуністам і їх гльорифікаторам!

4. З оголошенням цієї Постанови, згідно параграфу ч. 8 статуту відновленої на чужині СВУ, члени УНГ-ХС вступають в СВУ, як її члени і разом з дотеперішніми членами СВУ реорганізують спільні керівні органи СВУ на принципі політичних і ділових кваліфікацій кожного.

5. Оскільки об'єднання УНГ-ХС з СВУ належить, згідно статутам обох організацій, до компетенцій

Світового Віча СВУ і Конгресу УНГ-ХС, майбутнє цілковите об'єднання обох організацій має бути вирішене спільним світовим вічем-конгресом СВУ і УНГ-ХС, який має відбутись по можливості в кінці 1958-го року.

6. До часу скликання спільного віча-конгресу, найвищим органом СВУ є Головна Управа СВУ в наступному складі:

Пані Наталя Павлушкова,
Побратими:

В. Бобко	П. Коперник
от. Т. Бульба-Боровець	І. Кубарський
В. Буряк	А. Кущинський
П. Воскобійник	М. Млаковий
І. Галушка	В. Наддніпрянець
П. Гонтар	В. Назола
І. Журливий	І. Оленич
О. Запорожець	І. Ратушний
О. Калинник	М. Сахно
В. Коваль	І. Садиленко
Яр. Кінаш	Л. Суслик.
П. Колісник	

Головна Контрольна Комісія СВУ: Ф. Балицький (голова), проф. Ю. Бобровський, В. Брух, О. Кейс, Г. Подгурець.

Голова Програмово-Статутарної Комісії СВУ: проф. Ю. Бобровський.

Щоденною працею організації керує Президія Головної Управи СВУ в такому складі:

Пані Наталя Павлушкова — почесний голова і найвищий репрезентант СВУ. (Рідна сестра голови СУМ-у на Україні Миколи Павлушкова, активна учасниця підпільної СВУ на Україні, яка разом з керівниками СВУ-СУМ-у була ув'язнена більшовиками в Києві в справі СВУ - СУМ-у).

О. Калинник — в. о. голови Головної Управи СВУ. (Ініціатор відновлення СВУ і СУМ-у на чужині, колишній керівний член підпільної антибільшовицької організації студентської молоді в Києві).

Д-р В. Наддніпрянець — заступник голови ГУ СВУ (активний учасник визвольної боротьби на Україні).

І. Ратушний — заступник голови ГУ СВУ. (Активний учасник визвольної боротьби в Україні).

Сотн. І. Галушка — генеральний секретар і спарбник ГУ СВУ. (Учасник визвольних змагань в Україні).

Отаман Т. Бульба-Боровець. (Організатор і перший командир Української Повстанчої Армії в часі другої світової війни).

В. Бобоко, сотн. П. Гонтар, І. Журливий, інж. Коваль, П. Колісник.

Президія Головної Управи СВУ з опублікуванням цієї постанови приступає до підготовки Другого Великого Віча СВУ.

З Богом за Україну!

Президія Головної Управи
Спільки Визволення України

Головна Команда
Української Національної Гвардії - Християнських
Солідаристів

МІСЯ УБРАІНН, серпень-вересень, 1958

ЗАКЛИК НАТАЛІ ПАВЛУШКОВОЇ

ПОЧЕСНОГО ГОЛОВИ СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

До всіх Українців і Українок на чужині

Дорогі брати і сестри!

Звертаюся до Вас, розкиданих по всіх континентах і різних країнах світу, але об'єднаних спільною негасимою любов'ю до нашої Матері України і спільною долею політичних емігрантів.

“З яких причин і через кого спустошена земля наша?”

Це питання з давнього українського літопису знов постало і в наші дні. Бувши царська, а тепер комуністична Москва пограбувала Богом обдаровані природні багатства нашої Батьківщини і привласнила наші історичні скарби. Вона палить і знищує наші духові і національні цінності, русифікує нашу молодь, щоб не знала вона “Чиї сини, ким, за що закуті?” Вогнем і мечем, підступом, зрадою і терором окупувала Москва Україну.

Але з покоління в покоління і до наших днів українська нація виловлює з себе революціонерів. В боротьбі за визволення України наш нарід поніс незчисленні жертви і в цій нерівній боротьбі з ворогом віддали своє життя кращі сини і дочки нашого народу, щоб майбутні генерації українців не були рабами.

Життя нашої генерації було і є тяжким і багатим на великі події. Пережили ми радість відновлення Української Держави і доби героїчної боротьби за неї в 1917-21 рр., часи підпільної революційної боротьби СВУ - СУМ-у і інших організацій проти окупанта в умовах московської окупації і комуністичної диктатури на Україні, часи духового і фізичного терору проти нас, добу розпачу, розчарувань і надій, і нову добу боротьби на два фронти: проти гітлерівської і проти московської окупації одночасно, коли особливо відзначилась наша героїчна УПА.

Тепер вступаємо в нову добу. Подум'я всесвітньої експансії московської комуністичної імперії і привид вибухів атомових бомб затьмарюють багряно-димовою завісою обрії людського майбутнього.

Велика загроза тотального знищення висить і над нашою Батьківщиною. Але в той же час наша доба є і добою розпаду великих імперій і повстання на їх місці нових самостійницьких національних держав.

Жадні намагання московських імперіялістів і ко-

лонізаторів не можуть спинити могутнього гону до національного самовизначення і державної незалежності народів, що сьогодні є ще в пазурах чужої окупації.

Лише національна, надпартійна єдність всіх сил українського народу, спрямована до єдиної мети — звільнення України, є передумовою нашої перемоги.

Ідеї національної єдності, національного солідаризму були провідними ідеями моїх найближчих по духу і по крові рідних Сергія Єфремова, Миколи Павлушкова і Володимира Дурдуківського — організаторів і керівників СВУ - СУМ-у на Україні і їх друзів Володимира і Миколи Чехівських, Людмили Старицької-Черняхівської, Олександра Черняхівського, братів Матушевських і інших найкращих патріотів з СВУ і керованої Миколою Павлушковим Спілки Української Молоді.

Ці ідеї, як підстава революційної праці за визволення України і побудови Української Християнської Самостійної Соборної Держави, були втілені в гаслі СВУ - СУМ-у: “Нація над клясами, держава над партіями”.

Ці ідеї наших великих попередників мусять бути провідними ідеями і відновленою на чужині СВУ.

В ім'я наших за ці святі ідеї замордованих рідних, в ім'я тих, що гинуть в концтаборах Колими, Сибіру, Караганди, в ім'я померлих з голоду в 1933 році і розкуркулених та замучених в снігах далекої півночі закликаю всіх українців і українок на чужині, всі національні протимосковські і протикомуністичні визвольні організації, забути особисті амбіції, партійні порахунки і дріб'язкові суперечки, щоби в цю вирішальну для України добу ми нарешті створили єдиний революційно-визвольний фронт.

До всіх зневірених в партійних демагогіях і втомлених партійними сварками і порахунками, до всіх позапартійних, досі байдужих і пасивних, звертаюся з закликком включитися до спільної боротьби за вільну і незалежну соборну Україну.

Об'єднуйтеся в лавах єдиної понадпартійної визвольної організації на чужині Спілки Визволення України. Продовжуйте освячену кров'ю мучеників започатковану ними велику справу.

Українці і Українки! Друзі!

Радісно бачити, що багато з Вас перебороли труднощі розбудови нового життя на чужині і наполегливою працею досягли для себе і своєї родини заможність і добробут. Природньо і добре є й те, що дальшою працею Ви зміцнюєте і побільшуєте і далі добробут Вашої родини. Але чи можна через те забути рідну Матір Україну? Чи перестало Ваше серце боліти за неї, поневолену, ограбовану та ошукану?

Чи не згадуєте Ви раптом на чужині при ситому столі, своїх виснажених братів і сестер на поневоленій Україні, що так тяжко працюють, але в умовах московсько-комуністичної окупації часто не мають для своїх дітей, українських дітей, і шматка сухого хліба?

Чи можете Ви забути останній погляд Ваших рідних, що залишились на Батьківщині?

Коли ми всі хоч десяту долю своєї енергії і наполегливості щодо досягнення добробуту особистого віддамо справі визволення України, то звільнення наших рідних буде поважно прискорене.

Дорогі сестри!

До Вас маю окреме слово. Наш обов'язок і наша сила в національно-визвольній боротьбі нашого народу дуже великі. Від нас залежить багато, щоб наші чоловіки, сини, брати і батьки усвідомили свій святий обов'язок боротьби за свою незалежну Українську Державу. Ми є нащадками і сестрами великих і героїчних жінок нації, від княжої і козацької доби до наших днів.

Згадаймо українок-героїнь в добу наших визвольних змагань 1917-21 рр. Хай приклад героїнь-мучениць Ольги Бесараб і Олени Теліги, що вмираючи написала своєю кров'ю на стіні гестапівської в'язниці в Києві Молитву до Бога: "За кров, за сльози, за руїну верни, верни нам Україну!", будуть завжди перед нашими очима.

Не забуваймо і тих 500 українських героїнь із концтабору Кінгірі, що в самопожертві і відвазі живим муром і своїми кістками зупинили наступ московсько-большевицьких танків, в час повстання.

Будьмо гідні наших сестер героїнь і включаймося активно до визвольної боротьби за Україну. В першу чергу створімо з кожної української родини на чужині, осередок бійців за Українську Самостійну Соборну Державу!

Українська Молодь!

Ти є кров від крові наших славних прадідів і батьків, що боролись і борються за звільнення України. Ти є носієм наших національних надій і прагнень. Будь же гідною героїв-юнаків, що відда-

ли своє життя під Крутами і боролись і зараз борються під прапорами СУМ-у на Україні, в УПА і в підпіллі. Вони дають Вам приклад безкомпромісовості і самопожертви в боротьбі за Українську Державу. Ти, Українська молодь, стаєш голосом українського національного сумління і в швидкому часі старше покоління передасть до Твоїх міцних рук прапор СВУ - СУМ-у.

Нема в житті кращого і почеснішого, як боритися за звільнення Батьківщини. Борітеся — поборете!

Закликаю всіх українських патріотів, соборників-антикомуністів, українських вояків, вступаєте до лав СВУ! Розбудуйте осередки СВУ в Європі і за океаном, щоб разом з іншими визвольними організаціями і в спілці з іншими поневоленими Московією націями створити єдиний визвольний фронт на рівні вимог сучасної боротьби з окупантом!

З Богом за Україну!

Наталія Павлушкова

На чужині, серпень 1958 р.

ДОПОМОЖІТЬ РОЗБУДУВАТИ НАШ ЖУРНАЛ

Висилаємо це число "Місії України" на відомі нам адреси українських організацій і на приватні адреси деяких українських громадян на чужині. Закликаємо кожного, кого зацікавить наш пресовий орган, внести передплату на 6 чисел і стати кольпортером нашого журналу. Після виходу в світ п'ятого числа "Місії України" і після висилки його дотеперішнім передплатникам і клітинам СВУ, в розпорядженні видавництва залишиться певна кількість примірників, як резервний фонд для замовлень. Закликаємо всіх хто бажає взяти на себе почесний обов'язок кольпортера пресового органу відновленої на чужині Спільки Визволення України, негайно після прочитання цього закликати скерувати летунською поштою листа до нашого видавництва, подати свою точну адресу і замовити примірники п'ятого числа нашого журналу для продажу.

Вимагайте наш журнал в усіх українських крамницях на чужині. Не тільки кожна українська книгарня, але кожна крамниця, власником якої є українець або чужинецький симпатик українського народу, повинна тримати для продажу журнал СВУ.

Добровільними пожертвами на Пресовий Фонд Головної Управи СВУ сприяйте розбудові друкованого слова відновленої на чужині Спільки Визволення України!

Редакція

МІСІЯ УКРАЇНИ

Місія України? — можливо хтось здивовано питає, — Що ви цим хочете сказати?

Послухаймо насамперед, що говорили на цю тему чужинці.

Відомий німецький історик Ганс Гельмольт у п'ятому томі своєї "Світової історії" так характеризував ролі і значення Києва в XI сторіччі:

"Київ осягнув при Ярославі вершини свого блиску і викликав захоплення Заходу. Поміж його 400 церков насамперед звертала на себе увагу Софійська церква з її прекрасними мозаїками. Місто з його вісім'ю базарами було збірним пунктом купців Візантії, Німеччини, Скандинавії, Мадярщини та Голляндії. Вздовж Дніпра рухалися фльоти торговельних пароплавів зі своїми товарами. Ярослав заснував монастирі... турбувався про школи... Не без підстав Адам Бременський називав Київ суперником Константинополя. Ярослав був у своїх сучасників у великій пошані. Він вступив в родинні зв'язки з князівськими домами Норвегії, Польщі, Угорщини, Франції, його шукали як союзника..." (Hans F. Helmolt „Weltgeschichte" Leipzig 1905, Band 5, S. 448).

Розповідаючи про засновану митрополитом Петром Могилою академію в Києві, Гельмольт писав, що її учні "всюди поширювали світло культури", маючи при цьому на увазі не лише Україну.

Гельмольт вживав для означення українців вирази "малоросійський народ", "малоросійське плем'я", "козацький народ", але йому було цілком ясно, що українці — це цілком відмінний від москалів народ з іншою ментальністю, психікою, з іншими стремліннями. Захоплюючись українською народньою творчістю він писав:

"Жодний народ в світі не створив таких пісень, як малоруський" (том 5, стор. 421).

Про українську козацьку республіку 17-го століття ми читаємо у Гельмольта:

"В той час, як у Польщі та в інших країнах Європи свобода існувала лише для окремих станів, тут (тобто в українській республіці 16-17 сторіч — І. Ж.) також і нижчий стан вимагав такої самої свободи; та тут, власне, взагалі не існувало окремих станів, а лише вільний народ... І коли поширилась вістка про цю казкову країну, в якій кожний міг жити вільно як птах, і своєю боротьбою проти невірних одержував вище посвячення, вона почала наповнюватись біженцями і перебіжчиками (з поневолених Польщею українських областей — І. Ж.). Край з обох боків Дніпра від Києва і до татарського кордону став чарівним садом для всіх бідних і утис-

нутих, як також для всіх, хто прагнув слави і великих діл; всі мали пристрасне бажання потрапити до того саду. Здавалось, що малоросійське плем'я (читай: український народ — І. Ж.) має покликання реалізувати на практиці ідею рівності і свободи для всіх. (Підкреслено нами — І. Ж.)... Ввесь слов'янський світ може пишатися цією вільною державою... Козаки мали таку велику притягальну силу для селян у Польщі і в Литві, що потрібні були суворі кари, аби не допустити масової втечі народніх мас на Україну" (Гельмольт, том 5, стор. 539, 540).

"Демократична козацька громада не пасувала до Московської держави з її самодержавієм так само, як вона не пасувала до республіки польської шляхти. Абсолютизм не терпить у своєму домі вільних державних форм. Москва з її брутальним боярським станом, з її низькою культурою не могла ошасливити такий народ, як козаки, (читай: як українці — І. Ж.), які звикли до свободи і стояли на вищому рівні, як політично так і культурно" (Гельмольт, том 5, стор. 547).

Резюмуючи думки німецького історика Гельмольта, ми стверджуємо, що в ті часи, коли українці не перебували під чужим пануванням, вони не намагались нав'язувати силоміць інший свій спосіб життя, як це робила і робить Москва, але український спосіб життя мав такі чари, в порівнянні з життям в інших країнах, що народні маси тих країн мріяли про "казкову країну, в якій кожний міг жити вільно, як птах", суворі кари треба було застосовувати, аби не допустити масової втечі мешканців тих країн до української демократичної республіки. В ті часи, коли поза українською козацькою республікою в Європі всюди панував абсолютизм і свобода існувала лише для окремих станів, українці перші почали застосовувати на практиці те, що сьогодні в цілому світі називається демократією. Чужинцям здавалось, що український народ "має покликання реалізувати на практиці ідею рівності і свободи для всіх".

Ідея монархії суперечить ідеї демократії, суперечить духові нашого часу. На протязі останніх сторіч і десятиріч монархії зникали одна за другою. В деяких західно-європейських державах є ще сьогодні монархи, але вони фактично не керують своїми країнами. У тих країнах збереглась лише зовнішня форма монархії, але не її внутрішній зміст. Одною з причин, чому українська козацька республіка була "казковою країною", в якій "кожний міг жити вільно, як птах", є та обставина, що на чолі цієї республіки стояли не монархи, як в інших країнах Європи в ті часи, а обрані гетьмани. Україн-

ський гетьман не був монархом. Ідея спадкового перенесення прав голови держави від батька до сина або дочки була цілком чужа ідеї української козацької республіки, цілком чужа гетьманату. Не тому став син Богдана Хмельницького Юрій Хмельницький гетьманом України, що на Україні існував якийсь закон, згідно з яким права гетьмана після його смерті наслідувались його дітьми. Юрій Хмельницький став гетьманом України тому, що Богдан Хмельницький користувався таким величезним авторитетом в народі, що народ хотів бачити на чолі української держави Хмельницького. Юрій Хмельницький був **обраним гетьманом**, так само, як і інші українські гетьмани. Шанувати демократичні традиції української козацької республіки, **традиції гетьманату** — це значить боротись за те, щоби українську державу очолював **обраний народом президент**, якого, згідно з українською традицією, доцільно було б назвати **гетьманом**. Шанувати ці традиції — це значить боронити не лише свою власну свободу, але й свободу інших.

Польський король Степан Баторий скерував 20-го серпня 1576-го року листа до запорозьких козаків, в якому писав, що вони “нищать військові сили могутніх поганських ворогів, кладуть край їхній жадобі християнської крові, запихають їхню пащу, яка хапає польську корону і шановний народ України, боронять доступи до Польщі і України, ставлять свої мужні груди на захист християнських країн від їхніх незліченних військових сил і нахабних нападів”. (Цитовано за книгою „Archiv fuer wissenschaftliche Kunde von Russland”, herausgegeben von A. Erman, Berlin 1841, S. 337).

Як бачимо, польський король визнавав, що “шановний народ України” і його збройні сили боронять не лише самих себе, але також і всі християнські країни, тобто цілу Європу, від “нахабних нападів”.

Австрійський історик Йоган Енгель видав у 1799 році велику книгу “Історія України” на 710 сторінок. Згоджуючись з французьким істориком Шерером, автором праці про українських козаків, в його оцінці останніх, Енгель, цитуючи Шерера, так писав про українську козацьку державу:

“Давня історія, — каже Шерер, — не має більш привабливих предметів... Громадяни цієї республіканської держави (тобто української козацької республіки — І. Ж.) були виховані подібно до спартанців, мали завжди при собі зброю, як римляни; як ці останні вони боронили мужньо і непохитно свою власну землю, свої вівтарі і воліли труднощі неспокоїного життя як життя у рабстві. Батьки передавали своїм синам у спадщину горде почуття незалежності і шаблю з написом: Перемогти або умерти.

Козаки України були спокійним народом. Початково вони відповідали на зухвалі вихватки шляхти і духівництва тихою втечею. Коли ж вони пізніше побачили, що їм готують загибель, вони схопили в руки шаблі для знищення нестерпного поневолення і все більше прагнули незалежності. Чи є в цьому щось дивного? Але, коли вони однією рукою мстилися за втручання в їхню спадкову свободу, хіба вони другою рукою не стримували турків і не відбивали татар? Хіба вони не боронили центральну Європу від навали орієнтальних варварів, хіба вони не поборювали з найбільшим успіхом фанатичну лють ворогів християн? Поінформовані неутральні нації повинні встановити, хто є невдячним, і стати суддями між ними і польською імперією, яку вони спочатку боронили, а пізніше примусили тремтіти”. (Johann Christian von Engel „Geschichte der Ukraine”, Halle 1796, S. S. 17, 18).

Так писали у 18-му сторіччі французькі і австрійські історики. Вони стверджували, що українська нація “з найбільшим успіхом” боронила Європу від загрози зі Сходу, і вони вважали, що Європа повинна бути вдячна цій нації.

В європейській науковій літературі можна знайти текст заклику, який поширювали українські козаки серед українського населення в 16-му сторіччі. Цей заклик починається словами:

“Хто хоче в обороні християнської віри бути посадженим на палі, бути четвертованим, втратити голову і пізнати тортури, хто готовий віддати життя за святий Хрест і не боїться такої смерти, той нехай іде до нас”! (Дивись: Johann Engel „Geschichte der Ukraine” S. 9; Elisée Reclus „Nouvelle Géographie universelle” Paris 1880, Tome 5, p. 500).

Цей заклик українських козаків говорить сам за себе. Вони відчували, що історія доручила їм **місію великої ваги**, для виконання якої вони повинні щохвилини бути готові віддати своє життя. Історія доручила українській нації місію: **боронити християнство і Європу**. Провидіння нагородило українську націю якостями, потрібними для виконання цієї місії. Вже згаданий нами німецький історик Гельмольт писав, що українські козаки “ішли у бій, як на танець” (том 5, стор. 541). Про природні таланти української нації можна знайти багато захоплених висловів в європейській літературі. Ми вже цитували вище німецького історика Гельмольта, який твердив, що ні один народ у світі не створив таких пісень, як український.

Німецький поет минулого сторіччя Боденштедт, який вивчав українську поетичну творчість і переклав чимало українських пісень на німецьку мову, у своїй книзі “Поетична Україна” писав:

“Пісні народу України живуть від генерації до

генерації і розповідають дітям про діла батьків. В жодній іншій країні дерево народної поезії не дало таких плодів". (Friedrich Bodenstedt „Die poetische Ukraine", Stuttgart 1845, S.S. 14, 16).

Німецький письменник і дослідник слов'янських народів Йоган Гердер у своїй праці "Журнал моєї подорожі у 1769 році" писав:

"Україна буде новою Грецією. Гарне небо цього народу, їхня весела вдача, їхня музикальна натура, їхня родюча земля і т. д. — все це колись прокинеться". (Дивись: „Herders Saemtliche Werke" Berlin 1878, Band IV, „Journal meiner Reise im Jahr 1769", S. 402).

Гердер робив свої дослідження в середині 18-го сторіччя, коли український народ ще мав рештки своєї автономії. Скасування цієї автономії, яке сталося незабаром після цього, далі поглиблення національного поневолення України, закриття російськими окупантами українських шкіл, заборона друку наукових праць українською мовою і т. д. — все це затримало в страшний спосіб нормальний розвиток духових сил української нації. Україна не стала новою Грецією тому, що українська нація була позбавлена національної свободи.

Те, що розумів Гердер, розуміє також український народ і він знає, чому він бореться за державну незалежність. Українці живуть на найкращій, найродючішій землі в Європі і коли на цій землі навести порядок, коли дати їй мешканцям свободу, коли дати можливість творчим силам української нації вільно розвиватись, коли припинити економічне грабування України Московією, тоді пророкування Гердера стане дійсністю. У своїй власній незалежній державі український народ житиме краще і заможніше ніж перший-ліпший інший народ Європи. Цю державу варто боронити і за неї варто боротись.

* *
*

До середини 17-го сторіччя загрозу для Європи творили татари і турки. Починаючи від другої половини 17-го сторіччя на східноєвропейському горизонті з'явилась нова загроза: імперіялістична Росія, яку в ті часи всюди в Європі називали Московією. Проти цієї загрози український народ виступав вже й раніше, ще не усвідомлюючи собі її як слід.

Коли у 1648-му році українська нація під проводом Богдана Хмельницького піднялася до вирішального бою за своє визволення від польського панування, перед українцями з усією гостротою постала проблема союзників. Але союзників українці шукали не у сусідній Московщині.

Українці пробували зробити своїм союзником

татар і турків, з якими вчора воювали. І щойно тоді, коли виявилось, що татари зраджують українців і переходять на бік поляків, а надії на підтримку Туреччини є нереальні, щойно у 1654 році Богдан Хмельницький, не маючи іншого виходу, пішов на союз з Московією. Вже самий факт, що українці у своїх розшуках за союзниками почали з татар і турків, а не росіян, показує наскільки антиприродним був союз України з Московією у 1654 році. І дійсно, дуже скоро виявилось, що російські війська прибули на Україну не як союзники і не як визволителі від ярма, а як нові поневолювачі. І от уже у 1659-му році, через 5 років після заключення Переяславського договору, український народ піднявся на боротьбу проти нової загрози для Європи — проти Росії. Українська армія, керована гетьманом Виговським, розгромила російську армію під Конотопом. 30.000 російських вояків лишилися забитими на полі бою. Рештка розбитих російських військ пробувала у паніці втекти з України, але частину з них українці взяли в полон. Російський цар перелякався до такої міри, що готувався до втечі з Москви. Але польсько-українська ворожнеча не дозволила українцям закріпити досягнуті успіхи і російські війська знову з'явилися на Україні. І знову українці примушені були вести визвольні війни проти Росії: під проводом Дорошенка, під проводом Мазепи...

Коли у 1917-18 роках на теренах російської імперії народів вибухли національні і соціальні революції, коли всі поневолені Росією народи, а між ними і українці і поляки, почали відновлювати втрачену національну свободу, поляки вирішили будувати Польщу не лише на власній землі, але також на територіях сусідніх народів, насамперед на українській території. Знову почалась польсько-українська війна, яка відтягнула українські сили від головного фронту: проти червоних і білих російських імперіялістів. Скерований проти Росії польсько-український союз 1920 року прийшов запізно і не міг бути ефективним, бо був побудований на несправедливих засадах. Двічі в історії Росія використовувала польсько-українську ворожнечу для того, щоби спочатку поневолити українців, а пізніше також і поляків. Чи не час зробити з цього відповідні висновки? Чи не бажають зробити такі висновки ті, кого це безпосередньо стосується?

Український народ перший виставив свої груди для оборони Європи від татарської навали. Український народ перший виставив свої груди для оборони Європи від імперіялізму царської Росії. Український народ перший виставив свої груди в обороні Європи від червоного російського імперіялізму.

Український народ вів у 1918-21 роках запеклу збройну боротьбу проти російсько-більшевицьких

окупантів і їхніх вислужників. Окремі українські збройні загони діяли до 1927-го року. У 1926-му році постала керована академіком Сергієм Єфремовим підпільна загально-національна організація Спілка Визволення України (СВУ). Її керівними членами була організована Спілка Української Молоді (СУМ).

СВУ і СУМ готували український народ до відкритої боротьби проти московських окупантів, за відбудову вільної української держави. Вони мали підтримку найширших українських народніх мас. І коли Москва у березні-квітні 1930 року організувала у харківській опері гучний процес проти керівних членів СВУ, на лаві підсудних сидів увесь український народ. Сотні тисяч українських патріотів були кинуті до в'язниць за свою приналежність або за симпатії до СВУ і СУМ. Проте ніякий терор не міг зламати волі українського народу до вільного життя. Збройна боротьба за ті самі ідеї, за які боролись організатори СВУ і СУМ-у, вибухла під час советсько-німецької війни і триває до сьогодні. Героїчна Українська Повстанча Армія боролась у 1941-44 роках на два фронти: проти Гітлера і проти червоної Росії. В часи світового безголов'я, коли на Україні і в інших країнах східної Європи робили "політику" гавляйтери Кохи, а західні держави озброювали російський імперіялізм і комунізм танками і літаками, в ці часи український народ власними силами і без зовнішньої підтримки створив армію, яка боролась проти гавляйтерів Кохів і проти російсько-большевицьких імперіялістів, за свободу всіх народів східної Європи і підсов'єтської Азії.

Українська Повстанча Армія веде визвольну боротьбу вже понад 16 років. Маємо багато інформацій, з яких видно, що збройна боротьба українських повстанців тривала на протязі всього 1956-го року. Українські повстанці, а також українці в лавах Советської Армії дали велику підтримку мадярській визвольній революції в останніх місяцях 1956-го року.

В той час, коли у східній Європі йшла збройна боротьба проти найстрашнішої в світовій історії тиранії, яка загрожує стати всесвітньою, в політичних колах Заходу панували опортунізм і політика пристосовництва до існуючого злочинного статусу кво. Даремно зверталась радіостанція мадярської столиці 4-го листопада 1956-го року до західного світу з закликом не словами, а ділом допомогти визвольній боротьбі мадярського народу. Військову підтримку мадяри одержали не від народів Заходу, вони одержали її від українців.

"Україна завжди боролась за свободу" — писав славетний французький письменник і мислитель Вольтер у своєму творі "Історія Карла Великого" і

додав: "москалі поневолили їх (українців — І. Ж.), як тільки могли".

Географічно Україна лежить на межі між так званими "сателітами" і неросійськими країнами ССРСР. Місія України полягає в тому, щоби стати мостом між одними і другими поневоленими Москвою народами і сприяти об'єднанню національно-визвольних сил цих народів. Там, де вчора діяли розпорошені та між собою непов'язані визвольні рухи окремих народів, повинен постати об'єднаний визвольний рух мадярів і українців, грузинів і словаків, туркестанців і німців і всіх інших. Ліквідація історичних національних антагонізмів між окремими поневоленими Росією народами і їхня спільна боротьба проти їхнього спільного ворога число 1 — проти російського імперіялізму і комунізму — ось шлях до мети.

Місія України полягає в тому, щоби мостити цей шлях — шлях до повороту всіх вигнанців, всіх політичних втікачів і депортованих на їхні батьківщини, — шлях до звільнення всіх народів, більших і менших, від нестерпного ярма, — шлях до побудови "чарівного саду для всіх бідних і утиснутих", шлях відбудови "казкової країни, в якій кожний міг жити вільно, як птах".

Місія української нації, найбільшої і найсильнішої з усіх поневолених Москвою націй, полягає в тому, щоби, нікому не нав'язуючи свого провідництва, власним прикладом, енергією, завзяттям стати в авангарді визвольного фронту всіх народів.

Місія української нації полягає в тому, щоби дати поневоленим і загроженим Москвою народам велику універсальну концепцію боротьби, здатну зрушити з місця віз визвольної політики і довести його до мети. Дати політичну концепцію, побудовану на засадах християнської етики. Зробити неможливою реалізацію плянів тих екзильних політиків, які на місці одного поневолення прагнуть встановити друге поневолення, які мріють про панування власної нації над іншими націями і одну несправедливість хочуть замінити іншою несправедливістю.

За здійснення цих завдань повинні боротись всі українці на Батьківщині і на чужині, бо ж, як писав німецький історик Гельмольт, український народ "має покликання реалізувати на практиці ідею рівності і свободи для всіх".

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ТА ПОШИРЮЙТЕ ЖУРНАЛ

"МІСІЯ УКРАЇНИ",

в якому висвітлюються головні провідні проблеми процесу визволення України від московсько-комуністичного наїзника та будови власної Незалежної Соборної Держави.

ПРОГРАМА І ТАКТИКА СВУ

(В СВІТЛІ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ НАД ПРОВІДНИМИ ЧЛЕНАМИ СВУ)

У цій статті ми даємо відписи не з мемуарів членів СВУ, не з української історії про СВУ, а з судових матеріалів наших ворогів, — з московсько-більшевицької книжки під заголовком: “Спілка Визволення України”. (Стенографічний звіт судового процесу. Том 1-ий. Видавництво “Пролетар”, рік 1931. Тираж 3000. Сторінок 712).

В передмові до цієї книжки, яку написав Панас Любченко, і в усій книжці, більшовики намагаються не тільки виправдати себе та приховати від українського народу свої злочини, а й намагаються з різних ними видуманих або відірваних від змісту зізнань членів СВУ зробити підсудних злочинцями й ворогами українського народу.

Так, наприклад, підсудним членам СВУ більшовики закидали зв'язок з різними імперіялістичними країнами та те, що вони плянували чужоземними багнетами боротися проти українських робітників і селян. Більшовики намагалися також переконати український народ, що СВУ хотіла ретставрувати капіталістично-поміщицьку Україну.

Про це Панас Любченко пише так: “Не самостійність і не незалежність цікавить українських буржуа, українських націоналістів, бо справжню самостійність України здобули й могли здобути тільки пролетаріят і селянство. Ходило в них про їхні класові інтереси, ходило в них про відновлення капіталістичного ладу, буржуазних порядків, про відновлення панівного стану, стану діличів і капіталістів”. А далі він пише: “Українські націоналісти протягом уже півтора десятиріччя виступають із зброєю в руках проти українського народу, проти Української Радянської Республіки, проти її незалежності, самостійності, за свої класові інтереси, себто за інтереси української буржуазії, що щільно переплітаються з інтересами російських поміщиків, польських магнатів і біржовиків — Франції, Бельгії, Англії... “Самостійність” і “незалежність” українських націоналістів коштували українському народові сотень тисяч людських жертв, руйнації народнього господарства, нечуваного терору, дикунських розправ”.

Із свідчень підсудних, поданих навіть в тій же книжці, ми бачимо явне заперечення брехливих тверджень Любченка і московсько-більшевицького суду. СВУ, на основі зізнань обвинувачених, мала за завдання охопити і об'єднати всіх українців за принципом — “Самостійна Україна” і “нація над класом”, або, як сказав Дурдуківський на судовому допиті: “Конечним ідеалом зовнішньої політики, ідеалом, який власне нас об'єднував,

для нас була самостійність України, себто Україна незалежна ні від яких інших народів”.

Намагання Любченка і більшовиків довести, що СВУ орієнтувалася і спиралася тільки на капіталістів-фабрикантів і діличів та боролася за них, виступаючи проти українського селянства і робітництва, потерпіли цілковиту невдачу, навіть у світлі зізнань підсудних, записаних у цьому ж більшевицькому стенографічному звіті судового процесу. Ось один з прикладів:

Суддя Одинець запитує Єфремова: — Скажіть будь ласка, СВУ, коли мала “визволяти”, кого вона мала на увазі? Чи тільки тих, у кого забрали 14 мільйонів десятин землі?

Голова Спілки Визволення України на Батьківщині
акад. С. Єфремов.

Єфремов: — Ми розуміли взагалі визволити Україну.

Одинець: — Як ви думали “визволяти” селян незаможників і середняків, котрі розподілили поміж собою 14 мільйонів десятин землі?

Єфремов: — Земля повинна була залишитися за ними.

Одинець: — Ви хотіли, щоб польські магнати получили свою землю?

Єфремов: — Польські магнати не мусли получить землю. Ми думали, що земля не повертається поміщикам, а вона лишається у селянства.

Обвинувачувач Любченко у своїй передмові до згаданої книжки також старається “довести”, що СВУ хотіла “продати” Україну полякам і німцям. Проте, у судовому допиті С. Єфремова є якраз протилежне твердження:

Любченко: — Чи СВУ ставила завданням боротися за визволення Галичини й взагалі Західної України з-під Польщі?

Єфремов: — Зрозуміло, ставила. Здається, на організаційному зібранні Чехівський ставив питання про те, що розуміє свободу України, як визволення всіх частин української території, етнографічної території, куди входять Підляшшя, Волинь, Галичина.

Заперечення тверджень Любченка ми знаходимо також у судових зізнаннях у справі робітництва:

Обвинувачувач Слісаренко: — Скажіть, прошу вас, яке б становище на вашу думку, зайняло робітництво до перевороту, який ви підготовляли?

Єфремов: — Ми вважали, робітництво в цілій своїй масі не з'являється цілком комуністичним, і що воно не буде тому проти.

Цікавий є той факт, що багато членів СВУ, навіть основоположників СВУ, колись були членами партій соціал-демократів, соціал-революціонерів і соціал-федералістів, але тепер вони не тільки визнавали, а й творили націоналістичну плятформу. І коли П. Любченко в своїй передмові старався підкреслити, що ось так, мовляв, “мала виглядати Україна соціал-демократів, соціал-революціонерів і соціал-федералістів” та що “СВУ являє собою організацію, єдину з петлюрівським закордонним центром, що називає себе урядом УНР”, то на судовому допиті Дурдуківський зовсім що інше каже: “Я не знаю, як мені здається, то наша програма СВУ є націоналістична програма у високій мірі все ж таки”. І Любченко тоді підтвердив так: “Те, що програма є націоналістична — це факт”.

Також цікавий є той факт, що СВУ, визнаючи еміграційний уряд УНР, робила це тільки для збереження форми УНР, при одночасному дуже критичному погляді на самий еміграційний уряд. Зупиняючись на дискусії, що відбулася на засіданні Президії СВУ після повороту О. Черняхівського з-за кордону 1927 року, де він бачився з Дорошенком, Лотоцьким і Прокоповичем, Дурдуківський у своєму зізнанні про це каже так: “У зв'язку з цим Л. Черняхівська ставить питання значно ширше: чи потрібна нам взагалі УНР, а особливо з таким головою, як А. Лівницький. Чи не краще

зовсім припинити цю нечесну по суті, непевну, небезпечну, сумнівну своїми наслідками гру УНР, чи не краще зовсім скасувати цю давню вже мертву політичну нашу національну фірму і замінити її новою, дійсною, реальною, якою являється всеукраїнська СВУ з її Президією”.

Видаючи книгою стенограму процесу над членами СВУ, большевики мали на меті навмисними перекручуваннями фактів прикрити й виправдати перед українським народом свої страшні злочини й штовхнути легкодухих “малоросів” на шлях підлої зради України, на шлях Скрипників, Ю. Коцюбинських, Любченків і їм подібних. П. Любченко в своїй передмові до стенограми судового процесу пише: “Стенограма процесу над СВУ повинна стати в руках трудящих могутньою зброєю для викриття тої каїнової змовницької роботи, що її провадили і провадять українські націоналісти проти країни рад”. А далі підкреслює: “... стенограма процесу СВУ — це документ, що розповідає нам не тільки про минулу роботу українських націоналістів, а й про їх теперішню роботу. Більш за те, програма СВУ — це не тільки програма так званих наддніпрянських націоналістів — це програма націоналістів Західної України”.

Тепер ми розглянемо окремі витяги з 1-го розділу обвинувального висновку судового процесу над СВУ, з яких, мимо всіх тенденцій і навмисних перекручень фактів, можемо багато довідатися про історію і працю СВУ, та, хоч частково, про програму і тактику організації.

Обвинувальний висновок

Обвинувальний висновок був затверджений головою державного політичного управління УССР В. Балицьким у Харкові 7 лютого 1930 року у справі, як у ньому записано: “контрреволюційної організації, що іменувалася “Спілка Визволення України” і готувала повалення Радянської влади шляхом збройного повстання”. Обвинувальний висновок має 147 сторінок друку згаданої книжки. Я наведу цитати тільки з тих місць 1-го розділу, де говориться про історію виникнення СВУ, про її перші організаційні засідання та програму і тактику.

Обвинувальний висновок стверджує, що: “Викрита та ліквідована 1929 року СВУ нерозривними нитками зв'язана з усією історією класової боротьби на Україні з часу Жовтневого перевороту, аж до останніх днів”...

“СВУ — це наступник запільного контрреволюційного центру, що мав назву — “Братство Української Державности” (скорочено — БУД). БУД на чолі з Єфремовим, по вказівках так званого уряду УНР, керував збройною боротьбою, що про-

З НЕНАПИСАНОГО ЩОДЕННИКА

Понура брама гримнула тюремна,
Нас вивели, поставили уряд.
Два кроки вбік ступи — і автомат
Погасить барви світу... Та даремно
Креснуло, серце, блиском зір на кризі,
Даремно розтривожило ти груди,
Бо не на те, щоб волю нам вернути,
Замки ті відімкнулися залізні.
Той — простору жадова, той поник,
Неначе шепотить землі: прощай же...
А той немов у сні — безтямний майже,
Лиш під бровами неба сірий крик.
Штурмує вітер вулиці каштанні,
Рве багровиння, кидає в обличчя,
Розгульним гуком, посвістами кличе,
Докорами і жалощами ранить.
А небокрай обклали хмар загати
І тьмарять голубе вітрило днини,
Немов би хочуть горе України
Від праведного сонця заховати.
Та щоб воно, що світить від початків,
Не бачило з високостей блакитних,
Як запроваджує орда новітня
Синів її на діксони й камчатки.
Женуть нас. А прапрадідний чорнозем
Аж стогонить, аж лунами гуде...
Та не вмирає рвіння молоде,
І не бринять в очах покори сльози.

І от — у заграбованім вагоні.
Хвилин роки. Прокльони. Конвоїр.
І такт коліс тупий — “Сибір, Сибір...”
Неначе келепом у груди, скроні.
А зір, бентежно пронизавши ґрати,
Упав на хмури мариво дібров,
Що їх не багровинь осіння — кров
Аж по верхи вже стала заливати.
І в збуреній, як гураган, уяві
Палючі спалахи: з-за яворів
Блакитним болем руки матерів
І сліз краплиста туга на отави...
І контури сестер — побляклі вишні:
Цвітіння райдуги спалив мороз,
І стружені брати, що клекіт гроз
Плекають під хистким покровом тиші.
Дотліло сонце. Воронаві мряки
Тривожно загойдалися над степом.
Хтось написав сузір'ями на небі
Провіші, апокаліптичні знаки.
“Зухвальству лютому і безсталанню
Всьому встановлена тверда межа...”
В тих знаках жалібно жива душа
Читає правду, грізну, неблаганну.
Та ще міцніше у цупкій долоні
Затиснув автомата конвоїр,
І такт коліс тупий — “Сибір, Сибір...”
Неначе келепом у груди, скроні.

вадилась проти диктатури пролетаріату роками громадянської війни, та в період 1921-22 років провадив організацію всеукраїнського повстання проти Радянської влади”.

“Під впливом розгрому контрреволюції і загальної політики Радянської влади, БУД, як організація, на прикінці 1924 року припинив своє існування. Але керівні діячі БУД, навіть тоді, коли організаційна діяльність БУД припинилася, не покинули антирадянської роботи”.

“Коли закінчився відповідний період і накресливалися перші перспективи реконструкційного періоду, буржуазно-куркульські елементи міста і села значно посилили опір усім заходам Радянської влади та комуністичної партії.

Загальне зростання активності буржуазних елементів міста і села, у зв'язку з початком реконструкційного періоду, довело ідеологів української контрреволюції до переконання, що треба радикально змінити тактику.

Нова тактика, на думку керівних діячів бувшого БУД, повинна була сполучити головні риси такти-

ки двох попередніх періодів. Зовнішнім виявом зміни тактики, у зв'язку з наближенням реконструкційного періоду, було творення СВУ замість БУД, що вже не задовольняв вимог української контрреволюції, яка відродилася, та закінчив свою діяльність 1924 року.

За головну мету організації знову править готування до повстання, тобто те саме, що було головним завданням у період громадянської війни і початку відновного періоду. Це готування провадиться шляхом використання тих позицій, що їх захоплено під час відновного періоду. Повстання проти Радянської влади включається до програми СВУ почасти і тому, що керівники цієї організації змогли переконатися, що їхні надії на переродження Радянської влади і комуністичної партії були марні.

Замість цього вони опинилися перед фактом посиленого наступу на рештки капіталістичних елементів.

Опір цьому наступові був одним із факторів, які привели керівників націоналістичного заплілля до

утворення СВУ, що повинна була підготовляти по-валення Радянської влади через збройне повстання за підтримкою чужоземної буржуазії та петлюрівської еміграції”.

Далі в обвинувальному висновку подається історія попередника СВУ — організації БУД, що утворилася 1920 року і провадила свою діяльність до 1924 року, та підкреслюється, що роля БУД-у була надзвичайно велика, як також і його вплив на українські антисоветські кола.

Про потребу заміни БУД-у новою організацією обвинувачений Г. Голоскевич свідчить так:

“На одному з останніх засідань Братства Української Державности (БУД) 1924 року, на якому були присутні: Єфремов С. О., Голоскевич Г. К., Гермайзе О., Пастернак С. Г., обмірковували питання про ліквідацію БУД-у і причини цього. Доповідав про це Єфремов С. О. Усім було ясно, що БУД, як організація, обмежена щодо кількості своїх членів, організація виключно інтелігентська, вузька, не може провадити політичної роботи, що організація себе вже пережила, життя випередило її. Тому БУД треба ліквідувати. Але відмовитися від боротьби за свої національно-політичні ідеали — Українську державність, яку мислили в формі Української Народної (демократичної) Республіки, ні від кого незалежної, від боротьби з Радянською владою, українська інтелігенція не може й не має права...”

Тому українська інтелігенція повинна виконувати свій обов’язок перед українським народом. перед Україною: боротися за самостійну Україну — Українську Демократичну Республіку, провадячи боротьбу з Радянською владою на Україні.

Перед нами БУД-івцями, українською інтелігенцією, стоїть завдання творити нову масову організацію з участю широких українських кіл, з міцними зв’язками на периферії, селянством, з щільними зв’язками з закордонною українською інтелігенцією. Треба накреслити програму, структуру нової організації. Ця організація, як і БУД, повинна об’єднати різні політичні українські угруповання. Усю підготовчу роботу для утворення нової політичної організації взяв на себе С. О. Єфремов, ініціатор її і ідеолог”...

“С. Єфремов і його однодумці вирішили притягти сили закордонної еміграції для підготовчої роботи над утворенням нової організації. Для цього Єфремов розробив план повороту з-за кордону кількох видатних емігрантів. Насамперед С. Єфремов організував приїзд колишнього міністра закордонних справ УНР — А. Ніковського. Використавши свій пост віцепрезидента Української Академії Наук, С. Єфремов порушив клопотання перед вищими урядовими органами УССР дозво-

лити А. Ніковському повернутися на Україну, щоб працювати в Українській Академії Наук”...

В обвинувальному висновку вияснюється, що:

“Поворот А. Ніковського на Україну було погоджено з керівними колами петлюрівської еміграції. А. Ніковський, як емісар петлюрівського центру, одержав широкі повноваження щодо розвитку запільної діяльності на Україні. Перед його від’їздом на Україну відбулася нарада кількох видатних емігрантів, що серед них був також і С. Петлюра”.

Обвинувачений С. Єфремов з цього приводу свідчить так: “Ця нарада відбулася перед від’їздом Ніковського в Берлін. Були на ній, на чолі з С. Петлюрою, представники української еміграції, як Дорошенко, Прокопович, здається О. Шульгін, В. Садовський. Нарада, обміркувавши справу з поворотом Ніковського, визнала його за доцільний і доручила переказати на Україну, що треба готуватися до рішучої боротьби з Радянською владою, а тому необхідно, з одного боку, держати тісний зв’язок з еміграцією, а з другого — подбати про якусь міцну організацію на Україні, яка б узяла на себе роботу щодо підготовки сил, потрібних до боротьбу, і способів, які б ту боротьбу довели до переможного кінця. Мені особисто нарада прохала переказати, що покладається цілком на те, що вживу усього свого впливу і авторитету, щоб виконати ці доручення”...

Обвинувальний висновок стверджує: “Приїзд А. Ніковського (в кін. 1924 р.) відіграв дуже велику роль, бо в його особі було утворено тривкий міст між внутрішніми контрреволюційними елементами і закордонною еміграцією. А. Ніковський привіз директиви еміграції, велику інформацію про її діяльність і приступив до енергійної популяризації в київських антирадянських колах діяльності петлюрівської еміграції.

Крім популяризації еміграції, А. Ніковський, за завданням С. Єфремова, підготовляв антирадянські кола в напрямкові потреби підготовчих робіт для утворення нової організації замість БУД, що розвалилася.

У підготовчій роботі група С. Єфремова провела 1924 рік, увесь 1925 рік і початок 1926 року”.

Обвинувачений С. Єфремов з цього приводу свідчить: “В кінці 1925 року я одержав листа від Л. Чикаленка з невеликою допискою В. Садовського, і цей лист показав нам, що підготовчий період треба скінчити і заходжуватись коло справи організації вже реально. Чикаленко писав, що останніми часами відбулося за кордоном кілька нарад з участю діячів УНР і наради ті вирішили, що вже пора закласти визвольну організацію і подати про

те ж таки гасло на Україні, як було умовлено ще на берлінській нараді з Ніковським”...

“В травні 1926 року, — пояснює обвинувальний висновок, — в Парижі було забито головного отамана війська УНР С. Петлюру. Закордонна еміграція і внутрішні контрреволюційні елементи вирішили скористуватися з цієї події і розгорнути широку антирадянську агітацію, а під час антирадянської кампанії оформити запільну контрреволюційну організацію, про утворення якої С. Єфремову було дано директиви через Л. Чикаленка...

Погодившись з тим, що вбивство Петлюри є зручний привід для об’єднання антирадянських елементів у запільну контрреволюційну організацію, С. Єфремов зі своїми найближчими однодумцями вирішили влаштувати засідання ініціативної групи для заснування нової запільної організації.

Перше установче засідання фундаторів СВУ було скликане в червні 1926 року з ініціативи Єфремова. В цьому зібранні взяв участь кістяк київського БУД, що розвалився: Єфремов, Дурдуківський, Чехівський, Гермайзе, Ніковський, Старицька-Черняхівська і Гребенецький. Значення цього зібрання було величезне для всієї подальшої організаційної діяльності СВУ”.

Обвинувачена Л. Старицька-Черняхівська про це свідчить так: “Десь у червні місяці 1926 року група осіб — Єфремов, Чехівський, Ніковський, Гермайзе та Гребенецький постановили скласти організацію, що охопила б і об’єднала всіх українців на принципі “самостійна Україна” і “нація над клясою”. Мене запрошено на організаційне засідання (що відбулося в помешканні Дурдуківського) і обрано на члена Президії.

На засіданні виступили з промовами: Єфремов, він казав про доконечну потребу організації суголосних українських сил і про організацію суголосних елементів селянства. Чехівський казав про політичне значення української церкви. Гермайзе казав про притягнення до організації пролетаріату. Дурдуківський — про об’єднання учительства, а я казала про ролі інтелігенції і про те, що її треба поставити на чолі організації”.

Далі обвинувальний висновок зазначає, що: “Від критики радянської системи та переліку загальних передумов, що викликали необхідність боротися проти Радянської влади, Єфремов перейшов до формулювання запропонованих ним принципів політичної платформи СВУ.

В мотивованому викладі цих пунктів самим С. Єфремовим, платформа СВУ така:

1) Організація зветься “Спілка Визволення України” і становить своїм завданням визволення українського народу на всіх просторах його етно-

графічної території і заснування незалежної і самостійної Народньої Республіки.

2) Державний устрій української республіки засновується на демократичних засадах, на чолі її стоїть вибраний президент, виконавча влада належить кабінетові народніх міністрів, відповідальному перед Радою Народних представників.

3) Громадянам Української Народньої Республіки законом гарантовано всі громадські права без різниці статі: активне й пасивне виборче право на підставі вселюдного, рівного, безпосереднього і таємного голосування, воля слова і друку, незайманість осіб, воля зборів і коаліції, воля совісті і т. інше.

Але на перших порах існування Республіки за для забезпечення того дозволяється урядові у важливих і невідкладних випадках обмежувати громадські права, коли б вони загрожували існуванню Республіки. Це може бути тільки тимчасово і ніяк не постійним заходом і повинно бути аргументовано і виправдано в кожному окремому випадку.

4) Економічна політика засновується на праві власности.

Далі йдуть пункти про загальне й безплатне навчання, про волю вірувань, про фінанси і т. інше.

Обвинувальний висновок підкреслює також, що: “СВУ впливала на так звану українську автокефальну православну церкву і широко використовувала автокефальних попів для антирадянської діяльності. На попів покладалося дуже великі надії і в загальній діяльності СВУ церква і духовенство посідали значне місце”.

Обвинувачений В. Дурдуківський в справі програми каже: “Для досягнення цієї найважливішої справи, СВУ повинна тісно й органічно зв’язатися з селянськими і міськими (не тільки інтелігентськими, але й робітничими) масами, провадити систематичну й широку агітацію серед них ідеї визволення і самостійности України, боротися з більшевиками за цю самостійність, виховувати національно й політично масу у дусі програми, використовувати для збудження незадоволення і настроїв протесту серед мас усі приводи, організувати ці маси для можливих активних виступів — маніфестації, організовані протести, забастовки, повстання. Щоб придбати потрібні численні кадри агітаторів, СВУ повинна значно поширити свій вплив на студентську, особливо безпосередньо зв’язану з селом молодь, організувати, відповідним способом, виховання їх; крім того, звернути велику увагу на ту інтелігенцію, що працює на селі — учителі, агрономи, лікарі, ветеринари, кооператори, землеміри, духовенство й інших. Організувати їх, приєднати до своєї організації...”

Коли б дійсно розпочалося повстання по селах,

заколоти по містах, коли б ці повстання ще прокидалися тільки по окремих селах, не мали ще сили — завдання СВУ об'єднати їх, надавати їм організаційної сили, всякими засобами підтримувати, поширювати їх і направляти, надавати їм не стихійного, а строго організаційного характеру, дійсно і організаційно керувати ними, взяти цей повстанський рух у свої руки...

Щоб мати більше сили під час таких повстань, щоб утруднити боротьбу з ними для Радвлади, щоб можливо більше розтягнути внутрішній бойовий фронт, СВУ мала на увазі підтримувати постійний зв'язок і можливий контакт з іншими колишніми недержавними народами старої Росії, які з тих самих мотивів, що й Україна, можуть бути незадоволені з свого становища в СРСР, можуть боротися з Радвладою для здобуття більшої чи повної самостійності, для зменшення утисків з боку центру”...

Таким чином, на установчому зібранні було покладено початок організаційного оформлення СВУ. На цьому зібранні було:

- 1) Прийнято політичну платформу організації.
- 2) Вироблено принципи оргструктури.
- 3) Намічено основні віхи дальшої організаційної діяльності і, нарешті,
- 4) Кожному членові ініціативної групи було дано конкретне завдання залучити до організації надійних членів.

Друге засідання ініціативної групи СВУ відбулося на початку осені 1926 року і, в основному, було присвячене виробленню статуту організації.

Обвинувачений Дурдуківський з приводу цього засідання і вступної доповіді Єфремова свідчить:

“Почалося засідання з доповіді С. Єфремова, в якій він намічав головні пункти майбутнього статуту. В своїй доповіді С. Єфремов торкнувся головним чином таких пунктів статуту: складу СВУ, керування справами, напрямом і характером роботи СВУ.

На думку Єфремова, до складу СВУ можуть входити всі громадяни, що поділяють погляди СВУ, що виявляють бажання боротися за переведення їх в життя, що цілком певні з національного й громадського боку. Приймати нових членів до СВУ треба дуже обережно за певними гарантіями, за рекомендаціями не менш, як трьох дійсних уже членів. Члени СВУ мають відповідальні обов'язки: бути активними виконавцями програми СВУ, провадити відповідну агітацію, ширити ідею СВУ, вести всі справи строго конспіративно. В основу організації СВУ С. Єфремов рекомендував покласти принцип п'ятирок. Така організація зручна для зборів, для підтримання строгої конспірації, для першого організаційного періоду існування СВУ. Всі

справи СВУ повинні переводитися якнайконспіративніше: без писаних програм і статуту, по змові без спеціальних засідань, на товариських, родинних чи офіційних зборах, без протоколів, без списків, без усяких записів”.

Обвинувачена Старицька-Черняхівська свідчить: “На другому засіданні організації був зачитаний статут організації, читав його Єфремов. Статут було прийнято одноголосно”...

Обвинувальний висновок подає, що: “На другому організаційному засіданні, крім основного питання — вироблення статуту, були розподілені обов'язки поміж всіма членами центру: Єфремову було доручено пропагандивно-організаційну роботу серед інтелігенції, Дурдуківському та Гребенцькому — організацію педагогічно-шкільних п'ятирок. На Гермайзе була покладена робота серед молоді та професури. Ніковському було доручено переводити організаційну роботу серед інтелігенції, зокрема в літературних, кооперативних і артистичних кругах, Чехівському — серед автокефальних кіл та серед міських і сільських мас, що мають стосунки з ними, Черняхівській — серед інтелігенції. Їй же була доручена організація зв'язку з закордоном через одно з чужоземних консульств. В справі організації зносин Черняхівській повинні були допомагати Єфремов і Ніковський.

На цьому ж засіданні були затверджені склади перших п'ятирок, що на їх чолі стали члени центральної групи. Крім того, була намічена організація п'ятирок в низці установ через співробітників членів СВУ”.

Центр СВУ активно й відважно взявся за виконання своїх постанов і обов'язків, і, як більшовики самі стверджують у своєму обвинувальному висновку, “через 3 і пів місяця свого фактичного існування, СВУ зуміла вповні оформитися організаційно й охопити організаційним впливом кадри антирадянської інтелігенції”.

Переглядаючи цей більшовицький обвинувальний висновок, ми бачимо, що навіть із нього, крізь тенденційні наświetлення, наклеп і перекручення, пробивається незаперечна правда, що СВУ була втіленням і відображенням визвольних прагнень усього українського народу — всіх його соціальних верств і всіх етнографічних земель (крім московсько-більшовицьких заповідів), що прагнуть одного: здобуття й відновлення своєї власної Самостійної Соборної Держави.

Московсько-більшовицький процес над Спілкою Визволення України, де на лаві підсудних сиділо 45 осіб, розкрив одну з підпільних сил українського народу. Але ліквідація СВУ не стала ліквідацією визвольної боротьби українського народу. Український народ і далі бореться і буде

СВУ І СУМ НА БАТЬКІВЩИНІ

Поки на сторінках советської української преси у 1925-26 роках йшла літературна дискусія, група українських патріотів на чолі з акад. С. Єфремовим і гурток української молоді на чолі з його небожем М. Павлушковим розгорнули величезну національно-визвольну працю в умовах підсоветської дійсності. Працю в такому обсязі і з такою активністю, якій є мало порівняння в історії підпільних організацій національно-визвольної боротьби в цілому СССР.

СВУ і СУМ, а не національна півопозиція в КП(б)У, визначили обличчя національної антикомуністичної визвольної боротьби українського народу в двадцятих роках в умовах “диктатури пролетаріату” на Україні. **Сергій Єфремов, а не Скрипник і не Хвильовий**, був прапороносцем безкомпромісової боротьби з московсько-комуністичним окупантом України. **Сергій Єфремов** — “сумління України”, як його називало українське громадянство — був тоді на чолі тих, хто боровся за визволення нашого народу з-під “егіди КП(б)У”, в той самий час, як **Скрипник, Шумський, Панас Любченко, Хвильовий** і їм подібні український народ під ту “егіду” заганяли. **Українські комуністи й були катми Єфремова й тисяч інших борців за вільну некомуністичну Україну.**

Ще досі українське суспільство за кордоном України не знає і відповідно не оцінило того величезного внеску до української національної й антикомуністичної визвольної революції, що його зробили СВУ та СУМ. Дослідники СВУ і СУМ на еміграції користуються головним чином, як основою своїх праць, советськими звітами судового процесу і тому дуже часто дають неправильне освітлення цих організацій і їх діячів. Дуже часто оцінка дій і провідних осіб з СВУ і СУМ виходить з партійних позицій авторів цих оцінок, при чому свідо-

боротися доти, доки не здійснить своїх прагнень і ідеалів, а ми на чужині, як частка української нації, повинні теж прикласти всіх зусиль, щоб допомогти своєму народові в його тяжкій боротьбі.

А допомогти ми можемо тільки тоді, коли ми станемо організованою політичною силою, тобто включимося в лави відновленої на чужині всеукраїнської соборної Спілки Визволення України, що кладе в свою основу не безбожницький соціалізм із його марксистською теорією й практикою, а християнські ідеали.

І. Ратушний

Голова Орг. Бюра СВУ у Великобританії.

мо або несвідомо фальшуються і перші і другі. Гльорифікатори українських комуністів в своїй пресі на еміграції свідомо замовчують діяльність СВУ і СУМ або фальшують її зі зрозумілих причин — бо писати правду про ці організації, це значить писати і про ганебну боротьбу українських комуністів проти національного українського резістансу. Але з незрозумілих причин не приділює належної уваги СВУ і СУМ та їх діячам і демократичний табір української політичної еміграції, зокрема петлюрівці-уенерівці, і таким способом самі штучно збіднюють масовий український рух спротиву, що йшов під прапором УНР і був втілений в літерах СВУ і СУМ. Між тим, діячі СВУ і СУМ не були прекраснодушними культурними діячами, мрійниками про хуторську Україну, хоча і не були проти вишневих садків біля хати кожного українця. Вони не співали псалмів “залізу і бетону”, тому їм не доводилося потім кричати як Хвильовому “Ах як мертво...”, але вони були за індустріалізацію країни, тільки не большевицькими методами. СВУ, а разом з нею і мільйони підсоветських українців несли на своєму прапорі державну концепцію УНР з гарантіями всіх демократичних свобод, в самому їх модерному розумінні. Демократична республіка, з урядом відповідальним перед народним представництвом, націоналізована тяжка промисловість, приватна і кооперативна власність на все інше, передача рільної землі селянам у власність і законодавство унеможлиблює земельну спекуляцію та поміщицтво — такою була програма СВУ за свідченнями її діячів. З того часу минуло вже 30 років, але ці принципи знаходяться в програмах майже усіх демократичних партій і сьогодні. Більше того, керівництво СВУ було настільки передовим, що бажало, за власними словами її діячів, внесення деяких змін до конституції, що її ухвалив Трудовий Конгрес колись, відповідно до соціальних змін, які заіснували з часом на Україні. УНР, як нормальна демократична європейська республіка — так діячі СВУ розуміли заповіт Симона Петлюри. Тут буде на місці вияснення одного непорозуміння щодо гетьманату, як державної концепції Миколи Павлушкова. М. Павлушков вважав С. Петлюру найбільшим національним героєм сучасності і всю працю СУМ провадив виключно з позицій УНР. Але діячі СВУ не виключали можливості, що по звільненні України можуть, завдяки діяльності місцевих скрипників, хвильових, затонських і шумських знов виникнути такі обставини, як в 1917-21 рр., коли українські комуністи і їх попутники допомогли окупантам. На

такий випадок передбачалася на короткий час військова диктатура. Дискутуючи це питання 24-річний М. Павлушков став на точку зору, що коли період диктатури буде потрібний, то це краще зробити в національній формі, формі виборного гетьмана. Звідси і пішли чутки, що М. Павлушков був за переконанням гетьманцем, хоча і діяв на платформі УНР. До цього ще треба додати, що Павлушков ніколи не зв'язував гетьманат з прізвищем Скоропадських.

Діячі СВУ були й реальними політиками. Кращими політиками ніж багато наших сучасних політиків на еміграції. Соборність українських земель для СВУ була бездискусійною справою. СВУ знайшла спосіб, як зацікавити західні великодержави в самостійності України. Дискутувалося питання доцільності визнати частину боргів царської Росії за капітали, що були вкладені західними державами в промисловість України. Одночасно, таким способом, хотіли забезпечити й кредити для України. Коли ми згадаємо, що, наприклад, певні кола США підтримують сьогодні Керенського саме за його обіцянки виплатити російські борги, або, що міжнародна політика співіснування, яку зараз проводить Москва, має підставою пропаганду торговельно-економічних вигод для Заходу, то мусимо признати СВУ рацію і то велику. До цього не додумалися наші сучасні політики на еміграції.

СВУ і СУМ не були політичними партіями або партією. СВУ — це був загальноукраїнський національний антикомуністичний рух за самостійність України і соціальне визволення нашого народу від кайданів комунізму. Це був рух УНР. СВУ не захищала тільки клясові чи партійні інтереси, але була дійсним виразником волі, інтересів і бажань всієї України, за принципом: "державна над партіями, нація над клясами". В цьому і є велич СВУ, що може бути зразком для всіх нас і сьогодні. Таким способом СВУ впровадила в життя принцип національного солідаризму. СВУ вважала, що ідеї християнства, як вселюдська ідеологія, мусять перемогти войовничий атеїстичний комунізм і підтримку нашої Української Автокефальної Національної Церкви рахувала за першорядне завдання. Тому Чехівський і дискутував з прокуратурою про це на суді.

Розгром СВУ і послідуєчий терор проти українців, зокрема інтелігенції, найтісніше пов'язані з діяльністю українських комуністів. На прикладі розгрому СВУ і СУМ можна вичерпно простежити ту діяльність і дати українським комуністам оцінку, на яку вони заслуговують за свої діла. Без окреслення діяльності СВУ і СУМ не можна уявити собі міри злочину М. Скрипника, А. Приходька,

П. Любченка й інших українських комуністів перед нацією. Одна з особливостей СВУ є те, що не маючи міцних організаційних форм, вона охопила територіально майже всі великі міста України, велику кількість сільських районів і сіл. СУМ, що був створений в протигагу комсомолу, мав протилежно до СВУ організаційно оформлені клітини в більшості вищих учбових закладів в Києві, Харкові, Одесі, Полтаві, Дніпропетровську і інших міст. Через студентів, що походили з села, були утворені клітини СУМ в багатьох селах і навіть по районних центрах. В усіх клітинах СУМ проводилась активна підпільна праця, навіть, через урядові підприємства по воєнізації університетів і інститутів, військовий вишкіл членів. Сьогодні ще не можна оприлюднити багато фактів з діяльності СВУ і СУМ, що був цілком підпорядкований керівництву СВУ, і, на жаль, не можна подавати багатьох прізвищ. Деякі колишні члени СВУ і СУМ живуть і знаходяться по той бік кордону. Але все ж таки частину фактів і прізвищ вже можна подати. На еміграції знаходиться особа, що в свій час також була засуджена і була в найближчих стосунках з керівництвом СВУ і СУМ, зокрема з С. Єфремовим. На її очах розвивалася і була викрита СВУ. Ця особа також бачилася з Єфремовим під час слідства в ГПУ, у в'язниці після присуду, має від нього листи з в'язниці і була уповноважена акад. С. Єфремовим полагоджувати його справи на волі. Для цього було дано письмове уповноваження за підписом С. Єфремова, засвідчене печаткою адміністрації в'язниці. Цій особі пощастило вивести з України різні документи, що стосуються СВУ, листи Єфремова і т. д. Зараз підготовляються до друку її спогади. В спогадах є матеріали й факти величезної історичної вартості, що характеризують український резистанс двадцятих років, його дійсних творців і його гробокопателів, в цілком іншому світлі, ніж про це дехто пише на еміграції. За дозволом автора спогадів оприлюднюємо тільки деякі факти.

СВУ було викрито, але викрито, так би мовити, наполовину. На слідстві і на судовому процесі були згадувані тільки ті особи і факти, про які ГПУ добуло відомості агентурним способом, або іншими, ще до арештів керівників СВУ і те, що було записане в щоденниках кількох обвинувачених, які ГПУ знайшло після довгих розшуків. В процесі СВУ і СУМ більша частина з 45 підсудних формально до СВУ не належала. Зате кілька членів центру СВУ, прізвища яких знали тільки керівники Єфремов, Чехівський, Дурдуківський, подружжя Черняхівських і Павлушков, оминули арештів і на своїх постах продовжували патріотичну роботу далі. До них належали, зараз вже померлі акаде-

міки: С. Кримський, Д. Багалій, К. Боблій і кілька видатних інших осіб, про яких невідомо чи вони ще живуть чи ні. Один з колишніх членів центру СВУ працює тепер в одній з високих урядових установ УССР.

Нічого не дізналося ГПУ також про співпрацю СВУ з білоруськими керівниками національного руху, теж вже померлими: Янком Купала і В. Ігнатовським — президентом Академії Наук Білорусі. Лишилися для ГПУ, наприклад, таємницею зв'язки СУМ з молоддю кавказьких народів. Ці зв'язки особисто нав'язав М. Павлушков в 1926 р., коли він з трьома однодумцями, спеціально для цього пішки подорожував по Кавказі. В 1935 р. в кількох містах України і районних центрах одночасно з'явилися одна по другій 5 летючок на шапірографі підписаних СУМ-ом і одна СВУ друкарським способом. З цього приводу були "заклики до пильності" на зборах партактиву Харкова, Києва і Прилук. Тільки на початку німецької окупації України зголосилися самі автори цих летючок, члени СВУ й СУМ, які щасливо оминули арештів до і після процесу СВУ й СУМ. Автор спогадів був присутній під час розмови Панаса Любченка з акад. Єфремовим в Київській опері. Авторів ж сам С. Єфремов і проф. В. Дурдуківський розповідали про особливо ганебну роллю в справі СВУ М. Скрипника і на жаль двох українських академіків, один з яких був К. Студинський, відомий советофіл, що пізніше відкривав народні збори Західньої України, які "вимагали" в 1940 р. приєднання до УССР. Можливо, що ці два "кочубеї" до арештів української інтелігенції в справі СВУ й самі добре не розуміли до чого довела їх співпраця з М. Скрипником та агітпропом ЦК КП(б)У. Надзвичайно важливою є розмова С. Єфремова з Сталіном і Кагановичем в Москві, куди Єфремова возили з Харкова після процесу і перед тим як він був відправлений до політизолятора в Ярославі.

Праця СВУ на Україні не обмежувалася суто культурними міроприємствами. Вона була перш за все національною й політичною. Українізація, яку почали проводити за рішеннями XII-го з'їзду РКП(б) партійні й советські установи, стала полем бою, де противниками були з одного боку члени СВУ, а з другого боку, спочатку нарком освіти Шумський, а потім Скрипник. Легенду, що ініціатором українізації був Скрипник, розповсюджують гльорифікатори українських комуністів на еміграції, в надії на те, що пересічний читач не знає відповідних постанов XII-го з'їзду РКП(б). Шумський і Скрипник зробили все можливе, щоб українізацію спотворити і направити в бік комуністичного виховання мас. Науково-педагогічна комісія Всеукраїнської Академії Наук, керівником

якої був проф. В. Дурдуківський, за дорученням НКЮ, через відповідні установи розіслала комісіям по українізації матеріяли для навчання. Після цього М. Скрипник, вже як нарком освіти, надіслав президенту Академії лист російською мовою з власноручним підписом, котрий був переданий Єфремову для вжиття відповідних заходів. В листі було в різкій формі обвинувачення науково-педагогічної комісії ВУАН за вказівки по українській граматиці, які "штучно" відривають українську мову від російської й дають багато "непотрібних" текстів з клясичної літератури замість прикладів з советської літератури. Це тільки один з багатьох фактів, що характеризує М. Скрипника, як він дивився на українізацію і взагалі на українське відродження двадцятих років. Але тисячі українських патріотів — студенти, вчителі, службовці — пішли як українізатори зросійщених українських міст і проводили там дійсно національну працю. Більшість цих українізаторів були заарештовані в 1929-31 рр., саме тоді, коли українські комуністи були при владі: М. Скрипник був один з вождів КП(б)У і нарком освіти, П. Любченко член ЦК КП(б)У, Порайко наркомост і т. д. Репресіями керував безпосередньо український комуніст, начальник ГПУ України Балицький. Москва давала тільки загальні директиви по знищенню української інтелігенції, але чорну роботу проводили українські комуністи і, як найбільше обізнані з місцевими умовами і людьми, вони завдавали найболючіших ударів по діячах українського відродження. Безчисленні факти репресій, зокрема українізаторів в 1929-31 рр., свідками і жертвами яких частково є й наша політична еміграція з підсоветської України, відомі всім. На цих фактах особливо виявляються жалюгідні намагання гльорифікаторів скрипників і любченків довести те, що протирічить фактам, про які знають мільйони.

Двадцять років справедливо називають часом українського відродження в умовах советської окупації України. СВУ, як дійсно масовий рух, опанувала тоді різноманітні ділянки українського національного життя. Українські видавництва, як "Слово", "Рух", "Книгоспілка" і багато інших, в тому числі частинно і "Держвидав" були опановані СВУ. Багато українських письменників і видатних поетів України національні напрямки своєї творчости узгіднювали з літературно-мистецькою групою СВУ і зокрема з С. Єфремовим. Ці факти дали підставу прокурору Ахматову обвинувачувати на судовому процесі, що СВУ поруч з советською цензурою, влаштовувала свою власну.

СВУ завоювала міцні позиції в українській кооперації, в Українбанку, Наркомземі, в декількох

промислових трестах, наприклад в Цукротресті, Українлісі, в деяких науково-дослідних технічних інститутах на Дніпропетровщині й Запоріжжі. Керівництво сільбанку, через який ішло кредитування сільського господарства на Україні, було в руках СВУ. Це так налякало ЦК КП(б)У що після процесу СВУ ще в 1930 році, скрипники і любченки за власною ініціативою почали ліквідацію українських господарських трестів і самостійних українських установ за постановою ЦК КП(б)У від 17 листопада 1930 р. Відповідна постанова ЦК ВКП(б) про зміну українських установ загальносоюзними в тому числі і поза межами УССР, вийшла лише в грудні 1932 р. Для чого ж гльорифікатори і адвокати скрипників і любченків пишуть в "Українських Вістях" від 12 вересня 1954 р., що скрипники і любченки грудьми захищали і на решті на смерть пішли за втримування українських позицій в УССР?

СВУ і СУМ приділили максимум уваги найважливішій проблемі виховання національних антикомуністичних кадрів, які стояли б на платформі УНР. СУМ мав своїх членів в деяких військових школах, наприклад в школі ім. Каменева і серед курсантів військової школи зв'язку. Серед випущених німцями військовополонених з табору "Танкострой" в Дарниці в 1942 р. було кілька старшин членів СУМ. СУМ встановив дружні зв'язки з гуртками української християнської молоді, що скупчилася біля УАПЦ. СВУ, зокрема проф. В. Дурдуків-

ський, з науково-педагогічної комісії ВУАН створив ніби другий наркомат освіти. Українські школи отримували від комісії методологічні вказівки, схвалювалися підручники для шкіл з національним змістом. Навколо цих підручників ішла постійна боротьба з наркоматом освіти. Директори українських шкіл з цілої України часто викликалися на засідання комісії й там встановлювався контакт та обмірковувалися міроприємства, що мали національний антикомуністичний вплив на ціле шкільництво. Міроприємства в школі зводилися до виховування дітей в патріотичному дусі, в дусі УНР. Обвинувачувачі й суд на процесі приділили шкільній праці СВУ надзвичайно велику увагу, бо ця праця підривала самі підстави майбутнього комуністичного устрою й московського окупаційного режиму на Україні. Боротьба СВУ за національний характер української культури, за душі української молоді і дітей, за українську церкву, за самостійність України й за УНР проводилася у великій напрузі з українськими комуністами, зокрема М. Скрипником, Панасом Любченком та іншими агентами ВКП(б).

Примітка редакції: Надрукована нами вище стаття — це уривок з книги того самого автора "Українські націонал-комуністи, їх ролі у визвольній боротьбі України 1917-1956 рр.", яку видав у 1956 р. в Мюнхені Політичний Відділ Української Національної Гвардії (Християнські Солідаристи).

Наталія Гордієвська

Легенда про весну

Ще здалеку чути її пісню: голосна, весела, вона котиться гучним закликком по землі:

— Прокиньтесь! Іду до вас! Прокиньтесь!

Проходить через ліси, поміж гір пробирається, до людських осель прямує:

— Несу життя! Несу надію! Прокиньтесь!

Іде весна, посміхаючись до всіх, легкою, але певною ходою; розкидає квіти навколо; де не стане — від тепла її дотику лякається сніг і біжить від неї швидкими струмочками; гляне куди — яскравішають фарби суворих будівель; хитне головою — і довгі пасма її волосся падають на землю зеленими смугами.

— Зачекай! Побудь ще з нами! — прохають її.

— Ні, не можу! Не маю часу! — відповідає Весна.

Молода, повна ще нерозкритих сил і почуттів, вона оце в перший раз обходить землю.

— І куди ж ти так поспішаєш? — питають.

А вона лише загадково вказує кудись рукою.

Розповідала їй одна бабуса, найстарша з усіх Весен, яка вже і найменшого клаптика землі зігріти не може, що є десь така країна, де казка спустилася з неба на землю і там оселилася.

— Як прийдеш туди, — казала стара, — то тільки махни рукою, і все само розквітне. Ліси там густі та свіжі. Степи зелені, розлогі. Вишневі садки дихають щастям, як ніде в світі. Лише заспіваеш — цілі хори тобі обізвуться, а на спів вийдуть дівчата з різнобарвними стрічками, гарні, наче самі весни.

Іде точнісінько тим шляхом, як казала стара. Вже й море видно синє... От вже і та земля. Підійшла, зупинилася, дивиться, прислухається — тихо.

Вечір надходить. Але дивний якийсь той вечір. На ставки падає сонце, і плями від нього такі червоні, немов би то кров розлита. А навколо все тремтить — і трава, і вода на поверхні, і дерева, — все тремтить, наче чогось боїться. Раптом Ніч

чорну ковдру поклала на землю, а там, де Весна стояла ще й собою прикрила.

— Навіщо ти це робиш? — спитала Весна.

— Сором! Сором! — промовила Ніч.

Як зовсім вже темно стало, почали до Весни звуки доноситись. Ледве чутні на початку, вони ставали все виразніші.

— Це ж люди стогнуть! — скрикнула.

— Це ж мордують когось!... Не одного... Сотні! Тисячі!.. О, Боже, що ж це?! — і завмерла від жаху.

Прокидається Ранок та так поволі, так неохоче! Не знає Сонце, чи світити йому на цю землю, чи може не варто. І от люди виходять з будівель. Похилені, чи від втоми, чи від думок тяжких, вони проходять повз Весну і не помічають її.

— Це ж я, Весна! — до них простягнула руку і до плечей пригорнулася. У деякого обличчя засвітилось і знову згасло.

— Може хоч ви розквітнете? — до дерев звертається. Та ті тільки сумно гойдають гіллям і мовчать безпорадно.

Тут Весна побачила кілька будівель, темних і непривітних. Глянула в середину і назад відсахнулася. Там в'язні сиділи. Один на одному. В очах відчай і жах.

— Бідні! Хто ж вам допоможе?

Подивилась на тих, що на вулиці, і зрозуміла, що і їм не краще.

Нахилилася Весна до землі, пестить, гладить її рукою.

— Бідна! Бідна!

Обличчям до неї торкається, дихає на неї — зігріти хоче. Та не почуває цього земля. Усе тепло своє Весна їй віддати хоче — не помагає.

— Бідна! бідна, — шепоче. І пестить, і цілує. і розкладає кучері навколо.

Не помагає!

— Боже! Зігрій її! — молить Весна ридючи.

— Зроби такою, як раніше колись була: весело, щасливою. Зроби так, щоби знову казка спустилася з неба на землю.

Стоїть Весна на колінах — руки до неба простерла. Стоїть Весна на колінах — всі фарби свої розгубила. Стоїть Весна на колінах — молиться:

— Зігрій її, Боже, нещасну, бо я тут безсила.

— Чуєте? чуєте?... Весна плаче, — занепокоїлись далекі країни.

— Що з нею?

— Не знаємо... Не знаємо...

Плаче, плаче Весна, аж за океанами чути.

— Чого вона плаче? Хіба забула який день сьогодні? — питає одна церква на високій горі. — Давайте нагадаємо їй!

І от рознеслись по землі передзвони: "Христо-о-с воскрес! Христо-о-с воскрес!.."

Почула це Весна, підвелася з колін, чарівною усмішкою посміхнулася.

— Христос воскрес і усе воскресне! — промовила.

Подивилася ще раз навколо, поцілувала холодну промерзлу землю і пішла далі своїм шляхом.

Іде Весна, посміхається і видно, що якась чудова мрія її охопила. Ввижається їй, що вона сама у тій знедоленій країні колише золоті дзвони у Великий День Великодня.

* * *

Було це на свято, в неділю. Усе веселилося навколо, а мені сумно стало і пішла я одна по дорозі за місто. Бачу — Весна іде назустріч. В мальви уквітчана. Я поступилася дорогою їй дати а вона дивиться на мене лагідно і питає:

— Ти теж звідти?

— Так, — кажу, — а як ти пізнала?

— По обличчю. У тебе надії в очах немає.

Я тільки зітхнула.

А Весна зовсім близько до мене підходить і каже:

— Не сумуй. І у вашій країні радість ще буде.

— І ти віриш в це, Весно?

— Вірю — каже.

— Коли ж це станеться?

— Скоріше ніж думають люди.

Посміхнулася, квітку мені в волосся встромила і пішла собі далі.

А у повітрі, чистому і теплому, задзвонили дзвони далекі, їм відповіли інші, все голосніше, все ближче і уся земля заспівала одну радісну пісню: "Христос воскрес!.."

ЧИ ІСНУЄ ОЕРЕДОК СВУ У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТІ?

Коли ні, то організуйте ініціативну групу і встановіть негайно зв'язок із Краєвою Управою Спільки Визволення України у Вашій країні або з Головною Управою СВУ в Німеччині.

Листи до Головної Управи СВУ просимо слати на адресу:

SVU

I. Haluska

Munchen 2, Lazarettstr. 11 a.
GERMANY

ТРЕТЯ СВІТОВА ВІЙНА І СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ

(Закінчення. Початок в попередньому числі.)

Третя фаза третьої світової війни — це знову війна летунства, війна ведена за цілковите знищення ворожої сили маневруванням. У цій фазі американське летунство старатиметься цілком знищити большевицькі комунікаційні шляхи і приготувати ситуацію до гігантного контрнаступу. Ця фаза найбільш підходить до повстанчих дій у большевицькому заплілі, в Україні й інших поневоленних московськими большевиками країнах. Підхожа ця фаза тому, що большевики з зламанним атомовими атаками хребтом, приготувляючись для оборони перед наступом армій Західного світу, матимуть дещо зв'язані руки для боротьби із повстанцями. Цей час можуть добре використати еміграційні уряди, які до того часу повинні не тільки постати, але й стати правою рукою урядів західних держав. Еміграційні уряди, зокрема український, повинні бути експертами в ділянці ведення психологічної і політичної війни проти Москви. Ніхто не знає так добре москалів і їхнього способу думання, як власне ми, українці, історія яких, це історія війн проти Москви. Уряди ці матимуть змогу творити свої власні національні армії, яких ряди густо поповнятимуться і посилюватимуться полоненими з Червоної армії.

Четверта фаза війни — це кінцева фаза, акцентована масовими повітряними десантами, вона вестиметься за виграння останнього суходольного бою, який вирішить вислід війни. Ми мусимо вірити, що армії Західних держав, при допомозі України і інших поневоленних Московю народів, цей останній бій виграють, і всі наші сили повинні бути скеровані у цьому напрямку.

Що станеться, коли війна вибухне тоді, коли всі види зброї, які тепер є в стадії плянування, будуть удосконалені і продукovanі масово?

У такому випадку морський транспорт мусить зникнути через свою повільність і віддати місце скорому ракетовому і летунському транспортові. Великі земельні простори є конечними для оборони перед ракетово-атомовою атакою, і тому стратегічне плянування не буде можливим на національно-державній базі, а лише на континентальній основі. Характер наступної війни буде подібний тому, який мала друга світова війна, тобто з середини однієї держави до середини другої держави, це не буде війна на державних кордонах. Гори є найкращим тереном для протиатомової оборони, і тому боротьба буде вестися за опанування ланцюгів гір. З гірських фортифікаційних смуг, вритих гли-

боку під землею, стратегічне бомбардування ракетами матиме змогу знищити ворожі сили маневрування. Ті ж самі гірські укріплення ховатимуть ракетову протилетунську, а радше протиракетову оборону від стратегічного ворожого бомбардування і від повітряних десантів. Гори також будуть базою до контрнаступу. У тих гірських укріпленнях районах буде розміщена індустрія.

Початком війни буде нагале бомбардування ворога всіма засобами. Індустрія ворога, яка не буде глибоко під землею, буде скоро знищена. Потяги перестануть курсувати, світло погасне, система доріг буде розбита на шматки, увесь транспорт спинить свій рух. Залишаться гірські укріплення віддалені від себе не раз на кілька тисяч миль. Одинокa комунікація, яка ще буде можливою, — це ракетава летунська комунікація.

Найбільшою проблемою буде проблема харчування. Плоди землі будуть знищені або заражені радіацією.

Україна, як вже було сказано, посідає велике стратегічне значення для большевицького бльоку. Українська індустрія — це підстава загальносоветської індустрії. Знищення цієї індустрії — це величезне ослаблення Червоної армії.

І тут, власне, лежить велика небезпека для України. **Індустріальні терени України можуть стати жертвою атомового бомбардування американською ракетовою зброєю.** Таке твердження стрясає нами. Насувається питання. Як це? Ми уважаємо американців за наших союзників, ми хочемо зробити все, що лише в наших силах, щоб допомогти розбити большевицьку тюрму народів, а вони, американці, могли б нам віддячити за це атомовими бомбами. "Інтер арма сіленд музе", як казали старовинні римляни. "Серед брязкоту зброї, мовчать музи". У змагу на життя і смерть, ніхто із стратегів не братиме під увагу чиїсь почування. Сухий обрахунок вірогідно стане вирішальним чинником до прийняття рішення.

Виникають питання:

1. Який ефект на ставлення населення може мати така атака?
2. Якщо цей ефект буде негативний, якщо населення емоційно стане антиамериканське, який вплив це матиме на війну?
3. Чи населення України є антибольшевицьке? А якщо так, то до якої міри?
4. Яку силу представляє собою український нарід у боротьбі проти московського большевизму?

5. Що буде кориснішим у боротьбі: послабити потенціальну силу Червоної армії шляхом знищення атомовою атакою української індустрії і одночасно поставити українське населення проти себе, чи може залишити українську індустрію не знищеною, даючи хвиливу Червоній армії можливість використовувати цю індустрію для війни, але залишити українське населення своїм союзником?..

Ми здаємо собі справу, що населення України не має правдивого образу Америки й інших західних держав. Московська пропаганда малює Америку як гітлерівську Німеччину. Коли б американське летунство кинуло кілька атомових бомб на Україну, населення України розглядало б це, можливо, як підтвердження правильності большевицької пропаганди і в Україні могли б виникнути антиамериканські настрої. Який вплив це мало б на нашу визвольну боротьбу, я думаю, не треба вивчати. Ми повинні замислитись над тим, що нам зробити, щоб до такої ситуації не допустити.

Чув я думки, що єдиною можливістю недопущення такої ситуації є вивчення американцям, що нищення української індустрії є неконечне і недоцільне. Кожному вільно думати, що він хоче думати. Політики, які дуже часто базують свої пляни на емоційних почуваннях, можуть багато речей вивчати. Але військовикам, особливо під час війни, коли вони беруть під увагу лише свої обчислення, базовані на інформаціях розвідки, не вдасться багато вивчити, якщо ті пояснення не будуть оперті на факти.

На мою думку, однак, існують можливості уникнення терору атомової війни в Україні. Ці можливості не політично-пропагандивного, а військового характеру.

Якщо ми хочемо мати якийсь вплив на перебіг війни, якщо ми хочемо мати вплив на будівництво повоєнного світу, якщо ми хочемо мати Україну таку, якою вона повинна бути згідно наших плянів, а не згідно плянів чужинецьких політиків, то мусимо мати силу — військову силу. Ми її мусимо розбудувати, ми її мусимо поставити на високому рівні, щоби ми могли досягнути нашу мету — вибороти Українську Самостійну Соборну Державу. В умовах нашої дійсності в Україні одинокою військовою силою може бути лише підпільна військова сила і про таку силу я власне й хочу говорити.

Крім людей і підтримки населення, ми потребуємо для створення ефектної сили провідника.

Я дозволю собі зацитувати слова Наполеона:

“Не римські легіони добули Галію, але Цезар; не картагенські вояки лякали Рим, але Ганібаль; не македонські фаланги дійшли до Індії, але Олександр”. Цими словами Наполеон сказав, що все залежить від провідника, від того вождя, який,

завдяки своїй волі, може проламати всі перешкоди, наповнюючи своїх вояків вірою у перемогу. Такого провідника потребуємо й ми.

Кожна боротьба має свою тактику, і вибір належної тактики, відповідно до обставин, дає запоруку перемоги.

Тактика боротьби будь-яких збройних сил залежить від:

1. Меті — поставленої собі цією збройною силою, 2. Організації збройних формацій, 3. Можливостей постачання, забезпечення зброєю, 4. Характеру населення і 5. Характеру терену.

Мета повинна бути ясною і недвозначною. Не сміє бути більше ніж одна інтерпретація мети. Всі сили армії і її проводу повинні бути сконцентровані на здійсненні мети від самого початку дій аж до завершення перемоги.

Ми вже сказали, що тактика кожної збройної сили залежить не лише від мети, але одночасно від організації збройних формацій. Організація збройних формацій у свою чергу залежить від можливості постачання і забезпечення зброєю, а насамперед від характеру терену.

Терен України не всюди є ідеальний для повстанчої партизанської боротьби. Степи — це найбільша проблема у партизанській тактиці. Тому я вважаю, що ми перш за все мусимо звернути увагу на організацію психологічної війни, метою якої було б послаблення моралі Червоної армії і піднесення моралі українського населення і населення союзних нам, поневолених Москвою країн.

Не забуваймо, що большевики, розпочинаючи революцію, не мали своєї армії, але зуміли заставити царську армію боротися за свої інтереси.

Також і ми повинні зуміти заставити велику кількість вояків Червоної армії боротися за наші інтереси, тобто за інтереси українського й інших поневолених народів, із синів яких ця Червона армія складається.

До цього ми потребуємо сильної віри в нашу перемогу, палкого, фанатичного бажання дії, витривалості, єдності і понад усе провідника, який вмів би перебороти всі труднощі.

Вернімось, однак, до тактики збройного підпілля.

Повстанчо-партизанська дія складається не лише з операцій військового характеру, але також і з акцій саботажу. І в цьому можливо, полягає розв'язання нашої проблеми степів. Сильна саботажна акція на теренах тактично не підходить для військових акцій визвольних формацій, підтримана військовою дією у підходячому для цього терені, тобто в Карпатах, у лісах Волині, Полісся, Київщини та в горах Криму, може у великій мірі сприяти паралізації ворога.

Населення мусить бути опановане якимось політичним ідеалом, який би переростав у найбільший фанатизм, у своєрідну політичну релігію.

Для цього треба досягнути великих успіхів у психологічній війні.

Треба створити таку ситуацію на терені України, при якій в інтересі американських військовиків було б не знищення української індустрії, а її використання у боротьбі проти большевизму:

Це буде можливим тільки тоді, коли підпілля України співпрацюватиме з підпіллям інших поневолених Москвою народів. Постачання зброї і медикаментів з закордону буде запорукою перемоги нашого підпілля.

— Ө —

РИЛЬСЬКИЙ, СОСЮРА І ЮРА ПРО НАС

Від редакції:

Чи пригадуєте Ви, шановний читачу, випадки, коли б советські газети ляли українську еміграцію за те, що вона має завеликі впливи на політичні кола Заходу? Ми про такі випадки з часів нашого побуту в СССР не пригадуємо. І коли сьогодні комуністичні борзописці в поневоленій Україні пишуть і публікують в советських газетах величезні статті такого роду, то це є з одного боку красномовним свідомством успіхів української політичної еміграції, а з другого боку свідченням того, що ці успіхи стали відомі широким колам українського народу на Батьківщині і були там сприйняті з захопленням. Комуністична преса вже не спроможна замовчувати ці успіхи і примушена про них писати. І вона пише про них по-своєму.

В організованому українською політичною еміграцією в січні 1958 р. святкуванні 40-ої річниці Української Народньої Республіки взяли активну участь члени американського конгресу і сенату, видатні американські політичні діячі, а в Канаді сам прем'єр-міністр Діфенбейкер. Над урядовими будинками Нью-Йорку та інших американських міст 22-го січня 1958 р. повівали українські блакитно-жовті прапори.

До якої міри ці події схвилювали вислужників Москви, це видно з величезної статті "Заупокійні торжества", яка появилася в газеті "Радянська Україна" і була передрукована жалюгідною газеткою "За повернення на Батьківщину", яку Москва видає українською мовою в окупованій нею частині Берліну. Автори статті: Максим Рильський, Володимир Сосюра і Гнат Юра. Нижче ми передруковуємо, зберігаючи советську орфографію, уривки з цієї статті за московською шматкою "За повернення на Батьківщину" Ч. 13 (203) за лютий

1958 р. Ось що пишуть зрадники українського народу про двохмільйонову українську еміграцію на Заході.

"Українські буржуазно-націоналістичні блазні на еміграції зчинили неабиякий галас з приводу чергової своєї витівки — відзначення "ювілею" контрреволюційного режиму... Це не могло викликати у нас якогось особливого здивування. Проте дещо незвичайною видалась нам та запопадливість, з якою включалися в заупокійні торжества буржуазно-націоналістичного наброду з української еміграції американські офіціальні особи.

Збіговисько політичних мерців у Нью-Йорку вшанував своєю присутністю сам мер міста п. Вагнер. Навіть більше, п. Вагнер знайшов за можливе виступити перед тінями минулого з гарячою промовою. Губернатор штату Нью-Йорк п. Гарріман надіслав зборищу спеціальне послання, в якому проголошувалось встановлення "дня України"! Нарешті, в цю нікчемну метушню на націоналістичному смітнику вирішив включитися, знехтувавши свою честь високого державного органу, і конгрес США: члени палати представників 21 січня перед початком засідання прочитали молитву "За свободу України і всіх поневолених народів за залізною завісою"!..

"Не побажав у ці дні відстати від державних мужів Сполучених Штатів і прем'єр-міністр Канади п. Діфенбейкер. Його, виявляється, теж дуже непокоїть доля українського народу. Про це він повідомив у своїй промові, виголошеній у Вінніпегу на збіговиську реакційної націоналістичної організації так званої КУК (Каналійський український комітет). При цьому п. Діфенбейкер застеріг, що виступає він не тільки від свого імені: доля українського народу, мовляв, "непокоїть" весь "вільний світ"...

"Ми не можемо доконче твердити, якими саме міркуваннями керувався п. Діфенбейкер, коли приймав рішення виступити із згаданою вище промовою... Та як би там не було, але п. Діфенбейкер взяв на себе не тільки невдячне, але і безнадійне завдання... Хто воліє робити це — хай робить: вольному воля. Але коли до цього вдаються офіціальні особи, державні діячі, навіть конгрес США, а до того ще широко й помпезно афішуючи свої невибагливі смаки і темні політичні симпатії, це вже має присмак умисної провокаційності".

Підписано:

**Максим Рильський,
Володимир Сосюра,
Гнат Юра.**

Переоцінка укладу українських політичних сил на еміграції

Прийшов уже найвищий час зробити переоцінку дотеперішнього укладу українських сил на еміграції, виходячи з позицій української визвольної справи, як також по новому підійти до вирішення деяких проблем української визвольної політики.

Щоб ця наша переоцінка була зовсім новою, сказати не можна, ми радше маємо намір систематизувати та поставити на належне місце відомі факти з діяльності поодиноких українських політичних середовищ, що й послужить нам критерієм для відповідних тверджень і висновків.

За ідейно політичними ознаками українські політичні сили під сучасну пору можна поділити на чотири групи, а саме: 1. Націоналісти, 2. УНРада, 3. Хвилівісти й комуністи і 4. Зміновіховці.

До групи націоналістів зараховуємо ЗЧ ОУН під проводом Степана Бандери й ОУН під проводом полковника Андрія Мельника. Визвольна політика обох цих ОУН базується на власних силах. В публікаціях ЗЧ ОУН теоретично обґрунтовано, як саме треба розуміти концепцію власних сил у визвольному процесі. Так у "Визвольному Шляху" ч. 12 за грудень 1957 року в статті "В конфронтації з позиціями воюючої України" ЗЧ ОУН, посиляючись на публікації Крайової ОУН, ще раз пригадують нерушимість своєї визвольної концепції.

У цій статті написано: "Українська еміграція у свою чергу мусить теж орієнтуватися на Край, на власні сили та здорову співпрацю з усіма поневоленими Московю народами і тими силами вільного світу, які поборюють московсько-советський імперіалізм, а нам признають право на суверенне державне життя". У цій же статті є також ствердження сл. п. генерала Тараса Чупринки, в якому він говорить, що: "під власними силами, як реально-політичним фактором, розуміємо сили, готові активно боротися за Українську Самостійну Соборну Державу, їх постійне існування й групування в революційну організацію та об'єднання довкола неї широких народніх мас. І тільки таким силам, — каже він, — надаємо реального політичного значення". Є тут і пояснення до того, що орієнтація на власні сили не означає "відкидання допомоги" сторонніх чинників, якщо такі сприятимуть визвольній справі українського народу.

Дотепер під "власними силами", про концепцію яких увесь час твердить ЗЧ ОУН, ми розуміли сили **усієї української нації**, але твердження ген. хор. Т. Чупринки зформульовано в такий спосіб, що

ОУН в Краю і ЗЧ ОУН під "власними силами" розуміють сили самої ОУН, довкола яких мають групуватися широкі народні маси. Якщо це так, тоді напрошується питання: коли ж ці власні сили ОУН мають приступити до здійснення визвольних завдань? Тобто, коли ці власні сили будуть готові виступити на чолі українського народу для здобуття волі й державної незалежності України?

Як знаємо, тут закордоном у т. зв. вільному світі немає таких сил, які б сприяли українській визвольній справі. Навпаки, маємо багато ворогів нашої державної незалежності. Отже з цього виходить, що зовнішні сили, які ЗЧ ОУН і Крайова ОУН уважають за допоміжні у визвольному процесі, принаймні під сучасну пору дорівнюють нулеві.

А яку ж картину ми маємо сьогодні в Україні, а конкретно в її західніх областях у тому розумінні, як про це каже ЗЧ ОУН? Фактом є, що організовані революційні сили під тотальним московським терором не те, що не мають змоги розвинутися, але й зберегти попередні кадри. На східньо-українських землях Спілка Визволення України й Спілка Української Молоді поклалися на сили українського народу й були викриті окупантом у 1930 році, а десять років після цього Москва винищувала українську інтелігенцію і всіх тих, хто на думку Москви міг би наважитись піти слідами СВУ й СУМ-у!

Дехто скаже, що теперішнє підпілля в Україні має досвід попередньої підпільної боротьби на західньо-українських землях. Але ж сьогодні, як знаємо, немає вже ні Тараса Чупринки ні Горнового, ні Полтави, ні десятків, якщо не сотень інших найдосвідченіших провідників українського революційного підпілля. Немає саме тих, хто писав про концепцію своїх власних сил! Хто ж їх замінить та й де умови для того, щоб з'явилися там нові люди їхнього масштабу!?

З цього й виходить, що стан революційного підпілля в Україні вже не в силі виконати ті завдання, які йому визначено в теорії про "власні сили"!

Дехто може заперечувати це вказавши на деякі повідомлення в закордонній пресі й на їх передруки в "Шляху Перемоги" чи в якійсь іншій українській газеті, як напр. про заворушення студентів у Києві, про аварію потягу під Шепетівкою, яку спричинили українські націоналісти, як це писала одна нью-йоркська газета, а останньо засуд на кару смерти

українських націоналістів у Рівному. Це, скажуть, докази того, що в Україні діє підпілля!

Але висновки з усіх цих повідомлень для тих, що прожили під советами чверть століття, будуть зовсім іншими.

Ми теж у свій час були студентами, якщо не в Києві то в Одесі чи в Харкові, але запам'ятаймо, що національний склад студентів у т. зв. українських учбових закладах не такий, як у Варшаві, Будапешті в Празі чи у Берліні! Хоч, як відомо, і в названих московських сателітах, крім Будапешту, студенти нічого поважного не зробили. Читали ми з Вами про те, що німецькі, польські, мадярські й чеські студенти протестували проти викладання російської мови, але для українців це давно пройдений етап. Пригадую собі, як у 1928 році, отже 30 років тому, студенти Херсонського Індустріального Технікуму, в якому я вчився, також протестували перед учбовою частиною й директором проти викладання в російській мові технічних предметів, як: опір матеріалів, металознавство, парові машини й інших. І наші вимоги були задоволені. Через три місяці усі ці предмети ті самі професори почали викладати українською мовою. Але це було у 1928 році, а в 1929 році, тобто через рік, дослівно увесь педагогічний персонал і деякі студенти цього технікуму були заарештовані ГПУ (тепер МВД) за приналежність до СВУ, а ще через рік цей же технікум був повністю русифікований.

Наводжу цей приклад для того, щоб показати, які можливості мають українські студенти, навіть при найбільшій своїй революційності, щоб влаштувати якісь заворушення чи демонстрації.

Страту націоналістів у Рівному можна розглядати в кількох варіантах, бо Москва може переводити процеси й з двадцятилітнім запізненням. Якщо ж це розкрите підпілля вже тепер, то це лише вказує на те, що Москві таки вдається його нищити.

Страйки й повстання у концентраційних таборах Сибіру, які там відбувалися під керівництвом українців, також не можуть бути жадною несподіванкою для нас, але висновки, які робиться з цих подій на еміграції, далекі від істини. Ці повстання стали можливими лише тому, що в концентраційних таборах Московської імперії опинилося багато членів українського підпілля й УПА, як також представників тих націй, які знають ціну національної свободи у своїй власній державі.

Але страйки ці зломлені, а тих, що брали в них участь, напевно вже немає в живих. Чи ж ми не знаємо, що в московській комуністичній імперії, та ще й у в'язниці, політичні в'язні позбавлені усіх людських прав?

Московсько-большевицька мораль є такою: за-

бити тисячу, якщо в тій тисячі буде хоч один згодний противник режиму!

Чи хтось з читачів чув колинебудь про велике заворушення селян проти колективізації, яке було вибухнуло на Херсонщині у 1930 році? З вилами й косами селяни кількох районів на лівому березі Дніпра за одну добу розгромили большевицьку владу. На придушення повстання з Херсону було вислано спочатку 45 червонопрапорний стрілецький полк, а коли червоноармійці відмовилися стріляти в селян, бо вони походили з тих сіл, тоді на ліквідацію заворушення вислано військо ГПУ (НКВД). Повстання було жорстоко придушене, а тисячі селян розстріляно ночами на херсонському міському цвинтарі.

Чи хтось із читачів чув, як у 1931 році біля м. Ростова на Дону повстало кілька козачих станиць із тих самих причин, що й на Херсонщині, як також про великі заворушення осетин на північному Кавказі у цьому самому часі?

Мені довелося бути свідком цих подій, бо саме в цей час після закінчення Херсонського Індустріального Технікуму мене в числі кількох техніків-механіків було призначено на роботу на заводі сільськогосподарських машин у Ростові.

Цих повстанців було бомбардовано з літаків і вони піддалися. Очевидно, що таких подій в ті часи було дуже багато, але про них крім свідків ніхто нічого не знав, бо московська преса про те не писала.

Не знаю, що тоді писали про ці події в закордонній пресі, але напевно були й такі кореспонденти, які віщували, що в ССРС назріває революція. А дійсність була такою, що усі ці заворушення й повстання вибухали стихійно, ніким і нічим не координовані на ґрунті соціального незадоволення й були радше розпачливим шуканням виходу в безвихідній ситуації.

Штучний голод, запроваджений Москвою в Україні у 1932-34 роках, остаточно зліквідував спротив колективізації, а московський масовий терор проти української інтелігенції, що тягнувся не вгавуючи від 1928 до 1934 року, обезголовив український народ. Те, що відбувалося на західно-українських землях з приходом московських окупантів, для східно-українських земель не було новим.

Навів я усі ці факти для того, щоб ті, які не знають відносин у сьогоднішній Україні, взяли під увагу той стан, у якому перебуває український народ, і спитали себе чи він спроможний власними силами стихійно скинути московське ярмо?

Поняття "власні сили" треба розуміти в загальноукраїнському просторі, а не лише в його західних областях. Якщо 20 областей УССР скидати з

рахунку і будувати "визвольну політику" на шістьох областях західної України, розглядаючи населення цих областей під кутом з часів перед 1939 роком, тоді треба сумніватися взагалі чи така "політика" має якийсь глузд!

Зупинімось на прикладі малярської революції 1956 року. Насамперед треба ствердити, що малярська революція виявила повну безконцепційність некомуністичного світу на чолі зі США у питаннях визвольної політики. А вже таки повністю збанкрутувала "концепція" так званого "мирного визволення" поневолених Московю народів, яка має на увазі, лише сателітів ССРСР.

Цілком певно, що малярські революціонери, слухаючи радіо "Вільна Європа" та читаючи летючки, що сипалися на Малярщину з повітряних бальонів, які запускалися з теренів Німеччини й Австрії, були певні, що некомуністичний світ на чолі зі США підтримує їхній революційний зрив. Зрештою на початку це не були наміри влаштувати революцію лише ставилися вимоги вивести з Малярщини советські окупаційні війська. Але з перебігу малярської революції для нас є цікавими дві речі. Перша з них це розрахунки малярів вишахрувати своє визволення.

На скільки ці розрахунки були наївні вказує зміст пропагандивних летючок до советського війська. В них писалося про те, що мовляв Ви советські вояки вибороли собі свободу у 1917 році, Ви її оборонили під Сталінградом, то чому ж Ви силою зброї відбираєте свободу у малярського народу?

Уявімо себе на місці вояків советської армії, а серед них були ж і українці й вояки інших поневолених Московю народів. І ось вони читають отакого змісту летючки... Та ж замість симпатій до малярських революціонерів, зміст летючок викликає ненависть! Бо ж чи українці здобули собі свободу у 1917 році, не говорячи вже про Сталінград?

Замість того, щоб звернутися до вояків червоної армії з закликом спільно боротися проти московського поневолення, малярі хотіли довести Москві свою лояльність супроти ССРСР аби лише з Малярщини було виведено советське військо!

Маємо доказ, що сателіти Москви ще не дозріли до того, щоб зрозуміти, що лише визволення усіх народів, поневолених Московю, а не лише Малярщини чи Польщі принесе волю також і їм.

Другим важливим фактом є те, що малярську революцію активно не підтримали революційні підпілля сателітних країн.

Програма ж ЗЧ ОУН на 90% складається з духово-ідеологічних параграфів, а соціально-економічні справи залишає на "пізніше", бо мовляв життя не стоїть на місці й у цьому відношенні в Україні відбуваються постійні зміни, а тому й програма

у цьому питанні не може бути конкретною під сучасну пору. Таке розуміння програмових засад і привело до того, що провідні особи Крайової ОУН, яка розвинулася до 1939 року під Польщею, зустрівшись з большевицькою системою, почали писати про "безклясове суспільство", яке мовляв треба буде завести і в самостійній Україні. ЗЧ ОУН офіційно до цих писань свого становища не зайняли й до сьогодні, а не офіційно є пояснення, що "безклясове суспільство", яке проповідують московські большевики нічого не має спільного з "безклясовим суспільством", що його мають на думці публіцисти з крайової ОУН. Але, як знаємо, московська інтерпретація цього ладу відома цілому світові, а про те, що хтось у те саме означення вкладає інший зміст, нікому не відоме, хіба самому авторові!?

Між тим усякі "ізми" для українських широких мас нічого не промовляють, але вони ж широкі маси, а не члени якоїсь партії, що ісповідують ці "ізми", мають виборювати свободу собі й Україні.

Тільки з вдалою соціально-економічною програмою можна розраховувати на підтримку українського народу в боротьбі за вільну й незалежну Україну. Це питання ще більш актуальне в сучасній Україні і той, хтобудує свою визвольну політику, повинен насамперед урахувати соціально-економічні потреби українського народу, поєднуючи їх з національними самостійницькими цілями.

Середовище УНРади

Переходячи до оцінки визвольної концепції Української Національної Ради треба ствердити, що декларативно сама Рада, як виразник політики тих політичних середовищ, які входять до її складу, теж орієнтується на власні сили українського народу, але це, так би мовити, орієнтація символічна. В противагу ЗЧ ОУН, які мають підстави для такої орієнтації, УНРада, як цілість, посиляється на своє революційне підпілля в Україні не може, бо такого вона там не має.

Але й ця декларативна її орієнтація дуже підмочена позитивним наставленням до т. зв. Американського Комітету Визволення від Большевизму, (АКВБ), який стоїть виразно по стороні московських еміграційних імперіялістів і прикриває свої справжні цілі словом „непередрішення”.

Залишімо на боці пропагандивну полову, яка на сторінках "Українських Вістей" (Орган УРДП Ів. Багряного), чи "Прометей" у США (теж орган цієї партії) розхвалює політику УНРади, а зупинімось на змісті тих промов, які ось тут у США та в Канаді нам довелось послухати на виступах п. М.Лівицького - голови Виконного Органу УНРади та керівника ресорту її зовнішніх справ. Ці промови і

є ілюстрацією тієї визвольної політики, яку провадить УНРада.

Найперше, що впадає в очі й вуха у цих розмовах, це цілковита необізнаність п. М. Лівницького з реальним підсоветським життям в СРСР, а в Україні зокрема. З його промов, ми зі здивуванням довідуємося про те, що там в СРСР “терор переріс сам себе”, що “ніхто його вже там не боїться” і, що “уся визвольна політика УНРади має зводитися до того, щоб освідомлювати, а радше перестерігати український нарід в УССР, аби він не спокусився на чергові принади Кремля, який щораз то більше поступається перед українським народом”. У чому ж полягають ці поступки й де саме їх побачив п. Лівницький? Про це він не каже, бо таких взагалі не існує!

Якщо прийняти тезу голови Виконного Органу УНРади про те, що там терору вже ніхто не боїться, то постає питання, для чого ми отут закордоном сушимо собі голови, яким чином має визволитися український народ? Ідьмо в Україну, та покажімо нашому народові, кого він має вигнати з України, бо виходить, що він сам цього не бачить, коли так довго без страху терпить добровільне поневолення?

Щоправда п. М. Лівницький тут же додає, що революцію в СРСР здійснити неможливо, бо режим має усі середники для здушення такої революції, але з цього й виходить, що терор там таки існує. Виникає питання: яким же чудом український народ визволиться з під московського панування?

На це можна дати відповідь тільки після аналізу цілої доповіді п. Лівницького, з якої виходить, що без змін у самій большевицькій Росії не можна розраховувати на ніякі сприятливі умовини для змін в Україні. Признаючи, що Американський Комітет визволення від Большевизму фактично не стоїть на позиціях непередрішенства, а таки просто провадить політику збереження “єдиної неділимої Росії” п. М. Лівницький одночасно схвалює роботу деяких українських науковців в Інституті для вивчення СРСР та участь українців в радіопересиланнях радіостанції “Визволення”. Ці обидві установи є під контролею АКВБ. Він каже, що “якщо ми маємо змогу користуватися рушницями, то використаємо їх, а прийде час — дістанемо гармати”. А що ці рушниці стріляють московськими набоями по українській визвольній справі та це він і сам стверджує признанням, що матеріяли радіопересилань в Україну переходять цензуру, яка з них викреслює український національний зміст!

Щождо “наукових праць” українських науковців з Інституту для вивчення СРСР, то тут голова Виконного Органу УНРади виявив себе цілковито не обізнаним з тією шкідливою для української

визвольної справи установою, яка нищить усі зусилля української еміграції, а в тому й УНРади, щоб доказати некомуністичному світові, що у 1917 році український народ виявив свою волю бути сувереном на своїй власній землі. Якщо хтось хоче докладно знати, якої непоправної шкоди наносить українській визвольній справі цей Інститут своїми т. зв. науковими працями, які друкуються в його “Українських Збірниках”, того відсилаємо до журналу “Місія України” ч. 4, де в статті “Установа фальшувань і перебріхувань” піддано критиці статтю п. О. Юрченка “Опанування України большевицькою диктатурою” у світлі сучасних советських джерел”.

У цій статті О. Юрченко пише про те, що коли б у Росії не запанував большевизм, Україна пішла б за Керенським і його Тимчасовим Урядом, а так українці не хотіли большевиків і тому виник український сеператизм.

І напрошується питання, в що обертаються зусилля УНРади вести “самостійницьку політику”, як сказав голова її Виконного Органу, а в той же час стріляти з рушниць АКВБ по цій самій політиці? Бо ж не москалі, а таки українці доводять, що українське самостійництво — це лише реакція на большевизм, а не стане його, українці задовольняться якоюсь московською демократичною керещиною!

Повертаючи до визвольної політики ЗЧ ОУН слід відмітити, що так само, як і усі інші українські політичні середовища на еміграції, вони не мають чіткої програми, яку б вони могли запропонувати українському народові. Так наприклад, ще й сьогодні ніхто не знає за який державний лад в Українській Самостійній Соборній Державі змагається ОУН під проводом Степана Бандери?

У постановах V-ої Конференції ЗЧ ОУН, яка відбулася у 1955 році у точці 15-ій написано: “В питанні державного ладу III-ій Надзвичайний Збір ОУН (що відбувся ще у 1943 році на рідних землях) не визначив докладніше форми Української Держави, а Конференція ОУН у 1950 році прийняла уточнення, що ОУН бореться за демократичний порядок в Українській Самостійній Соборній Державі”.

Що це буде за “демократичний порядок” — важко судити. А між тим державний лад має пряме відношення до соціально-економічної й політичної структури держави і той, хто хоче керувати визвольним процесом або мати на нього вплив, повинен у першу чергу сказати своєму народові конкретно, що він чи його покоління матиме у висліді перемоги над ворогами.

(Продовження в наступному числі)

“УКРАЇНСЬКІ САМОСТІЙНИЦЬКІ СИЛИ”

Під такою назвою в суботу 26-го квітня ц. р. з рани Співки Визволення України-США в залі Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку прочитав чергову доповідь проф. Ю. Бобровський.

Посилаючись на документальні джерела, доповідач ствердив, що т. зв. українські націонал — комуністи ніколи не були українською самостійницькою силою. Торкаючись питання хвильовізму на еміграції він ствердив, що його глорифікаторам в першу чергу залежить на тому, щоб комуністів і комсомольців українського роду вибілити від злочинів, які вони поповнюють з наказу Москви над українським народом. При цьому зазначив, що далеко не всі комуністи й комсомольці несуть за це одинакову відповідальність бо не всі широко служать Москві. Український народ, сказав він, сам розбереться в тому хто з них винен, а кого треба нагородити. Щодо зміновіховства, яке зараз буває серед націоналістичних кіл із західньо-українських земель, то його проповідував ще у 1947 році С. Николишин, який у видавництві “На чужині” випустив книжку під назвою “Культурна політика большевиків і український культурний процес”. А написана вона ним була (як зазначено у передмові) ще у 1939 році. У цій книжці аж роїться від вихвалання М. Хвильового та вкладу українських “націонал-комуністів” у справу українського національного відродження 20-х років!

В дискусії після доповіді виступив п. А. Гудовський, який сказав, що доповідь йому не сподобалася. Він прийшов послухати про українські самостійницькі сили, а натомість почув від доповідача нападки на УРДП-Івана Багряного та хвильовізм. Він твердив, що СВУ це була купка інтелігентів, а якийсь там Єфремов її очолював і нічого ця СВУ не зробила, як про це тепер говориться. І чого Вам треба, питає він, від тих уердепівців? Вони ж і до церкви ходять і свічку Богові ставлять...

Дальші дискусанти, а з поміж них лп.Ручка, Остапенко, Олексієнко, Млаковий, Кейс і п. Мельник підтримували тези доповідача. Серед них, переважно селяни, свідчили, що знають про підпільну діяльність СВУ і брали у ній участь, а якщо хтось того не знає, то значить він був по другій стороні барикад!

Після закінчення дискусій п. В. Коваль зачитав резолюції, які були одноголосно ухвалені при двох що стрималися від голосування.

А. Т.

Борис Цибульський

БАТЬКІВЩИНА МОЯ

Там де в'ється Дніпро наш глибокий
І шумлять золотисті поля,
Ніби тужить над сходом широким
Сирота — Батьківщина моя.

У тяжкую війни хуртовину
Не здобули їй волю сини
І тепер, в даліні, без спочину
Десь по світу блукають сами.

Батьківщина ж — покривджена мати
Дожидаючись волі буття,
Ще не в змозі на ворога стати
І чекає синів вороття.

Може дума: покинули неньку
І zostались навек в чужині
І забули матусю стареньку
Та лишили лиш горе мені.

Може десь у далекому краю
Проливають стрілецькую кров
Понеси ж буйний вітре-розаю
Мій привіт їм і щирю любов.

І мов чуочи поклик ласкавий
В цій далекій чужій стороні
Слово сина козацької слави
Хочу, широко сказати тобі.

Хочу мила запевнити ніжно
Всім чуттям, усим серцем своїм,
Що встаючи й лягаючи пізно
Шлю поклін всім куточкам твоїм.

І, здається, від краю до краю
Ти була й зостанешся мені
Наймилішою з втіх, що я маю
У далекій, чужій стороні.

Ти спиняєш життєві муки
Звеселяєш чужини життя
І тримаєш в ній нас від розпуки
Та надії нам шлеш в набуття.

Чи ж можливо нам мила забути
Цю турботу і щирю любов
І тебе з хижих рук не здобути
Що лиш знають тортури та кров.

Ми не будемо, нене, в спокої
Доки зійде нам волі зоря
І промінням свободи людської
Не освітить нам рідні поля.

І тоді, мов ті соколи волі
Ми прибудем, кохана, знов
І здобудем на рідному полі
Кращу долю та згоду й любов.

ДОПОВІДЬ В НЬЮ ЙОРКУ

В суботу 29-го березня ц. р. в Нью-Йорку в залі Літературно-Мистецького Клубу з рамени місцевого осередка СВУ голова Орг. Бюро СВУ в США ред. В. Коваль виголосив двогодинну доповідь на тему: "Переоцінка укладу українських політичних сил на еміграції".

Зі вступним словом до присутніх звернувся голова Програмово-Статутарної Комісії СВУ проф. Ю. Бобровський, який сказав, що ця доповідь є однією з цілого ряду запланованих виступів Організаційного Бюро СВУ в США, метою яких є з'ясування становища СВУ до головних проблем української визвольної політики на еміграції.

Під час доповіді ред. В. Коваль закликав присутніх вшанувати пам'ять справжніх творців доби відродження на підсоветській Україні у 20-их роках — членів СВУ й СУМ-у.

На цей заклик усі присутні встали зі своїх місць.

Після доповіді, яку присутні вислухали з напруженою увагою, відбулась дискусія.

Перший з дискутантів п. Дітченко заявив, що за 35 років еміграції він уперше слухав доповідь з великою увагою і внутрішнім хвилюванням, бо відчув усю глибину трагізму українського народу на рідних землях та тривожного стану в середовищі нашої еміграції. Все ж, каже він, я не поділяю думки доповідача в тому, що націонал-комуністи й хвилювисти становлять загрозу українській самостійницькій еміграції, бо вони теж українці.

П. Д. Мельник у своєму виступі відповів п. Дітченкові, що, коли б він був під Советами та потрапив у руки цих хвилювистів чи комуністів, то щойно тоді б побачив чи вони є українці. У своєму змістовному виступі п. Д. Мельник розповів, як його особисто хвилювисти з УРДП Івана Багряного "вичистили" з ДОБРУС-у, як "чужий елемент", бо він був під советами розкуркулений. Але нарешті, сказав він, ми діждалися того часу, що ось тепер переходимо від оборони до наступу, розуміючи під цим очищення української самостійницької еміграції від хвилювистів і комуністів.

Инж. М. Млаковий, посилаючись на літературні твори І. Багряного, вказував на те, що вони є гльорифікацією хвилювизму в українській еміграційній літературі.

Численна українська публіка, що з напруженою увагою слухала доповідь голови Орг. Бюро СВУ в США, і вислови солідарности з доповідачем були свідченням великого успіху СВУ в Нью Йорку.

Після доповіді до осередку СВУ в Нью Йорку почали зголошуватись українські мешканці міста, складаючи добровільні пожертви на СВУ і заяв-

ляючи, що тільки СВУ врятує їх і цілу українську еміграцію від хвилювистів. Великі симпатії до СВУ висловили члени Селянської Партії.

— О —

Кожний український патріот повинен підтримувати морально і матеріально відбудовану на чужині Спілку Визволення України!

Запитуй себе щодня: що я зробив для визволення України?

**ЗБИРАЙТЕ ДОБРОВІЛЬНІ ПОЖЕРТВИ НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СВУ!**

Висилайте пожертви на адресу:

**Suddeutsche Bank, Kto 17 530, S. W. U.
Munchen, Lenbachplatz, Germany.**

Світлом у темні кутки

В суботу 29 березня 1958 року в Нью-Йорку та в неділю 4 травня ц. р. в Торонті, заходами крайових організацій СВУ в США та Канаді, були улаштовані широкі дискусійні збори, з участю членів СВУ та українського громадянства, яке цікавиться тими проблемами, що їх висвітлює СВУ, і бере участь в дискусіях над ними.

Доповідачем на зборах був ред. В. Коваль голова Орг. Бюро СВУ в США, який прочитав свою доповідь на тему: "Переоцінка укладу українських політичних сил на еміграції". Збори відбувалися в переповнених залах з жвавою дискусією.

В Торонті доповідач знайшов суголосність з аудиторією, бо всі дискутанти підтримали концепції доповідача і всі слухачі одногласно ухвалили резолюцію, яку подаємо нижче. Натомість в Нью-Йорку знайшовся один заводовий алілуїщик комуністам й комсомольцям на Україні, який захищаючи І. Багряного, УРДП і їхні тези сказав, що така доповідь українцям під Советами не сподобається бо доповідач скидає з рахунку у будівництві української держави комуністів і комсомольців, яких там, мовляв, дуже багато, й що І. Багрянний є правий, коли ставить ставку на кадри з КПБУ й Комсомолу. Тою персоною був п. А. Гудовський, який, між іншим, витупаючи на зборах чи в пресі завжди декларує, що він "безпартійний" і ні до якої урде не належить.

Однак цинічна пропаганда Гудовського про якісь там "заслуги" українських комуністів у будівництві української держави була розторожена контра-виступами справжніх патріотів — самостійників, антикомуністів.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ШИРОКИХ ЗБОРІВ ОСЕРЕДКУ СВУ В ТОРОНТІ З УЧАСТЮ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Заслухавши доповідь ред. В. Ковалюка "Переорієнтація укладу українських політичних сил на еміграцію", яку він прочитав з рамени Спілки Визволення України дня 4-го травня ц. р. в приміщенні Українського Відділу Канадського Легіону в Торонто та у висліді дискусії, присутні ухвалили такі резолюції.

1. Українська Держава, що була постала з волі українського народу в 1917 році, була переможена у війні червоною імперіалістичною Росією при активній підтримці купки комуністів українського роду, яких Москва використала, як ширму для своїх загарбницьких плянів в Україні!

2. Будучи безсилим перемогти ідею української самостійності в українському народі, червоно-московські імперіалісти, проти своєї волі, створили т. зв. Українську Радянську Соціалістичну Республіку!

3. Маріонетковий уряд УССР був створений комуністичною Москвою. Український народ його не вибирав сорок років тому й не вибирає сьогодні. Цей т. зв. уряд УССР є експозитурою московської окупаційної влади в Україні та підлягає безпосередньо контролі ЦК КПСС у Москві або посередньо через її філію Комуністичну Партію України, яка нараховує сьогодні біля 900 тис. членів з яких 50% не є українці!

4. Спираючись на Комуністичну Партію України (КП(б)У) й т. зв. Ленінську Комуністичну Спілку Молоді — комсомол, окупаційні сили Москви перевели в Україні колективізацію й переводять у життя московські пляни народоббивства та соціального й національного гноблення українського народу з метою винищення його, як окремої нації. Дотепер впало жертвою московської окупації України біля 15 мільйонів українців!

5. Українське національне відродження, що мало місце в ССРСР у 20-х роках відбувалося проти волі Москви й тодішнього КП(б)У під тиском українських самостійницьких сил, членів Спілки Визволення України й Спілки Української Молоді, що єдині діяли нелегально в підсоветських умовах на Україні та національно свідомих сил української інтелігенції, селянства й робітництва. Українська Автокефальна Православна Церква на чолі з Митрополитом Липківським проробила в ті роки величезну національно-виховну працю серед широких мас українського народу!

6. У 30-х роках здобутки цього відродження були знівечені Москвою при допомозі членів КП(б)У й комсомолу, а його носіїв винищено фі-

зично в підвалах НКВД, чи заслано на каторгу й повільне вмирання в концентраційних таборах північної Росії й Сибіру. Після цього в Україні усі ділянки економічного, наукового, культурного й адміністраційного життя тотально русифікуються. Запроваджене в Україні московське "православ'я" служить цілям русифікації широких мас українського народу!

7. Судовий процес над провідним складом СВУ й СУМ-у, що відбувся у Харкові у 1930 році, перевели за вказівками Москви, члени КП(б)У — голова Суду А. Приходько, помічник ген. прокурора УССР П. Михайлик, гром. обвинувач П. Любченко й інші!

8. Уважаємо за крайнє шкідливе для української визвольної справи й нічим не оправдане приписування комуністам і комсомольцям українського роду, а зокрема таким, як М. Хвильовий - Фітільов (росіянин з походження), М. Скрипник, Шумський, Любченко й іншим заслуженої ролі, яку нібито вони відіграли в українському національному відродженні 20-х років, та називання цього періоду "добою Хвильового"!

9. Ми рішуче відкидаємо пропагандивну фальсифікацію цього періоду в історії українських самостійницьких визвольних змагань, що її послідовно провадить УРДП — Івана Багряного та Майстренка у своїй пресі, у різних своїх публікаціях, в еміграційній літературі та заявляємо, що т. зв. доба Хвильового відзначається винищенням українських самостійницьких сил в Україні і тавруємо її, як зраду комуністів і комсомольців українського роду, свого народу в угоду червоної імперіалістичної Москви!

10. Ми заявляємо, що тим політичним групам, які виступають проти московської окупації України, а прославляють її фізичних виконавців - кадри з КП(б)У й комсомолу, та ще й роблять "ставку" на ці кадри нібито в боротьбі проти Москви, не може бути місця в середовищі української самостійницької еміграції!

11. Ми стверджуємо, що розрахунки на ці "кадри" позбавлені усяких підстав і не підтверджені жадними фактами ні у минулому, ні у сучасному Україні, але є фактом, що під впливом фальшивої пропаганди про "добу Хвильового" стали жертвою на еміграції необізнані з українською дійсністю в ССРСР українські політичні кола й через це деякі з поміж них опинилися в таборі зміновиховців уважаючи УССР "державою українського народу"!

12. Ми заявляємо, що пасивному спостереганню

пропаганди з боку комуністів, хвильовистів ізміновиховців, промотором яких є обидва відлами УРДП на чолі з І. Майстренком та І. Багряним, треба-покласти край, в чому заповідаємо повну підтримку в цих заходах Спілці Визволення України.

13. Ми стверджуємо, що Українська Національна Рада відступила від самостійницьких позицій Української Народньої Республіки, бо стала на шлях співпраці з чинниками, які пропагують т. зв. непердрішенство, а фактично стоять на московській імперіалістичній платформі "єдиної неділимої Росії". Крім того УНРада в її дотеперішньому складі дійшла до такого ступеня безпринциповости, що не тільки має у своєму складі гльорифікаторів т. зв. націонал - комуністів, захованих під назвою "хвильовистів", але й має на своєму чолі особу, що прилюдно вихваляє колишніх членів КП(б)У, які спільно з Москвою збройно нищили Українську Народню Республіку!

14. Світовий Конгрес Українців, який плянує перевести Українська Національна Рада у 1958 році не може бути підтриманий українськими самостійницькими силами, бо це було б рівнозначне їх добровільній капітуляції перед "хвильовістами", які домінують в теперішній УНРаді та перед єдиномедлимцями з якими УНРада співпрацює в особах своїх членів Президії і нижчої ранги працівниках.

У зовнішньо-політичних справах:

15. Ми стверджуємо, що національне питання в СССР є найслабшим місцем червоної московської імперії. І якщо не комуністичний світ хоче мати симпатії поневолених народів на своєму боці, а Москву примусити до відступу в холодній війні, він повинен розкривати у своїй пропаганді колоніальну суть СССР!

16. Розкриваючи колоніальне становище т. зв. советських республік в системі СССР їх русифікацію, цілих народів, не комуністичний світ також цим відверне симпатії до СССР колоніальних і напів колоніальних народів Африки й Азії, які шукають у Москві допомоги в своїй боротьбі за національну незалежність!

17. Ми рішуче проти надання будь-якої економічної допомоги сателітам СССР включно з Югославією, бо ця допомога лише зміцнює СССР. Навпаки треба сприяти економічним труднощам комуністичного бльоку, який Москва ніколи не зможе забезпечити!

18. Ми твердимо, що визволення народів Польщі, Румунії, Болгарії, Мадярщини й інших є не можливе без визволення усіх поневолених народів СССР.

19. Ми стверджуємо, що потенціальні сили українського й інших поневолених народів у російській

імперії під назвою СССР, для свого національного й соціального визволення, зростають. Але техніка удушення спротиву в парі з безоглядною жорстокістю московських посіпак з ГПУ - НКВД - МГБ - КГБ не дають спроможности поневоленим народам належно зорганізуватись. Їхні надії є на підтримку вільного західного світу, якої вони від того світу не здобувають. Показною ілюстрацією цьому є удушення Мадярської Революції і байдуже ставлення до тих подій заходу. Можливості визвольних революцій в СССР заховані в політичних, економічних та мілітарних труднощах советської системи, які західний світ міг би створити. На жаль цей західний світ не сприяє ростові й розгорненню революційних процесів в СССР та навпаки скріплює його своєю політикою торгівлі, обміну "культурними силами" та іншими формами переляканої капітуляції. Ми з цього зайвий раз робимо висновок, що концепція про орієнтацію визвольної політики на власні сили породжує менше надій, але вона ніколи не зрадить і не заведе.

— — — — —

ВИЯСНЕННЯ В СПРАВІ п. В. ПЛЮЩА

Президія Головної Управи Спілки Визволення України уповноважила редакцію журналу "Місія України" опублікувати слідуєче вияснення в справі п. В. Плюща:

У 1954-55 роках в українських еміграційних газетах з'явилися статті з повідомленням, що п. В. Плющ зрадив ідеї, за які боролася Спілка Визволення України на Батьківщині, пішов на співпрацю з єдиномедлимовським інститутом АКВБ в Мюнхені, став матеріально залежним від єдиномедлимовської організації і намагається поставити цілу СВУ в залежність від неї. В статтях зазначалося, що українські співробітники інституту вирішують з праць українських авторів місяця, які висвітлюють суть російського імперіалізму, що вони пристосовують свою практичну роботу до вимог єдиномедлимовської політики.

Членство СВУ всі ці статті схвилювали і воно звернулось у 1954-55 роках до п. Плюща з вимогою припинити співпрацю з єдиномедлимовцями або вийти з проводу СВУ. Цю рішучу вимогу він зігнував і намагався нав'язати членству СВУ свою особисту волю. За це його було виключено з СВУ.

Інститут історії й культури СССР при АКВБ у Мюнхені видав книгу про партизанський рух в СССР, в якій замовчано боротьбу Української Повстанчої Армії, там про УПА немає навіть згадки. Пан Плющ, співпрацюючи з тою установою, не вважав потрібним на сторінках "Українського Збірника" інституту, в якому він вміщував свої статті, дати відповідь на той зухвалий вибрик ро-

сійських імперіялістів, не вважав потрібним сказати правду про УПА.

Після виключення п. Плюща з СВУ він пробував ще якийсь час відігравати роллю в СВУ але пізніше зник з політичного об'єкту і два роки не подавав ознак свого існування. Нещодавно він знову нагадав про себе. У березні 1958 року він видав на власні гроші бюлетень з датою січень-березень, який, за старою звичкою, побудував на фальші й вигадках і назвав органом СВУ.

Для більш виразного уявлення про це явище звернемо увагу бодай на такий документ як лист п. В. Плюща до проводу СВУ в Австралії, від 11 лютого 1958 року. Тут, між іншим, читаємо:

“... Хіба пан В. Коваль дійсно переконаний, що я є “зрадник”, що я співпрацюю з АКВБ. Думаю, що ні. Оце є саме та отаманщина, те постійне в нас трагічне мазання свого гетьмана болотом, ота непошана до своїх ліпших людей...”

Я вже підготував і здав до друку нове число Бюлетеня, присвячене ДВВ/ДВВ — Друге Велике Віче. Примітка редакції./ Там між іншим є звіт Головної Управи та Головної Ради СВУ, який складав я і в якому я чесно відмітив все добре, що зробили для СВУ п. п. Калинник, Колісник, Галушка та інші...

Я на цей бюлетень вклав вже персонально біля 400 німецьких марок. Згадайте, що колись казав Самійленко — любіть Україну не лише до глибини душі, але і до глибини кишені...

З повною пошаною Василь Плющ”.

З цього листа ми довідуємось, що “найліпша людина” і “гетьман” п. Плющ сам особисто склав якийсь текст, нікому того тексту не показав і ні з ким його не узгіднив, але поставив під ним підпис “Головна Управа і Головна Рада СВУ”. Також з усього є очевидним, що ніякі члени СВУ на видання того бюлетеню грошей не склали, а видав його на власні кошти сам п. Плющ. Певно, що працюючи в інституціях АКВБ, гроші на видання бюлетеню можуть знайтися.

У квітні 1958 року п. Плюща запитали з кого складається його організація в Німеччині. Він назвав прізвища чотирьох осіб, троє з яких співпрацюють з єдинонеділимівським інститутом АКВБ. Своє представництво в Англії він назвав в єдиній особі п. Жовтобрюха, який, до речі, вже давно замешканий в США. Представником своєї організації в США п. Плющ назвав особу Ємця. Самостійницька позиція того п. Ємця і його моральна постава виразно проглядає, для прикладу, з його листа до Головної Управи СВУ, де він, між іншим, пише:

“... Я питаю, а хто ж вас “смикнув”, линув води за комір, що ви нагло, не запитавши нас, американців, почали поборювати АКВБ?”...

До виходу у світ бюлетеня п. Плюща провід СВУ в Австралії на чолі з п. Буряком повідомив п. Плюща, що членство СВУ з Австралії візьме участь тільки у вічі в сіх клітин СВУ спільно з керівниками СВУ п. Калинником і іншими. Але п. Плющ оголосив у бюлетені, ніби членство СВУ з Австралії, разом з п. Буряком, бере участь у його приватному “вічі”. Звичайно, папір все може витримати.

У своєму бюлетені п. Плющ повідомив, що між січнем 1957 р. і березнем 1958 року він “з різних міркувань” своїх статей, в збірнику інституту АКВБ на українській мові, не публікував. Заява надто завуальована виразом “різних міркувань”. Які то були “міркування” — п. Плющ про це не пише. Не сказав він також, чи на протязі означеного часу він побирав оплату з АКВБ чи ні. Відомо, що п. Плющ свою співпрацю з інститутом АКВБ проявляв не тільки у писанні статей до збірника в українській мові а також і писанням рецензій на різні книжки, які до публікації у тому збірнику не належали. Такої форми співпраці п. Плющ не заперечив. Врешті категоричної і виразної заяви про припинення будь-якої співпраці з єдинонеділимівцями він не склав, а свою та інших дотеперішню співпрацю не засудив.

Президія Головної Управи СВУ доводить до відома осіб, в чії руки потрапив бюлетень п. Плюща з датою січень-березень 1958 року, що цей бюлетень є приватним виданням п. Плюща і за його зміст Головна Управа СВУ не відповідає.

Спілка Визволення України на своїх відповідних форумах розглядала питання можливості повороту п. Плюща до діяльності в СВУ і винесла таке рішення: П. Плющ повинен:

1. Скласти виразну заяву про цілковите припинення будь-якої співпраці з єдинонеділимівським інститутом АКВБ і засудити промосковський політичний курс цієї установи.

2. Опублікувати таку заяву в тих українських газетах, які його співпрацю з єдинонеділимівцями використали для нападок проти СВУ.

3. Відкликати свої фальшиві писання і засвідчити, що клітини СВУ в цілому світі не беруть участі в його фіктивному “вічі” в Неварку.

4. Виправдати себе у чесній національно-громадській праці в напрямку визволення України з-під московського окупанта і комуністичного режиму.

В справі розмов між виконуючим обов'язки голови Головної Управи СВУ п. Калинником і п. Плющем, які мали місце у березні 1958-го року на вимогу Крайової Управи СВУ в Австралії, вияснюємо, що була зроблена спроба порозумітись з п. Плющем і переконати його визнати свої помилки. Ця спроба, однак, була безуспішною. Пізніше Кра-

йова Управа СВУ в Австралії винесла спеціальну постанову, в якій констатувала, що п. Плющ і після розмов з п. Калинником діяв на шкоду СВУ. Тому на думку Крайової Управи СВУ в Австралії далі розмови з п. Плющем є недоцільні. Підкреслюємо на цьому місці, що Крайова Управа СВУ в Австралії взяла на себе функції арбітра в конфлікті між проводом СВУ і п. Плющем, **за згодою п. Плюща.**

Черговим прикладом фальшу п. Плюща і кількох осіб у США, які його підтримують, був виданий п. Ярком у Неварку (США "Обіжник" ч. 1 від 15. IV. 1958 р.

В цьому обіжнику вміщено запропонований п. Плющем проект відбуття Другого Великого Віча СВУ. В оригіналі, складеному під час зустрічі між п. О. Калинником і п. Плющем, вгорі стояло слово "Проект". В "Обіжнику" п. Ярка слово "проект" викреслено. В оригіналі був абзац, в якому було зазначено, що проект може вступити в силу тільки після схвалення його клітинами СВУ. В "Обіжнику" п. Ярка цього абзацу нема. Клітини СВУ проект не схвалили, але п. Ярко поінформував осіб, які не є членами СВУ, ніби той проект вступив у силу.

За офіційні документи проводу СВУ в США слід розглядати тільки публікації Орг. Бюра СВУ в США.

Цікавим є ще такий факт. 8-го березня 1958-го року п. Калинник повідомив листовно п. Плюща, що бюлетень про Друге Велике Віче СВУ, який п. Плющ готував тоді до друку, не повинен бути розповсюджений, коли п. Плющ бажає знайти спільну мову з проводом СВУ. Кілька днів пізніше п. Плющ запевнив п. Калинника, що цей бюлетень не буде поширений. Але це зобов'язання п. Плюща було ним зламано і в той час, коли п. Ярко друкував свій "Обіжник" з датою 15 квітня 1958 р., він одночасно поширював "Бюлетень", виданий п. Плющем у другій половині березня 1958 р. (з датою січень-березень), повний вигадок і скерований проти проводу СВУ.

Оскільки теренові проводи СВУ не бажають співпрацювати з виключеним з СВУ п. Плющем, виконуючий обов'язки голови Головної Управи СВУ п. О. Калинник припинив розмови з ним.

Хто там Наполеон?

До шпиталю, в якому проф. Плющ працює як лікар, привезли хворого, який з ранку до вечора тільки й повторював: "Я Наполеон"!

Проф. Плющ вислухав його, помацав пульс, приклав вухо до серця.

"Ну? Що з ним? — питає сестра. — Яка діагноза?"

"Погано з ним — каже проф. Плющ. — Хворий твердить, ніби він Наполеон. Але це абсурд! Наполеон — це ж я!"

НОВІ КНИЖКИ

В Наддніпрянець: "Українські націонал-комуністи, їх ролі у визвольній боротьбі України 1917-1956 рр.". Видання Політичного Відділу Української Національної Гвардії. Мюнхен.

У своїй блискучій праці автор на 100 сторінках подає докладний опис діяльності українських націонал-комуністів Хвильового, Скрипника, Шумського, Любченка та інших і дає переконливу відповідь на питання: Хто репрезентував антикомуністичну Україну у 20-тих роках і хто стояв на чолі цієї України: Єфремов, Павлушков чи кати Єфремова і Павлушкова? Автор пише:

"Ми хочемо, щоб нам пояснили ті, які гльорифікують українських комуністів, зокрема Хвильового, як можна офіційно зректися комуністичної ідеології й одночасно співати панегірики її фізичним носіям?"

В кінці книги вміщено її скорочений зміст німецькою і англійською мовами для її поширення в чужинецьких колах заходу.

* * *

П. Филипович: Поезії. Видання Інституту Літературознавства при Українському Вільному Університеті. Мюнхен.

Прекрасно оформлена і на першокласному папері видана збірка поезій одного з найталановитіших українських поетів-неокласиків Павла Филиповича є великою подією в літературному житті української еміграції. Павло Филипович був одним з провідних діячів українського культурного Відродження у двадцятих роках і на початку тридцятих років. Заарештований у 1935-му році майже одночасно з іншими поетами-неокласиками М. Зеровим і М. Драй-Хмарою, П. Филипович був засланий до концентраційних таборів і зник безслідно.

Потрібні для видання збірки кошти приділив молодший брат поета, що перебуває сьогодні на чужині, Олександр Филипович.

Книга має 152 стор. і містить короткий біографічний нарис, вступну статтю проф. В. Державина і післямову М. Ореста.

П. ФИЛИПОВИЧ ПОЕЗИИ

Ціна у США та Канаді 1.50 дол., у Франції 400 фр., у Німеччині 4.00 н. м., в інших країнах рівновартість 1.50 амер. дол.

Замовлення і гроші висилати на адресу:

A. FILIPOVICH

300 - 6th., S. E.

Minneapolis 14, Minn. U. S. A.

M. OREST

(13b) Augsburg (Bayern)

Georg-Brach Str. 4/1, West Germany.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧУЛИ?

Польща — найбільша країна в світі

Член СВУ, до члена польського екзильного уряду в Лондоні:

— Слухайте, пане добродію, чого Ви так кричите про Польщу від Одера до Збруча? Адже ж Польща сьогодні найбільша країна в світі.

— Як так?

— Ну, певно: уряд у Лондоні, кордон на Одері, а народ у Сибіру!

“Гоголь” і “Достоевський”

Советський уряд повідомив, що советські пароплави “Гоголь” і “Достоевський” покинули Одеський порт і виїхали до західної Європи. Вони мають завдання взяти на борт тих колишніх советських громадян, яких комітет Михайлова “За возвращеніє на родину”, що знаходиться у східній зоні Берліну, завербував повернутись “на родину”.

В поінформованих колах твердять, що Гоголь виїхав за мертвими душами, а Достоевський за ідіотами.

“Хай живе!”

Новозбудований будинок для божевільних в Советському Союзі мав оглянути Микита Хрущов. Кілька днів дирекція навчала своїх вихованців, як вони мають вітати большевицького вельможу.

Хрущов приїхав і у дворі будинку йому була влаштована урочиста зустріч. Всі божевільні стояли струнко і хором кричали:

“Хай живе комуністична партія — найкращий приятель трудящих в усьому світі!”

Раптом Хрущов помітив одного чоловіка, що стояв окремо і не кричав з усіма разом.

“Ну, а ви, товаришу, чому ви не кричали “хай живе комуністична партія — найкращий приятель трудящих в усьому світі”?”

Той відповів:

“Але ж я не божевільний — я тутешній сторож”.

Демократія і демократія

Американський журналіст в Москві до Хрущова: “Хіба у вас демократія? Ну, яка ж це демократія? От у нас справжня демократія!”

Хрущов:

“А в чому полягає ваша демократія?”

Американець:

“Наша демократія полягає в тому, що в нас кожний може лягти нашого президента скільки хоче і нічого йому за це не буде”.

Хрущов:

“Ну, таку демократію ми маємо теж. У нас теж

кожний може лягти вашого президента скільки хоче і нічого йому за це не буде!”

Лікар, інженер і комуніст

Лікар, інженер і комуніст сперечалися, хто був першим при створенні світу:

Лікар:

“Першим в світі був, звичайно, лікар, бо як без лікаря можна було б зробити з ребра Адама Єву?”

Інженер:

“Ні, першим був, звичайно, інженер, бо як без інженера можна було б зробити світ з хаосу?”

Комуніст:

“А як постав би хаос, коли б не було комуніста?”

ДО СПІВПРАЦІВНИКІВ І ЧИТАЧІВ ЖУРНАЛА “МІСІЯ УКРАЇНИ” ПОВІДОМЛЕННЯ

У зв'язку з тим, що готуюсь до студій, я не маю можливості вести далі редагування журналу “Місія України”. Всі матеріали і редакторські обов'язки я передав до Президії Головної Управи СВУ.

Започаткування і видавання перших 4-х чисел вищезгаданого журналу відбувалося у великій напрузі мого зусилля. А тому, що ідеї місії України були для мене новими, то очевидно, без помилок не обійшлося. За всі успіхи і помилки під час редагування я ніс сам особисто відповідальність.

Перепрошую всіх, зокрема авторів, з якими мені доводилося співпрацювати, що може комусь зробив яку прикрість чи прилатав до якоїсь статті “переперчений” додаток чи вставку. Особливо це можна було помітити у четвертому числі “Місії України”.

Щиро дякую всім посестрам і побратимам, з якими я співпрацював у дружній атмосфері і які багато прислужилися у нашій спільній творчій, організаційній і фінансовій співпраці.

Бажаю якнайкращих успіхів і витривалості новій Редакційній Колегії у розбудові журналу СВУ “Місія України”.

З належною шанобою і привітом:

З Богом за Україну!

Ваш щиро — П. Колісник.

Президія Головної Управи СВУ задовольнила прохання побратима Петра Колісника щодо звільнення його від обов'язків головного редактора “Місії України” і доручила редагування журналу іншому членові редакції.

Новопризначений головний редактор, його заступник і інші члени редакції доводять до відома читачів, що вони з різних причин не брали участі в редагуванні попереднього числа “Місії України”.

Як заснувати клітини СВУ

Низовою клітиною нашої організації є осередок СВУ в якому, згідно зобов'язуючого сьогодені статуту, має бути не менше десяти членів. Справу започаткування клітини СВУ часто доводиться розпочинати з меншою кількістю прихильного до СВУ громадянства; у деяких місцевостях прихильник СВУ починає діяльність по лінії СВУ сам. Буває так, що прихильник нашої організації не підозріває про існування інших таких в його місцевості та не знає, в який спосіб здійснити своє зближення з СВУ.

Насамперед треба повідомити про свою прихильність керівні органи СВУ: Крайову Управу, коли відома її адреса, або Головну Управу, або редакцію нашого журналу. Варто при тому подати свої пояснення про те, в чому саме прихильник знайшов одностійність з СВУ та в чому має незрозуміння або застереження. Після такого зголошення він одержить потрібні інформації та роз'яснення. Органи СВУ пов'яжуть його з іншими кандидатами до СВУ в його місцевості, коли такі вже відомі. Але прихильник СВУ, який побачив у ній вірний шлях до визволення України повинен, не чекаючи на відповідь, негайно по своєму зголошенні почати розшуки інших прихильників навколо себе або здобувати їх способом роз'яснення ідей СВУ так, як сам їх розумів. Може статись щасливий випадок, коли в одній місцевості виявиться кілька симпатиків СВУ, один другому знаних. Тоді своє зголошення до керівних органів СВУ слід робити групою.

Щоб започаткувати існування клітини керівні органи СВУ призначають для тої місцевості уповноваженого організатора, якщо кількість кандидатів незначна, або допоможуть заснувати ініціативну групу СВУ, яка згодом буде перетворена в осередок.

Уповноважений організатор має обов'язок відшукати у своїй місцевості українських громадян, погляди яких співзвучні з ідеологією СВУ. Такі люди є всюди і їх треба виявити шляхом розмов про СВУ та її діяльність. Уповноважений повинен ознайомити їх з публікаціями нашої організації, і в'яснити, кого з них можна зарахувати до категорії прихильників. Корисно для цього влаштувати сходини гуртка можливих прихильників, на яких уповноважений-організатор зробив би інформацію про СВУ, прочитав статті, вміщені в журналі СВУ "Місія України", та обговорив прочитаний матеріал. Після цього уповноваженому стане ясніше, на кого можна розраховувати, як на майбутнього члена СВУ.

Ініціативна група діє також під керівництвом

уповноваженого-організатора, але має ту відмінність, що в ній нараховується біля десяти осіб, які після оформлення складатимуть осередок СВУ. Така група є переходною формою з того "нічого", яке спритний уповноважений має перетворити в конкретну вартість. Свої сходини та іншу діяльність ініціативна група плянує й переводить шляхом спільного погодження та згідно з вказівками уповноваженого-організатора. Роля уповноваженого в цьому випадку зводиться до завдання збудити ініціативу членів та скерувати їх до організації там осередку. Зв'язок групи з керівними органами СВУ встановлюється за посередництвом уповноваженого.

У діяльності групи настане час, коли крайова управа СВУ оформить її членів, як членів СВУ після чого група перетвориться в осередок СВУ, який вже житиме й діятиме згідно статуту та директивів керівних органів СВУ.

Досвід життя різних клітин показав, що при виборах керівних органів осередку чи вищих інстанцій краще окремо обирати голову та окремо решту членів управи. Члени управи можуть бути обрані в наслідок голосування за окремі кандидатури чи за список в цілому. З досвіду відомо, що голова обраний членами управи, не має того авторитету й моральної сили, які він дістає тоді, коли його окремо обирає весь осередок.

Члени управи осередку розподіляють поміж собою обов'язки приблизно за такою схемою: заступник голови, секретар, керівник світоглядно-ідеологічного відділу, керівник організаційного відділу, керівник фінансово-господарчого відділу та скарбник.

Буває, що в одній особі сполучаються дві функції, але це явище не бажане; особливо треба уникати сполучення функцій керівника фінансово-господарського відділу і скарбника.

Орг.

Прапор, емблема і гасло СВУ

До Програмово-Статутарної Комісії СВУ поступили такі пропозиції:

1. Затвердити прапор СВУ: полотно — золоте, кайма — блакитна. Посередині прапору золотий державний герб на блакитному тлі. Над гербом напис: "Спілка Визволення України". Під гербом: "З Богом за Україну!"
2. Затвердити емблему СВУ: державний герб з хрестом, навколо герба дубові листки.
3. Затвердити гасло СВУ: "З Богом за Україну!"

Огляд діяльності осередку СВУ в Торонті.

Діяльність осередку СВУ в Торонті, за минуле півріччя, була не менш успішна ніж у попередній період. Характерною особливістю осередка є постійне відчуття нестачі потрібних сил до запланованої діяльності, незадоволення з кількості та якості виконаної роботи, пориви робити щось більше, навіть понад свої спроможності і сили. В середовищі активу осередку існує духове напруження й горіння сердець до дії, до чину щоб принести якнайбільшу користь українській визвольній справі та звеличити добру славу для самої організації СВУ. Такі властивості є ознакою морального здоров'я організації і її повнокровного життя. Гірше буває з тими організаціями, які мають потрібні засоби до дій, але не діють, бо серця їхні погасли і душі від ідей спустошені.

Головним напрямком в діяльності осередку була пропаганда ідеології СВУ, як назовні так і внутрі організації. Зовнішньою формою пропаганди, крім преси, служать публичні доповіді, які осередок улаштовує в осінньо-зимовий період раз на кожний місяць. Пересічна кількість присутніх на таких доповідях є 250 осіб. Авдиторія складається із членів СВУ, для яких присутність обов'язкова, та з прихильників чи в інший спосіб заінтересованих, які запрошуються на ті збори з вільним вступом. По доповідях відбуваються жваві й конструктивні дискусії та інколи ухвалюються резолюції.

З початку цього року на таких доповідях заслухані були слідуючі теми:

16 лютого, проф. Килимник — “До 300 річчя Конотопського бою і розгрому там москалів.”

16 березня - проф. Яр. Чума — “Криза сучасної людини”.

30 березня - ред. Яр. Кудрик — “Яка має бути майбутня українська зброя”.

4 травня - ред. В. Коваль — “Переоцінка укладу політичних сил на еміграції”.

Внутрішня пропаганда ідей СВУ виглядає у формі систематичного вишколу, для чого вже 5-й рік існує Семінар Української Національно Політичної Освіти. Зимою раз на тиждень а в літню пору двічі на місяць відбуваються двохгодинні заняття семінару, з пересічною присутністю 15 осіб. Понад годину проходить слухання лекції а решта часу уживається для дискусій.

З початку цього року прослухані й обговорені такі теми:

В січні і лютому відбулося 4 заняття, на яких під керівництвом побратима П. Колісника опрацьована доктрина д-ра Д. Донцова — “За яку революцію”. Ця тема мала такі підтеми: Реформи та поступ. Підготовка до повстання та перетворення його у визвольну війну. Типи воен. Українська націона-

льна революція в 1917-20 роках. Московсько більшевицька революція із лжепророками “прогресу”. Підготовка і самий процес боротьби в Україні за свою незалежність. Місія України серед понево-лених народів.

27 лютого лектор проф. М. Садиленко викладав тему — “Книга биття українського народу Костомарова”.

18 березня лектор п. П. Роєнко виклав тему — “Героїзм, як святість”.

26 березня ред. Яр. Курдидик виклав тему — “Чи Німеччина може бути нашим союзником?”

1 квітня адв. др. В. Данилів прочитав тему — “Елементи реальної політики”.

29 квітня п. П. Роєнко прочитав тему — “Ідеологія О. Ольжича”.

13 травня проф. Яр. Чума прочитав — “Проблеми українського шкільництва в Канаді”.

27 травня адв. О. Яворський виклав тему — “Проблеми української провідної верстви”.

3 червня ред. А. Курдидик виклав тему — “Прихід де-Голя до влади”.

16 червня та 3 липня сотн. Осип Станімір викладав тему — “Які були причини програння наших визвольних змагань у 1917 - 20 роках”.

Як бачимо, що тематика доповідей на зборах, як і лекцій на семінарі досить різноманітна, цікава й актуальна. Виклади деяких з них проходили на академічному рівні, і представляють із себе поважні вартості до скарбниці української політичної культури. Шкода, що сили осередку та матеріальні засоби недостатні щоб усі ті скарби зібрати, належно опрацювати і передати до користування усієї СВУ та широкій українській громадськості. Деякі доповідачі та лектори свої теми викладають з конспектів і з того велика є шкода, що їхні золоті слова й думки бувають не зафіксованими й не зібраними. Ті теми, які доповідачі чи лектори опрацювали на письмі повністю та передали до розпорядимости осередку, також буває залежуються, бо всіх їх у журнал “Місія України” не вмістити, а організація СВУ ще не придбала собі допоміжних друкарських сил і засобів для розмноження тих вартістних матеріалів. Осередок конче мусить зібратися на придбання апарату для звукозапису щоб мати можливість зареєструвати усі ті скарби політичної думки.

В ділянці господарчій осередок напружує всі свої сили на придбання засобів щоб покрити свої видатки а особливо щоб забезпечити видання журналу “Місія України”. Здобуття тих засобів провадиться різними шляхами: збірками, колядуванням під час Різдвяних свят та кольпортажею літератури. У цьому відношенні здібности та вина-

хідливість проявляє побратим В. Брух, якому вже не одноразово на різних форумах організації СВУ оголошувалась подяка.

Організаційна діяльність осередку великих зрушень не зазнала але усі акції з цієї ділянки відбувалися пляномірно. Управа осередку провадить свої засідання один раз кожного місяця. Члени Контрольної Комісії осередку у більшості випадків також є присутні на засіданні і допомагають вирішувати проблеми засідання з правом дорадчого голосу.

20 квітня 1958 року відбулися річні збори осередку на яких після заслухання звіту й уділення абсолюторії уступаючій управі, вибрано нову у такому складі: Голова осередку - інж. П. Гарбар. Члени управи - В. Брух, П. Долги, Г. Подгурець та Т. Фегон. Контрольна Комісія вибрана у такому складі: Голова - о. І. Гавриш та члени о. Й. Василів і побр. С. Саранчук.

“...івчан”

— ○ —

ХРОНІКА СВУ

З ЖИТТЯ СВУ В АВСТРАЛІЇ

Наддніпрянці-націоналісти — колишні члени ЗЧ ОУН в Австралії вислали для публікації в нашому журналі “Комунікат” такого змісту:

Комунікат

Становище наддніпрянців-націоналістів — колишніх членів ЗЧ ОУН, яке було надруковано в українській пресі за підписами колишніх провідних членів ЗЧ ОУН І. Ратушного, В. Ковалья, А. Гайдара та О. Кейса, в головному схвалюємо та в свою чергу, покидаючи ряди ЗЧ ОУН, переходимо в лави СВУ як соборної, понадпартійної, християнської національно-визвольної організації.

На доручення колишніх членів ЗЧ ОУН в Австралії:

В. Буряк

Члени СВУ маршують

У пригороді Сіднею Бенкставні урочисто відсвятковано відкриття новозбудованого шпиталю. Для цього мер міста влаштував народне свято, до участі в якому запросив всі національні меншини, в тому числі й українців з околиць Бенкстаун, Чульора і Бас Гіл. Організатором української групи, що взяла участь у святі, був ред. В. Романовський, член Крайової Управи СВУ в Австралії.

В призначений час група під проводом п. М. Свідерського стала під синьо-жовтий прапор. Прапор

ніс п. О. Лаврик, з боків від нього йшли пп. М. Майно і П. Приказа в жупанах і при шаблях. Наймолодша учасниця суботньої школи М. Чайка вела учнів Блекстауну і Бас Гіл. Далі йшли члени народнього балету і місцевих відділів. Всі в українських народніх строях. Поява української групи викликала сенсацію. Оплескам глядачів не було кінця. І хоч не було транспаренту з написом “українці”, проте австралійці всюди вигукували: “Це ідуть українці!”

Посестра Надія Черняхівська.

Член Крайової Управи СВУ в Австралії пані Надія Черняхівська активно реклямує на австралійському терені українські танки, український національний стрій, українські пісні і разом з тим прагнення українського народу звільнитись від кайданів російського імперіалізму і комунізму. Пані Черняхівська знала особисто декого з провідних членів СВУ, засуджених Москвою на процесі проти СВУ в Харкові у 1930 році.

ЛИСТ КЕРІВНИКІВ СВУ В АВСТРАЛІЇ
до п. Д. Ярка
(скорочений текст)

Шановний Пане Д. Ярко!

...На жаль проф. Плющ цілком свідомо поламав ним же підписаний Комунікат, видавши і розіславши для розповсюдження Бюлетень, зміст якого не відповідає правді і моральним засадам організації СВУ. Ви так само випустили в світ обіжник ч. 1 від 15. 4. 58 року, в якому надрукували текст вищезгаданого КОМУНІКАТУ, але свідомо пропустили СПІЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОПОЗИЦІЇ щодо нього, які Ви не узгіднили і не провели в життя. Як бачимо, вищезгаданий обіжник був надрукований для пропагандивних цілей і для дезорганізації преси і українського громадянства...

...В сучасну пору Ви п. Д. Ярко, маєте один Осередок СВУ в одній Америці, отже як би Ви і закінчили своє Віче, то воно перш всього не було б статутове, а по-друге опротестоване існуючими в світі Крайовими Управами, Орг. Бюрами, Осередками СВУ та членством СВУ...

З Богом за Україну!

В. Буряк

В. Романовський

Голова КУ СВУ в Австралії
20. 5. 1958 р. Австралія.

Секретар

Створено осередок СВУ в Глазгові (Шотляндія)

Президія основуючих зборів осередку СВУ в Глазгові.
Промовляє проф. І. Ратушний.

Дня 23 березня 1958 року відбулись засновуючі збори осередку СВУ в шотляндському місті Глазгові. Збори відкрив в українській домівці уповноважений СВУ на Шотляндію побратим О. Ринник, вітаючи в залі гостей, зокрема прибувших пред-

ставників Орг. Бюра СВУ на Великобританію побратимів проф. Ратушного і Я. Кінаша. На внесок побратима І. Бекерського було обрано Президію Зборів: Д. Свердлик — голова, Б. Бондарук — секретар, А. Джерд — член.

Доповідь про історію, програму і тактику СВУ, яку виголосив побратим проф. І. Ратушний, всі вислухали з великим зацікавленням. Після доповіді відбулись вибори управи осередку СВУ. Обрано побратимів: І. Бекерський (голова), Б. Бондарук (секретар), Д. Свердлик (скарбник).

Після виборів взяв слово член Орг. Бюра СВУ у Великобританії побратим Яр. Кінаш, який накреслив плян роботи СВУ, а голова Орг. Бюра СВУ побратим проф. Ратушний побажав успіхів управі осередку СВУ, закликав усіх бути стійкими і не розчаровуватись початковими труднощами.

Побратим Бекерський, як новообраний голова осередку, подякував усім членам за вислів довір'я і пообіцяв від імени цілої Управи належно виконати доручені обов'язки. Відспіванням Національного Гімну, з вірою в ідею СВУ понад 30 членів і прихильників СВУ закінчили успішні засновуючі збори осередку СВУ.

Проф. І. Ратушний очолив СВУ у Великобританії

В зв'язку з хворобою, побратим інж. О. Титаренко звернувся до Президії Головної Управи СВУ з проханням звільнити його від обов'язків голови Орг. Бюра СВУ у Великобританії. Президія ГУ СВУ задовольнила його прохання і призначила побратима проф. І. Ратушного на пост голови Орг. Бюра.

До складу Орг. Бюра у Великобританії тепер входять такі побратими: проф. І. Ратушний, Л. Суслик, Яр. Кінаш, Рінник, Шептицький, К. Калиновський, В. Петлиця і Б. Тарнавський.

22-го березня ц. р. керівні члени СВУ у Великобританії виїхали з доповідями по місцях скупчення української еміграції для творення нових клітин СВУ.

Успіх побратима Я. Кінаша

Член Орг. Бюра СВУ на Великобританію побратим Ярослав Кінаш виступив 18-го квітня 1958 р. з доповіддю про "Україну і її боротьбу" в шотляндському клубі бізнесменів в Едінбурзі. Прихильні відгуки на його виступ вмістили всі шотляндські газети, насамперед газета "Шкотсмен".

Орг. Бюро СВУ у Франції

Президія Головної Управи СВУ затвердила провід Орг. Бюра СВУ у Франції в такому складі: побратим І. Оленич — голова, побратим В. Захарко — заступ. голови, побратим В. Сарафин — секретар.

Орг. Бюро СВУ в Німеччині

Президія Головної Управи СВУ доручила побратимам В. Креху і І. Гонтару керівництво Орг. Бюром СВУ в Німеччині. Побратим І. Крех очолив Орг. Бюро, а побратим І. Гонтар зайняв пост секретаря. Побратим В. Назола залишився на посту організаційного референта Орг. Бюра.

Засновано осередок СВУ в Новому Ульмі (Німеччина)

1-го січня 1958 р. в Новому Ульмі (зах. Німеччина) відбулись засновуючі збори осередку СВУ, на які прибув організаційний референт Орг. Бюра СВУ в Німеччині побратим В. Назола. Він поінформував присутніх про СВУ, а побратим Ю. Селянський виголосив доповідь на тему "Українська еміграція і СВУ".

Учасники зборів стоячи прослухали читання імен 45 керівних членів СВУ, засуджених з наказу Москви на процесі в Харкові у 1930 році.

Один з учасників зборів селянин О. Л. взяв слово в дискусії і заявив: "Оце є добра наша українська організація і треба її нам усім підтримати всіма силами".

Збори одногосно обрали управу осередку СВУ в Новому Ульмі в складі: Г. Федоренко — голова, Ю. Селянський — секретар, П. Яремишин — член.

СВУ В США

Як вже повідомлялось, Спілку Визволення України на терені США очолюють побратими: В. Коваль, проф. Ю. Бобровський і О. Кейс.

В усіх справах, пов'язаних зі Спілкою Визволення України в США, просимо писати на адресу:

**A. L. U. (SVU), INC.,
P. O. Box 38, Greenpoint Station
Brooklyn 22, New York, N. Y., USA.**

СВУ в Парагваї

В зв'язку з тим, що організатор СУМ-у і СВУ в Парагваї побратим інж. А. Кущинський має намір змінити місце свого побуту, він прохав Президію ГУ СВУ звільнити його від обов'язків голови Орг. Бюра СВУ в Парагваї. Президія ГУ СВУ задовольнила його прохання і призначила головою Орг. Бюра СВУ в Парагваї побратима Івана Литвиновича. Перед переданням справ новому керівникові Орг. Бюра, п. Кущинський вислав до Президії ГУ СВУ заяви 10 осіб про вступ до СВУ. Президія затвердила прийняття до СВУ всіх цих побратимів.

Привітання прем'єр-міністрові Канади Діфенбейкеру

Урядуючий голова СВУ Олекса Калинин вислав 2-го квітня ц. р. листа канадійському прем'єр-міністрові Джанові Діфенбейкеру, в якому привітав його з нагоди блискучої перемоги на виборах. У відповідь на це привітання канадійський прем'єр-міністер скерував 13-го квітня ц. р. до керівника Головної Управи СВУ Олекси Калинника листа, в якому висловив сердечну подяку за привітання.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

Високоповажаний Пане Редакторе!

В початку липня цього року до мене поступив лист від т. зв. "Президії другого великого віча СВУ" з Неварку - США, у якому був обіжник ч. 1, "Резолюційний бюлетень" та "Виборчий бюлетень". Усі ті документи за підписами членів "Президії" на чолі з головою її інж. Ярком.

Оскільки у тому "Виборчому бюлетені", в числі запропонованих кандидатів на членів "Світової Ради СВУ", вказана і моя скромна особа, а з другої сторони - оскільки ті документи виготовлені друкарським шляхом і як видно розіслані багатьом особам, і стали предметом публичности, я змушений свою відповідь до "Президії другого великого віча" в Неварку подати також прилюдним шляхом. Тож і прошу Вас, Пане Редакторе, помістити цю мою відповідь у Вашому журналі.

Від Редакції: Містимо цю відовідь так як вона написана:

"Шановні Панове!

Я є здивований тим, що Ви виставили моє прізвище в число кандидатів на "членів Світової Ради СВУ" без будь якої на це підстави. Мені відомим є, що єдиний Ваш кандидат на "голову СВУ" др. В. Плющ із членства СВУ виключений за співпрацю з єдинонеділимовцями. Мені відомим є те, що Ви свідомо оприлюднили проект комунікату, назвавши його вже комунікатом і видаючи його як річ доконану, про поєднання Вас із СВУ. Мені також відомо, що в спискові кандидатів до Вашої "Світової Ради СВУ" виставлений ряд осіб, які знаходяться в СВУ на керівних постах і не зголошували свого опозиційного ставлення до СВУ, як рівно ж не виявляли будь яких симпатій до Вашої "СВУ". Цими особами є: ред. В. Буряк (Австралія), проф. І. Кубарський (Канада), проф. М. Садиленко (Канада), п. М. Сахно (Канада), проф. І. Ратушний (Великобританія) та інші. Відомо мені також і те, що Ви не маєте ні одної клітини своєї "СВУ" ніде в світі, за винятком групки в США, а реклямуючи "світове віче" хочете створити ілюзію світових масштабів Вашої організації.

Але менше з тим, що мені відомо чи невідомо. Головне є те, що я не давав Вам ніяких підстав виставляти моє прізвище до кандидатів на членів "Світової Ради СВУ". Я нікого з Вас не знаю і напевно кожний із Вас мене не знає. Ніколи я до Вас не зголошувався і не листувався з Вами в будь яких справах. Нормально, щоб виставити чиюсь кандидатуру, наперед цю особу запитують про її згоду на те. Мене ніхто про це не запитував. Яке ж можна мати довір'я і пошану до Вашої "діяльності", коли у Ваших акціях прозоро виглядає "туфта".

Скільки мене не лоскоче честолобство стати членом "Світової Ради СВУ" все ж мушу відмовитись від такої "блискучої" кар'єри, бо Ваші заходи не рахую поважними а Вашу політичну лінію не поділяю так довго, як довго Ваш вождь, чи як він у Вас зветься, - проф. др. В. Плющ публічно не зречеться співпраці з єдинедрімовцями і її не засудить.

Я вірю, що серед Вашого середовища є щирі, чесні й дороговартісні патріоти УССД, але, вони легковірно пішли на той шлях, який їм прослано, і який їх підвів до позицій непередришенства та до становища організаційного імпаку. Власне тих осіб я і прошу мені вибачити за мою несмачну відповідь, але я керуюсь добром національно визвольної справи, волю назвати речі власними іменами та охоронити свою особисту гідність.

З належною до Вас пошаною
М. Сахно

"Шановні Пани редакція "Місії України"!

Прочитав я оце "Лиса Микиту" ч. 3 (10) і на останній сторінці натрапив на замітку, якою "Лис Микита" намагається знеславити ваш журнал, а для доказу вашої "безталанности" наводить уривок вірша "Різдвяне віче духів" — Марії Кальнишевської, що вміщене у вашому журналі "Місія України". Прочитавши те, я не знайшов там нічого смішного й безталанного, навпаки наведений уривок мені сподобався. Для більшої певности я таки достав число 1 (4) вашого журналу і прочитав той вірш повністю. І проти бажання "Лиса Микита" сталося, — що я і мої слухачі, яким я читав того вірша, були щиро схвиловані величчю нашої національної історії і тої ідеї, які закладені в тім вірші.

До цього часу я був в пошані до журналу "Лис Микита", а після такого випадку бачу, що до "Лиса Микита" мабуть, заліз дух Хрущова Микита, який до речі там же, поряд, і зображений.

З щирою до вас пошаною,
ваш прихильник і читач
Назар Донченко

Наша відповідь:

Високоповажаний Пане Донченко!

Дякуємо Вам за співчуття і належне зрозуміння справи. Критика "Лиса Микита", у цьому випадку, нижча всякої критики, бо вона сталася по партійному замовленню. А партійна зловна критика засліплена. Була б редакція "Лиса Микита" без партійної злови, була б зряча і фізично і духово. Тоді бачила б вона бодай те, що сама робить. А робить вона, в цьому випадку, ось що: На одній і тій же сторінці свого видання, з одного боку зубоскалить з нашого журналу і дописувачів, а з другого боку намальовано кам'яного плота, за яким виглядає український емігрант. Під тим плотом свиня рие землю. Підпис під малюнком: "Якби свиня мала роги". Напис над малюнком свідчить, що свиня — то советська преса, яка "щораз частіше атакує українську еміграцію". То є свята правда, що советська преса є свиня і вона дійсно щораз частіше нас атакує. Але йдемо за логікою далі. СВУ є частина організованої української еміграції і видає свій журнал. Для партії .....івців СВУ є не мила. Партійна злоба штовхає атакувати СВУ, тобто атакувати частину української еміграції. Виконавець хто? — "Лис Микита". Атакує за що? — За український патріотизм. "Дякуємо". Але напрошується само-собою питання: Яка тоді різниця між советською пресою-свиною і "Лисом Микитою"?..

З належною пошаною до Вас

Редакція "Місії України"

Збільшення замовлень на "Місію України"

У своєму листі до урядуючого голови Головної Управи СВУ побратима Олекси Калинника від 20. 4. 58 р. голова Крайової Управи СВУ в Австралії побратим Василь Буряк повідомляє, що надіслані йому 25 примірників чергового числа "Місії України" були розпродані негайно тільки біля одної церкви і прохає вислати йому 200 примірників п'ятого числа журналу. В тому ж листі він пише:

"Бюлетень проф. Плюща одержав в кількості 75 штук, але розповсюджувати їх не будемо, бо вони тільки пошкодили б добрій opinіi СВУ".

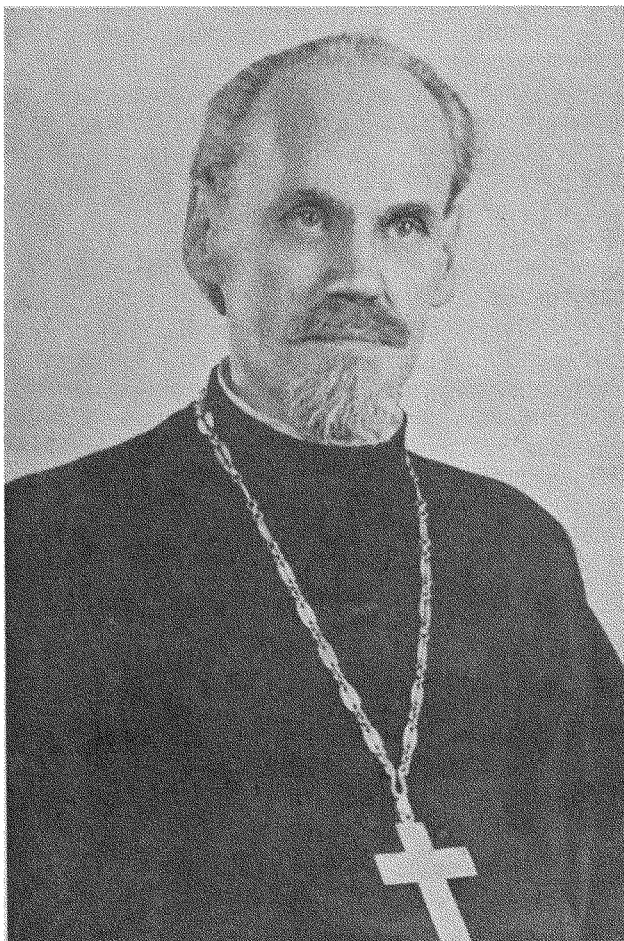
УКРАЇНСЬКА ФІРМА
WILLIAM'S TV & RADIO SERVICE
24-годинна, скоро і солідна обслуга
TEL.: RO 2-5198

Власники: Василь Бур

ЮВІЛЕЙ ОТЦЯ ПРОТОЄРЕЯ Т. ГАВРИКА

20-го квітня ц. р. українське громадянство Франції святкувало 80 річний ювілей заслуженої української духовної особи: отця протоєрея Т. Гаврика. У своїх проповідях і доповідях шанований отець поширює гасло: "Один Бог — Одна Батьківщина". Хто чув його проповіді і доповіді, тому вони глибоко западали в душу і назавжди залишались в серці. Пан отець вже три роки друкує свої статті в релігійному журналі "Відомості", що виходить в Англії. В четвертому числі "Місії України" було вміщено його статтю "Різдво Христове".

Протоєрей о. Т. Гаврик.

Редакція нашого журналу бажає шановному ювілятові ще багатьох років творчої праці. Віримо, що ще прийде час, коли він виголошуватиме свої проповіді і доповіді у своєму рідному місті Києві. *

На адресу ювілянта вплинули письмові поздоровлення від таких організацій та осіб: Високопреосвященного Митрополита УАПЦ Ніканора, Високопрео-

священного Архієпископа УГПЦ в Сх. Канаді Михаїла, Адміністратора й Голови Ген. Церковного Управління УАПЦ в Англії прот. С. Молчанівського, генерала-поручника О. Удовиченка, Президії КОДУС-у, о. прот. А. Дублянського та інших.

На урочистому вшануванні ювілянта було присутніх понад сто осіб. Французька газета "Ле Републікен" від 26. 4. 58. відмітила цю подію прихильним репортажем та помістила репортерську знімку святочної громади на чолі з о. протоєреєм Т. Гавриком.

ПРОГРАМА

**НАРАД І-ГО КРАЙОВОГО З'ЇЗДУ
СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ В КАНАДІ,
який відбудеться 11, 12 та 13 жовтня 1958 року в
Домівці СВУ при вулиці Бетирст ч. 362, Торонто.**

Субота 11 жовтня:

Год. 2.30 пополудні Реєстрація делегатів.
Год. 3.00 Відкриття.
Вибір президії.
Затвердження порядку нарад
Відчитання і прийняття протоколу попередніх Зборів, на яких був обраний Тимчасовий Крайовий Організаційний Комітет СВУ в Канаді.
Вибір комісій: а) Мандатної, б) Номінаційної, в) Тимчасово-Перевірочної та г) Резолюційної.
Звіт Крайових органів СВУ.
Перерва.
Год. 8.30 Бенкет.

Неділя 12, жовтня:

Год. 10-12.30 Богослуження і Панахида за полеглих членів СВУ по Українських Церквах.
Год. 1-2.30 Звіт Мандатної Комісії.
Праця Комісії.
Год. 3.00 пополудні Звіт Тимчасово - Перевірочної Комісії.
Дискусія над звітами.
Признання за працю і звільнення від обов'язків уступаючого Проводу.
Вибір Крайових органів СВУ
Програмова доповідь.

Понеділок 13 жовтня:

Год. 10.00 рано Привіти.
Ухвала постанов та резолюцій.
Ріжне.
Закриття З'їзду.

НА ПЕРЕДОДНІ З'ЇЗДУ СВУ В КАНАДІ

В днях 11, 12 та 13 жовтня 1958 року у Торонті відбудеться З'їзд Спілки Визволення України в Канаді. Якщо формально-статутуво цей З'їзд треба вважати річним, на якому головними точками будуть перевибори керівних органів, то звітна частина уступаючої Управи СВУ в Канаді має охопити значно більший відтинок часу. Це продиктовано необхідністю представити відчитний образ митної діяльності в закругленому вигляді та доко-

блокована ворожим наставленням з двох сторін: з боку ЗЧ ОУН та з боку УРДПб. Одні вважають нас потенційними конкурентами а другі ненавидять нас з позицій націонал-комуністичного хвилювизму, як націоналістів. Але ми маємо перед собою справжніх ворогів, супроти яких ми ведемо боротьбу і будемо вести, це — московські комуністи й московські імперіялісти.

Під час рішучих акцій СВУ проти різних кому-

Поширене засідання Управи СВУ в Канаді у 1955 році.

Сидять, зліва на право: П. Харидчак, В. Брух, проф. М. Садиленко, Ірена Бурггардт-Клен, ред. О. Калинин, проф. С. Килимник, ред. П. Колісник.

Стоять, зліва направо: ред. М. Поронюк, В. Іванчук, Г. Подгурець, В. Бурггардт-Клен, О. Петренко, Д. Марковський, Б. Назарко та Г. Гук.

нати те, чого раніше, з різних причин, не можна було виконати в галузі звітів та належних інформацій.

За кілька років перед цим осередки СВУ зробили поважну роботу в малосприятливих обставинах. До тих обставин ми відносимо наші загальні еміграційні злидні та внутрішні взаємовідносини з деякими українськими політичними організаціями, які не можна назвати добрими й сприяючими успіхові обох сторін. У цьому відношенні СВУ була і є за-

ністичних збіговищ в Канаді, проти московських "футбольних команд" та різних "культурних" чи "православних" з Москви місій, голосно лунало ім'я Спілки Визволення України в англомовній та українській пресі і радіо. Із захопленням на цьому застановлялися англомовні часописи, як "Телеграм", "Глоб енд мейл" та "Дейлі Стар", що і поставило СВУ в ряди передових організацій. Звичайно, що ворожа нам преса, як "Кенедіян Трібюн", московський в Канаді "Вестнік" та одномов-

на з нами комуністична шмата "Українське сміття, чи пак — життя" називали СВУ фашистівською організацією, вимагали заборони існування СВУ, писали свої петиції до федерального уряду та до окремих державних речників, з вимогами поставити СВУ під суд тощо. До речі сказати, що ми були приготувані до організації великого судово-політичного процесу, і вороги загода, помітивши свій програв, — скапітулювали.

Проведена величезна ідейно-виховавча робота, як на широких громадських сходах СВУ так і на занятках Семінару Української Національно Політичної Освіти, який вже 5 років існує при Торонтоському осередку СВУ.

До крайньої напруги змобілізовані були матеріальні ресурси організації для налагодження власного видавництва і цим шляхом посилення ідейно виховавчої роботи. Силами СВУ в Канаді видані дві книжки Д. Донцова — "Московська отрута" на 300 сторінках та "Від містики до політики" на 62 сторінках, видані окремими виданнями дві пісні — "За волю вітчизни" і "Пісня про Чорне море", музика М. Фоменка і слова П. Колісника; уділена допомога у виданні книжки О. Калиника — "Що несе з собою комунізм?"; видано 5 чисел журналу "Місія України" в кількості 12 000 примірників; видано десятки тисяч протикомуністичних летючок та інше. Спілка Визволення України в Канаді уділила найбільшу допомогу Головній Управі СВУ у її видавничих заходах та інших видатках для цієї організації.

Спілка Визволення України пережила тяжку кризу ідеологічного характеру, коли бувший голова СВУ д-р В. Плющ пішов на співпрацю з єдинонеділимовцями й намагався виправдати подібну лінію національного зрадництва. Канадська СВУ уділила найбільшу поміч Головній Управі для очищення організації СВУ від продажньо зрадницьких потягнень.

Але ширше наświetлення праці СВУ в Канаді подало у звіті, який буде опублікований у наступному числі "Місія України". Зараз лише орієнтуємо делегатів та всю організацію СВУ на ті проблеми, які нам треба порушити на З'їздові і на які нам треба буде дати свою відповідь та постанову.

1. З'їзд має сформулювати чітку нищівну критику ворожої й протилежної нам комуністичної ідеології та матеріалістичного тваринницького світогляду, які є прямими вбивцями свободної волі людини й нації, релігійної свідомості й соціального укладу побазованому на вільному розвитку ініціативи та приватної власності.

2. З'їзд має ясно окреслити і своїми постановами закріпити світоглядом ідеологічні підвалини на яких опирається Спілка Визволення України і з яких черпає силу, а саме: ідеалістичний християнський світогляд та націоналістична ідеологія.

3. З'їзд має окреслити свої погляди о тому, за яку Україну ми хочемо боротися і на які сили маємо орієнтуватися в процесі української визволь-

ної боротьби та закріпленні майбутньої самостійної державності.

4. З'їзд має докладно окреслити московську агентурність та підривну діяльність комуністичної партії в Канаді, особливо викриваючи підлу природу й московське холоуйство тої частини канадської компартії, яка називає себе етнічно "українською". Також З'їзд має накреслити шляхи боротьби з тими підривними силами.

5. З'їзд має окреслити своє ставлення до лівого крила української політичної діаспори, зокрема до лівої групи українських соціалістів, до націонал-комуністів, хвильовістів та УРДП.

6. З'їзд має зайняти становище й закріпити попередню лінію СВУ по відношенні різних федералістів, непередрішенців, єдинонеділимців та наймитів з єдинонеділимських закладів.

7. З'їзд має вивчити природу неприємного наставлення ЗЧ ОУН до СВУ, в'яснити обставини цього явища й накреслити своє становище та відношення до вказаної організації.

8. З'їзд накреслить і ухвалить шляхи посилення й закріплення дружніх відношень та солідарної співпраці до тих українських політичних та інших організацій, які визнають за СВУ право дії і не проявляють по відношенні до неї ворожих чи неприхильних наставлень.

9. З'їзд розгляне проблему налагодження дружніх стосунків і співпраці з організаціями інших поневолених народів, які борються проти спільного ворога — комунізму й московського імперіялізму, і які симпатизують ідеям визволення України.

10. З'їзд схарактеризує сучасне міжнародне становище та висуне свої погляди про можливі вільні шляхи України у цих обставинах.

11. З'їзд внесе поправки, зміни і доповнення до проекту нової програми та статуту СВУ, які стануть на затвердження перед наступним 2-им Великим Вічем СВУ.

12. З'їзд має зайняти становище в справі розбудови видавництва й особливо посилення видання органу СВУ "Місія України".

13. З'їзд має накреслити шляхи до розбудови організаційної мережі СВУ в Канаді.

14. З'їзд має розглянути й визначити способи створення при Крайовій Управі студій про способи, тактику й стратегію та форми революційної боротьби для пристосування такої теорії в практику боротьби за визволення України.

Борись і добувайся Батьківщини,
Бо прийдеться загинуть у вигнанні
Чужою-чужинцем, в неславі...

(Леся Українка)

Карти на стіл

У квітні місяці 1958 року Асоціація колишніх Українських Політв'язнів сов. концтаборів і тюрем оприлюднила свій відкритий закид до одного із керівних діячів УРДПб — ДОБРУС п. М. Степаненка в справі пропавших документальних свідчень бувших українських політв'язнів про московський терор на Україні.

Той закид був опублікований в газеті “Український Селянин” ч. 3-4 (57-58) під наголовком “Ось вони вожаки УРДП, та їхні нові діла”, а також той самий текст був розповсюджений серед українського громадянства на чужині у вигляді листівок, під наголовком “Злочинна діяльність Миколи Степаненка”.

Нижче ми передруковуємо текст того закиду із газети “Український Селянин”.

“ОСЬ ВОНИ, ВОЖАКИ УРДП, ТА ЇХНІ НОВІ ДІЛА

Злочинна діяльність М. Степаненка. — Перше ніж повчати демократів про демократію, дай відповідь, де подів документи українських політичних в'язнів!

В травні 1952 року українські політичні в'язні большевицьких концтаборів і тюрем здобули, нарешті, нагоду задокументувати на трибуні ОН жахливий терор та беззаконність, заподіяні українському народові червоною Москвою, а зокрема, про большевицькі концтабори та рабську працю в СССР.

Спонзорами цієї надзвичай важливої політичної акції зголосилися бути Американська Федерація Праці, церковні організації, Американський Комітет Визволення та інші організації. Вони звернулися до ДОБРУС-у в США з пропозицією зібрати документи та свідчення від українських політичних в'язнів для ОН, відпустивши необхідні фінансові засоби на оформлення та переклади документів.

М. Степаненко, як заступник голови ГУ ДОБРУС-у, перебрав на себе обов'язок зібрати, підготувати та доставити ці документи до ОН, диспонуючи відкритим фінансовим кредитом спонзорів. Політичні в'язні довідавшись про цю акцію, подали Степаненкові неоцінимої ваги для ОН матеріали. Але всі ці документи, **невідомо куди зникли і до ОН не були передані.**

На багаточисленні запити та домагання свідків, де поділися ці документи, ні Степаненко ні Головна управа ДОБРУС-у відповіді не дали. З цієї та багатьох подібних причин ДОБРУС розколовся на дві організації. І створена нова Асоціація колишніх політичних в'язнів сов'єтських концтаборів та тюрем, через свою делегацію до ОН довідалася, що серед багатьох тисяч документів, зібраних іншими народами, ні один український документ до

ОН не поступив. Цей факт також ствердили спонзори, з якими Степаненко мав контакт, чим вони були дуже здивовані та розчаровані українцями.

Управа Асоціації політв'язнів звернулася офіційним листом до Голови ГУ ДОБРУС-у з домаганням, передати їй документи своїх членів, з метою безпосереднього доставлення їх до ОН. На це тоді ще було **не зовсім пізно.** Голова ГУ ДОБРУС-у п. М. Чулаєвський відповів, що в справах ДОБРУС-у **не знайдено** ні названих документів ні жодних слідів про них у реєстрації.

На багаточисленні дальші домагання свідків, як усні, кореспонденційні та навіть через пресу, Степаненко відповіді уникнув. Так похоронена поважна частина документів жахливого терору над українським народом, який, нарешті, здобув нагоду сказати про себе правду цілому світові, через своїх синів, яким пощастило залишитися в живих та які опинилися на вільній землі Вашингтона.

І тут виринає запитання: для якої мети і на чію користь заховано ці та багато інших документів? Щоб прикривати злочини комунізму, на користь червоної Москви? За ці “діла” Степаненко був викинений із радіостанції та американської військової школи, де він викладав українську мову.

Чи має моральне право такий “революційний демократ” промовляти сьогодні від імени Представництва УНРади і всієї демократії в Америці?

Асоціація колишніх українських політв'язнів сов. концтаборів і тюрем

Нью Йорк, 5. квітня 1958 р.”

Від редакції:

Організація СВУ, як і кожна українська антикомуністична організація на чужині, має усі підстави зацікавитись насвітленим випадком, і чекала на появу відповіді п. М. Степаненка принаймні в пресі УРДПб. Але відповіді не появилось. Справа є більш серйозна ніж хтось собі з легковаги думає. Запитання й закид поставлені перед п. М. Степаненком, якого недостатньо розглядати як приватну особу. Пан Степаненко очолює обидві з'єднані УРДПб на теренах США та Канади, є керівним діячем того ж ДОБРУС-у, є першим заступником ген. секретаря УРДПб п. І. Багряного й одночасно є членом УНРади. Отже ця особа знаходиться на вершинах української політичної діяльності. Відмовчатись тут, від того закиду й запити не можливо. Ми також зацікавлені знати про те, як же дійсно та справа виглядає, і де поділися названі українські протимосковські документи.

Але поряд з цим ми констатуємо, що публікація цього закиду є спонзованою СЗСУ - СП, до якої Асоціація колишніх Укр. Політв'язнів є зближеною. Постає питання: Як же тоді членство СЗСУ - СП допустилося сокупного сидіння за одним УНРадівським столом з УРДПБ й тим же п. Степаненком, які обстригли СЗСУ - СП в УНРадівських правах (домоглися уділити для СЗСУ - СП замість 6-ти належних делегатських мандатів тільки 3) і який, той п. Степаненко, зі слів органу СЗСУ - СП й за підписом Асоціації, злочинно десь подів надзвичайної ваги українські протимосковські документи.

Читайте! — Передплачуйте! — Поширюйте!

Великий, багато ілюстрований тижневик

— “ВІЛЬНЕ СЛОВО” —

12 сторінок друку.

Річна передплата — \$ 5.00.

Поодинокое число — 10 центів.

Адреса:

“VILNE SLOWO”

15 Neerawa Ave. — Toronto 3, Ont. — Canada

Tel.: LE. 5-9955.

ВІДОМА УКРАЇНСЬКА ХАРЧІВНЯ

VICTORIA GRILL

612 Queen St. West, Toronto. Tel.: EM. 6-3380

У побільшеному приміщенні дістанете різноманітні українські і канадійські страви та перекуску.

П. і В. Наумчуки

J. DALE, REALTOR

І САМОТІЛКА

НАША СПЕЦІАЛЬНІСТЬ:

продаж мотелів — та — Bowling Alleys

567 Bathurst St. Toronto, Ontario

Tel.: WA. 5-6541

ЛЕВ В. ЛИТВИН

АДВОКАТ І НОТАР

Дім Книгарні “Арка”

575 QUEEN ST., WEST, TORONTO, ONT.

TEL.: EM. 6-7040

Читайте!

Передплачуйте!

Єдиний у світі орган

Української Консервативної Думки

— “БАТЬКІВЩИНА” —

Умови передплати:

Канада: річно — \$ 4.00; піврічно — \$ 2.25

Інші країни: річно — \$ 4.50; піврічно — \$ 2.50.

Окреме число — 10 центів. Замовлення шліть на адресу:

“OUR COUNTRY”

362 Bathurst St. Toronto Ont. Canada

УКРАЇНСЬКА ФРИЗІЄРНЯ

i

ГОДИННИКАРСЬКИЙ ВАРСТАТ

486½ Queen St. West, Toronto, Ontario.

Направа ювелірних виробів і годинників різних марок.

Власник: Олекса Волянюк

УКРАЇНСЬКИЙ ГАРАЖ

STAR MOTORS & SERVICE STATION

3441 Dundas St. W., (at Windermere), Toronto, Ont.

Tel.: RO 6-7721

Направа частин і запобіжної рами

— повне малювання — загальні наприви авта. Роботу виконуємо солідно, чесно, за помірковану заплату. Бензинова станція, обслуга вмісці.

Безкоштовна перевірка стану авта.

Власники:

Осип Крушельницький та Володимир Тимоць

BURLACOFF'S FURNITURE

MARCONI MODEL 101 K 21

Домашні і бюро-
ві меблі та елек-
тричне приладдя.

ЕМ. 8-6688

619 Queen St. W. Toronto, Ontario

**Український Склад Фарб
METROPOLITAN PAINT & WALLPAPER Co.
Paints * Enamels * Varnishes * Wallpaper**

Фарби і папір до тапетування.
Поручаємо фахових малярів.

823 Dundas St., West, Toronto, Ontario.
Bus.: EM. 4-6597 Res.: LE. 6-9829

Власник: Інж. О. Охрим

ШИЄМО СУКНІ!

СПОРТОВІ — ВІЗИТОВІ — БАЛЕТОВІ

Ціни від 10.00 доларів.

217 Ossington Ave., Toronto, Ont. Tel.: LE 3-0462

**Українське Підприємство
P. K. PHILIP'S PLUMBING & HEATING**

3 ELLSWORTH AVE. (at Bathurst & St. Clair)

TEL.: LE 3-5292

Направа — перебудова ванн, умивальниць, туа-
летів, чищення забитих рур, інсталяція водопрово-
дів, водного ogrівання і т. ін.

Власник: П. КОРЕНИЦЬКИЙ

**ВІДОМА УКРАЇНСЬКА ФІРМА
JACK A. OSTAFEW**

Укладаємо наймодерніше ogrівання оливою, газом,
та електрикою. Виконуємо наприви і чищення
різного роду печей.

Зверніть увагу на нашу нову адресу:

668 Queen Street West, Toronto, Ontario.

Телефони:

в день
EM 4-4618

в ночі
WA 3-5047

**УКРАЇНСЬКА ЧОЛОВІЧА ФРИЗИЄРНЯ
HIGH PARK BARBER SHOP**

Стрижемо у всіх європейських
і американських фасонах.

215 Roncesvalles Ave. Toronto, Ontario.

Власник: Петро Долги

**УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
COUNTRY EGG GRADING**

982 Dundas St. W., Toronto, Ont. Tel.: LE 5-4141

Продаємо по дешевих цінах: кури та яйця.

Доставляємо харчівням та крамницям:
яйця, кури, масло, сир і смалець.

Наш товар завжди свіжий, бо ми одержуємо його
просто з фарм.

Власник: Андрій Скимба

**Є. ГРЕНЬ
архітект**

Виконує пляни мешкальних домів,
промислових і торговельних будинків,
"Народних Домів" та Церков.

3 Spadina Road, Toronto, Ont. Tel.: WA 3-9754

THE HOMELAND TRAVEL AGENCY

890 Dundas St., W., Toronto. Tel.: EM. 8-4845

Квитки на літак, пароплав та залізницю.

Полагоджуємо винайм автобусів для прогулянки,
пікніку і т. п.

A. G. GRIMALDI, MANAGER

**Одинока Українська Фабрика Содової Води
SUNNYSIDE BEVERAGE**

1068 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel.: LE 2-1316

Поручаємо найкращі роди безалькогольних напйтків

**PLUMBING & HEATING CONTRACTOR
CHRUS D., PROPRIETOR**

348 Crawford St., Toronto. Tel.: LE. 6-4805
Res.: 6 Clarendon CR. Tel.: WA. 3-5891

Українська робітня виконує нові роботи, перерібки і направи солідно та скоро. Ціни доступні.

Власник: Дмитро Хрущ

**УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
MAYKUT HARDWARE**

682 Queen St. West, Toronto, Ont. Tel.: EM 8-1520

Порцеляна — подарунки — ремісничі знаряддя — пльомберські та електричні артикули.

Випозичальня начиння і каструль для печення різних родів м'яса.

**УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ
ROMAN BAKERY**

988 QUEEN ST. W. TORONTO, ONT. TEL.: LE 6-3892

Тіста, торти, весільні короваї високої якості; шоколяда, цукерки і т. п.

Доставляємо до домів і крамниць.

**Християнська Столярська Робітня
H. DOERR WOODWORKING**

110 Ossington Ave., Toronto, Ont. Tel.: LE 4-1246

Виконує вікна, двері, кухонні кабінети, шафи та всякі інші столярські роботи.

**УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
DUNDAS WEST MOTORS**

902 Dundas St. W., Toronto. Tel.: EM. 4-6663

Купуємо, продаємо, обмінюємо нові і вживані особові та вантажні авта. Вчимо їздити безкоштовно.

Перша і найстарша в Торонті

**Українська Крамниця
DUCHESS LADIES' WEAR**

632 Queen St. West, Toronto Tel.: EM. 3-0938

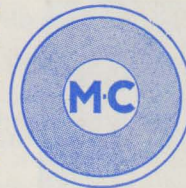
В нас можете набути по дешевих цінах чоловічі сорочки, краватки та спідне білля. Жіночі светри, хустини, панчохи, простирали і т. д. Маємо також дитячі плащики, суконки, капелюшки і багато інших речей.

Власник: Василь Дацишин

Безконкурентної якості молочні вироби:

КВАСНА СМЕТАНА — ЙОГУРТ

СИРИ ВЛАСНОГО
ВИРОБУ: звичайний
— повисоветий сир,
пісний сир (для діет-
ників), сметанковий
сир у коробках, пив-
ні сирки.

ІМПОРТОВАНІ СИРИ
швейцарський емен-
талер, німецький
ементалер, голланд-
ський едам та зна-
менита бриндзя.

**ЗНАМЕНІТІ СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ
поручає**

**М. С. МОЛОЧАРСЬКА СПІЛКА З ОБМ. ВІДП.
212 MAVETY ST. TEL.: RO 6-6711**

**УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ
MIKE'S SHOE STORE**

Великий вибір взуття для всієї Вашої родини на кожний сезон.

Помірквані ціни!

Солідна обслуга!

813 Dundas St. West,

Toronto, Ontario.

Tel.: EM 4-7612

Власник: Михайло Данчук

ЕЛЕКТРИК КОНТРАКТОР

Тяжкі сполуки
(heavy wire), fluorescent lamp

у Вашому підприємстві та всякі направи

Скоро і дешево виконує

Г. Андрејко

Tel.: RO 2-9800

FRANKS' & SONS

Інсталюємо ойл бирнери, газ бирнери та ейр кондишен. Чистимо і направляємо всі роди форнесів. Замовляйте у нас форнеси, які ми усталимо Вам, на вигідних умовах місячних сплат.
102 Markham Street, Toronto, Ontario.

Телефони:

в день
EM 4-3728

в ночі
EM 3-0671

**ВІДОМА УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА
МОДЕРНО УСТАТКОВАНА ФРИЗІЄРНЯ
CHRISTINE BEAUTY SALON**

949 Dundas Street West,

Toronto, Ontario.

Поручаємо дешеві ціни та солідну обслугу.

Власниця: Христина Романів